

ONTWERPBESLUIT OOSTERSCHELDE

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (Pb EG L 387);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Oosterschelde**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
 - H1160 Grote, ondiepe kreken en baaien
 - H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende planten
 - H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*)
 - H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)
 - H7140 Overgangs-en trilveen
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
 - H1340 *Noordse woelmuis
 - H1365 Gewone zeehond

Artikel 2

1. Als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) **Oosterschelde**, zoals aangewezen bij besluit van 28 november 1989 (J.897372, Stcrt. 1989, nr. 236) worden aangewezen of komen te vervallen: de in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting bedoelde gebieden.
2. De nota van toelichting, voor zover van toepassing op de aanwijzing zoals bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken.

3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende vogelsoorten opgenomen in artikel 4, eerste lid van Richtlijn 79/409/EEG: Brandgans, Dwergstern, Goudplevier, Grote stern, Kleine Zilverreiger, Kleine zwaan, Brandgans, Brandgans, Kluut, Kuifduiker, Lepelaar, Noordse stern Rosse Grutto, Slechtvalk, Strandplevier, Visdief.
4. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is verder aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4, tweede lid van Richtlijn 79/409/EEG: Aalscholver, Bergeend, Bontbekplevier, Bonte strandloper, Brilduiker, Drieteenstrandloper, Dodaars, Fuut, Grauwe gans, Groenpootruiter, Krakeend, Kanoet, Kievit, Meerkoet, Middelste Zaagbek, Pijlstaart, Rotgans, Scholekster, Slobeend, Smient, Steenloper, Tureluur, Wilde eend, Wintertaling, Wulp, Zilverplevier, Zwarte ruiter.
5. De kaart behorende bij het in het eerste lid bedoelde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

1. De aanwijzingen bedoeld in artikel 1 en 2, en de wijziging van het in artikel 2 bedoelde besluit, gaan vergezeld van een nota van toelichting en een kaart, welke deel uitmaken van dit besluit.
2. De in de artikelen 1 en 2 bedoelde speciale beschermingszones vormen samen het Natura2000-gebied **Oosterschelde**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 4

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter visie gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN. Tervisielegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres:

<http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerp-besluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Oosterschelde waarin opgenomen: nota van toelichting bij de aanwijzing van Oosterschelde als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede nota van toelichting bij de wijziging van het besluit van 28 november 1989 (J.897372, Stcrt. 1989, nr. 236) tot aanwijzing van Oosterschelde als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Oosterschelde aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt de aanwijzing van het gelijknamige gebied als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn gewijzigd. Deze wijziging heeft in elk geval betrekking op de vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen en is gebaseerd op toepassing van de criteria, die zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000¹.

Beide aanwijzingen tezamen vormen het Natura2000-gebied Oosterschelde, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

De aanwijzing als Wetland, die indertijd door middel van hetzelfde besluit als de aanwijzing onder de Vogelrichtlijn is geschied, wordt door dit besluit niet gewijzigd.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting worden de aanwijzingen onder Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke inmiddels is komen te vervallen of bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Oosterschelde aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is, in combinatie met de Yerseke en Kapelse Moer, in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Oosterschelde" en onder nummer NL3009016 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor één prioritaire soort in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Het gebied is op 28 november 1989 (J.897372, Stcrt. 1989, nr. 236) onder de naam Oosterschelde aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied". Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL10000018. Het besluit J.897372 is door middel van dit besluit gewijzigd.

¹ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing

Het Natura2000-gebied Oosterschelde (landelijk gebiedsnummer 118) omvat het Vogelrichtlijngebied Oosterschelde en het gelijknamige Habitatrichtlijngebied. Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten². In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Oosterschelde-binnendijks is aangewezen op 23 mei 1990 (NMF-90-6206, Stcrt. 1990, nr. 253).

Het staatsnatuurmonument Oosterschelde-binnendijks is aangewezen op 20 december 1990 (NMF-90-9085, Stcrt. 1990, nr. 253).

Het beschermd natuurmonument Oosterschelde-buitendijks is aangewezen op 23 mei 1990 (NMF-90-6207, Stcrt. 1990, nr. 253).

Het staatsnatuurmonument Oosterschelde-buitendijks is aangewezen op 20 december 1990 (NMF-90-9086, Stcrt. 1990, nr. 253).

Het Natura2000-gebied Oosterschelde ligt in de provincie Zeeland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Tholen en Veere.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats die resulteren in een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen. In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich

² Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor. Binnendijks worden langs de oever een groot aantal karrenvelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water.

Het water, het intergetijdengebied en de binnendijks gelegen gebieden vormen tezamen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.³

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijkse gronden (o.a. brakke inlagen) die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het gebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/ of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Op hoofdlijnen bestaat het Natura2000-gebied uit de volgende deelgebieden: de binnendijkse gebieden (zijnde een groot aantal zgn. inlagen) en de buitendijkse gebieden (d.i. het water van de Oosterschelde incl. de vaargeulen, schorren en zandplaten).

De beschermde – en staatsnatuurmonumenten hebben gezamenlijk een omvang van 24.713 ha. Alle in hoofdstuk 2 genoemde natuurmonumenten vallen in hun geheel binnen het Natura2000-gebied.

³ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd.

- Verharde wegen, dijkverhardingen (met uitzondering van smalle pieren) en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Onlogische verschillen (< 25 ha) tussen Vogel- en Habitatrictlijngebied zijn opgeheven door de meest ruime grens aan te houden.
- Waterkerende dijken zijn buiten de begrenzing gebracht met dien verstande dat de grens langs de Oosterschelde ten behoeve van de duidelijkheid is gelegd op de buitenkruinlijn van de primaire waterkering.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Vogel- en Habitatrictlijngebied vallen.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

Het gebied Yerseke en Kapelse Moer, dat tezamen met Oosterschelde als één Habitatrictlijngebied is aangemeld, wordt aangewezen als afzonderlijk Habitatrictlijngebied en samengevoegd met het gelijknamige Vogelrichtlijngebied (gebiedsnummer 121). Het Markiezaat, waarvan de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied indertijd is gecombineerd met die van de Oosterschelde, wordt wegens het overwegend zoete karakter nu beschouwd als een afzonderlijk Vogelrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen voor dit gebied worden in een afzonderlijk besluit vastgesteld (gebiedsnummer 127).

De volgende gebiedsdelen, die betrekking hebben op bestaande of verworven nieuwe natuur, zijn aan het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) toegevoegd (verwerving en inrichting van nieuwe natuur is meestal geschied in het kader van de uitvoering van het Plan Tureluur):

- Bootspolder (9,3 ha) bij Burghsluis ten behoeve van de ontwikkeling van Zilte pionierbegroeiing (H1310) en van leefgebied voor de Noordse Woelmuis (*H1340).
- Prunjepolder (145 ha) tussen Serooskerke en Moriaanshoofd/ Prommelsluis ten behoeve van ontwikkeling van Zilte pionierbegroeiingen (H1310), Schorren en zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B) en van leefgebied Noordse Woelmuis (*H1340).
- Zuidkust Schouwen tussen Prommelsluis en Zierikzee (176 ha) ten behoeve van de ontwikkeling van Zilte pionierbegroeiingen (H1310) en Schorren en zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B) en van leefgebied voor de Noordse Woelmuis (*H1340).
- Westelijk deel (12 ha) van de Schouwse Inlagen en Karrevelden (Inlagen Levensstrijd) ten zuidwesten van Zierikzee, Schorren en zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B). Dit deelgebied is reeds onderdeel van het Vogelrichtlijngebied.
- Kleine Beijerenpolder (13 ha) ten oosten van Ouwkerk. Gelijktrekking met Vogelrichtlijngebied (zie onder).
- Eendenkooi Anna Jacobapolder (9,8 ha). Gelijktrekking met Vogelrichtlijngebied (zie onder; ten dele ook (voormalig) beschermd natuurmonument).
- Bruintjeskreek, St. Philipsland (33 ha waarvan 26 ha reeds Vogelrichtlijngebied, tevens beschermd natuurmonument). Schorren en zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B).

- Inlaag Stavenisse (2,8 ha), ontwikkeling van Zilte pionierbegroeiingen (H1310).
- Heideweg in de Noordpolder bij St. Maartensdijk (13 ha), ontwikkeling van Zilte pionierbegroeiingen (H1310).
- Uitbreiding Scherpenissepolder ten zuiden van Scherpenisse (19 ha), ontwikkeling Schorren en zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B).
- Schakerloopolder ten zuidwesten van Tholen (42 ha; ook aangeduid als Karrenvelden Oesterdam), ontwikkeling van Zilte pionierbegroeiingen (H1310) en Schorren en zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B).
- Deessche Watergang bij Kattendijke (33 ha, deels Vogelrichtlijngebied en (voormalig) beschermd natuurmonument), voorkomen en ontwikkeling Zilte pionierbegroeiingen (H1310) en Schorren en Zilte graslanden (*binnendijks*) subtype B (H1330_B).
- Kreekrest Leendert Abrahampolder (2 ha), gelijktrekking Vogelrichtlijngebied.
- Inlaag Katshoek bij Kats (3,7 ha), gelijktrekking Vogelrichtlijngebied (zie onder).
- Bokkegat (8 ha), gelegen ten oosten van Wissekerke, gelijktrekking Vogelrichtlijngebied.

De volgende gebiedsdelen, die betrekking hebben op bestaande of verworven nieuwe natuur, zijn aan het Vogelrichtlijngebied toegevoegd (zie de detailkaarten in bijlage A). Tenzij anders aangegeven betreft dit (binnendijkse) terreinen die fungeren als hoogwatervluchtplaats voor watervogels die in het intergetijdengebied van de Oosterschelde voedsel zoeken. Sommige terreinen vervullen ook een functie als broedplaats voor vogels waarvoor het gebied is aangewezen.

- Bootspolder (9,3 ha) bij Burghsluis.
- Schelphoek bestaande uit een buitendijks en een binnendijks deel (80 ha), gelijktrekking met het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld).
- Prunjepolder tussen Serooskerke en Moriaanshoofd/ Prommelsluis (428 ha).
- Zuidkust-Schouwen tussen Prommelsluis en Zierikzee (176 ha).
- Zuidhoekinlaag (noordelijk deel) en De Val (tezamen 29 ha). De betreffende percelen maken reeds deel uit van het Habitatrichtlijngebied.
- Kleine Beijerenpolder (13 ha) ten oosten van Ouwerkerk.
- Uitbreiding Eendenkooi Anna Jacobapolder (4 ha).
- Uitbreiding Bruintjeskreek (7,2 ha), St. Philipsland.
- Rammegors ten zuidoosten van St. Philipsland (142 ha), gelijktrekking met het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld).
- Uitbreiding Van Haftenpolder (52 ha), in zijn geheel reeds Habitatrichtlijngebied.
- Inlaag Stavenisse (2,8 ha).
- Heideweg in de Noordpolder bij St. Maartensdijk (13 ha).
- Uitbreiding Scherpenissepolder ten zuiden van Scherpenisse (196 ha, grotendeels reeds Habitatrichtlijngebied, zie boven).
- Schakerloopolder ten zuidwesten van Tholen (42 ha).
- Uitbreiding Deessche Watergang bij Kattendijke (12 ha).
- Inlaag Katshoek ten zuiden van Kats (3,7 ha).
- Waterhoefje (7,5 ha), grenzend aan de Inlaag Vlietepolder, gelijktrekking met Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld).

De volgende gebiedsdelen komen te vervallen als onderdelen van het Vogelrichtlijngebied (zie de detailkaarten in bijlage A):

- Deel van een bouwlandperceel (1,4 ha) ten noorden van de Kreekrest Leendert Abrahampolder ten zuiden van Kats, dit stuk grond is ten onrechte bij de aanwijzing aangezien als nog intact zijnd deel van het kreekrestant.
- Westelijk deel van de Oud-Noord-Bevelandpolder (7 ha) waar vòòr de aanwijzing van de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied (1989) een camping is aangelegd.
- Jacobahaven (19 ha) in de noordwestpunt van Noord-Beveland, deze haven is niet van belang voor de watervogels waarvoor de Oosterschelde is aangewezen.

Het Natura2000-gebied beslaat een totale oppervlakte van 36.575 ha, dat vrijwel in zijn geheel onder beide richtlijnen is aangewezen. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen.

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en van het (voormalig) beschermd natuurmonument. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermten of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenkruinlijn van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting De Oosterschelde is het enige gebied dat voor dit habitatype is aangemeld. De kwaliteitsdoelstelling betreft behouden van de variatie en oppervlakten aan slikken en platen en permanent onder water staande delen (de verdeling tussen diepe en ondiepe, laagdynamische en hoogdynamische delen en zandige en slibrijke delen) met hun bijbehorende biodiversiteit en de aanwezigheid van zeegrasvelden. Kwaliteitsverbetering in de volle breedte wordt gezien de “zandhonger” niet realistisch geacht. De zandhonger leidt tot een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk ‘te remmen’ dan wel te stoppen zal met voorrang nader onderzoek plaats vinden naar effectieve maatregelen op de korte en (middel)lange termijn. Mogelijke verbeteringen van kwaliteit kunnen b.v. liggen in het doen ontstaan van mosselbanken op droogvallende platen. Slik- en zandplaten van de Oosterschelde voorkomend in de vorm van laag dynamische platen maken onderdeel uit van het habitatype 1160.

H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende planten

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).

Toelichting In het bekken van de Oosterschelde is het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A) nog slechts in kleine oppervlakten aanwezig door de erosie van de schorren. Binnendijks in de inlagen en karrevelden is echter nog een brede variatie en aanzienlijk oppervlakte van het habitatype aanwezig. Hier bestaan ook goede mogelijkheden voor uitbreiding van het type in de binnendijkse natuurontwikkelingsgebieden.

- H1320** **Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*)**
Doel Behoud oppervlakte.
Toelichting Het habitatype slijkgrasvelden is waarschijnlijk uitsluitend in een vorm met de exoot engels slijkgras aanwezig. Deze vorm is vanuit het oogpunt van biodiversiteit niet van belang, maar omdat het habitatype plaatselijk een aanzienlijke oppervlakte inneemt, heeft het hier een duidelijke functie als beschermingszone tegen het eroderen van schorren (habitatype H1330). Mogelijk herbergt de Oosterschelde nog de enige locatie in ons land met het oorspronkelijke klein slijkgras, maar recente waarnemingen hiervan zijn niet bekend.
- H1330** **Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).
Toelichting Het habitatype schorren en zilte graslanden is langs de Oosterschelde als gevolg van het veranderd getij na de afsluiting sterk achteruitgegaan in oppervlakte en kwaliteit; zo is onder meer een groot deel van de lage schorren overwoekerd met engels slijkgras. Het is de vraag of het onder de huidige infrastructurele omstandigheden mogelijk is om de kwaliteit te herstellen; mogelijk kan enige verhoging van de getijdeverschillen hieraan bijdragen of kunnen door gericht beheer delen van het schor verjongd worden. Binnendijks, in de inlagen en karrevelden, komt het habitatype in bijzondere vormen voor, met een grote variatie aan begroeiingstypen. Er zijn mogelijkheden voor uitbreiding van deze binnendijkse, zilte begroeiingen door middel van natuurontwikkeling.
- H7140** **Overgangs-en trilveen**
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).
Toelichting In een aantal zoete inlagen komt het habitatype overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B) voor, in een matige kwaliteit en op een gering oppervlakte. Het betreft een zeldzame situatie in dit deel van het land; door successie zal het habitatype zich naar verwachting uitbreiden en soortenrijker ontwikkelen.
- 4.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)**
- H1340** ***Noordse woelmuis**
Doel Uitbreiding verspreiding, omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting De Oosterschelde levert een grote bijdrage voor de noordse woelmuis; een sterk bedreigde en internationaal belangrijke soort. De soort komt vooral binnendijks voor in inlagen en karrevelden. Door verdere natuurontwikkeling van brakke en zoete moeraslanden in een gordel rondom de Oosterschelde is uitbreiding leefgebied te realiseren.
- H1365** **Gewone zeehond**
Doel Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie ten behoeve van een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

Toelichting De Oosterschelde kan een bijdrage leveren aan de regionale doelstelling van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied voor de gewone zeehond. Door het instellen van rustgebieden kan verstoring worden voorkomen.

4.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

A132 Kluut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 2.000 paren.

Toelichting De kluut is van oudsher een broedvogel waarvoor de Koudekerkse Inlaag een grote bijdrage levert in de 80-er jaren (maximaal 109 paren). De populatie is in de 80-er en 90-er jaren redelijk stabiel gebleven met een lichte inzinking halverwege de 90-er jaren (minimum 136 paren in 1996), waarna een gestage toename is opgetreden tot 389 paren in 2003. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding van de populatie is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A137 Bontbekplevier

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 100 paren.

Toelichting Na de vestiging aan het begin van de vorige eeuw nam de bontbekplevier geleidelijk toe in aantal tot in de 70-er jaren. Sedertdien beweegt het aantal broedparen zich tussen de 20 en 45, zonder een eenduidige trend (recent maximaal 34 paren in 1999). Broedplaatsen met een grote bijdrage zijn Neeltje Jans en de natuurontwikkelingsprojecten langs de kust van Tholen (Stinkgat en Noordpolder). Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet voor uitbreiding van de populatie gekozen gezien de onzekerheid in de ontwikkelingen in het Deltagebied. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit leefgebied zullen wel worden onderzocht. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Zeeuwse Delta ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A138 Strandplevier

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 220 paren.

Toelichting De strandplevier is van oudsher broedvogel op (schelpen)strandjes langs de kust. Voor het in gebruik nemen van de stormvloedkering in 1986 broedden jaarlijks meer dan 30 paren in het gebied (bijvoorbeeld 1979 54 paren). Daarna namen de aantallen gestaag af tot een dieptepunt in 2001 met 0 paren. De door natuurontwikkeling (Plan Tureluur) geschapen nieuwe broedgelegenheid in het noordelijke deel van de Prunje (net buiten de oorspronkelijke begrenzing van het Vogelrichtlijngebied) bood onderdak aan 30 paren in 2002 en in 2003 werden in de Oosterschelde weer 16 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie in dit natuurlijke habitat gewenst. Mogelijkheden voor verbetering kwaliteit zullen worden onderzocht. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een

zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Deltagebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie (het aantal is gebaseerd op 5 jaarsgemiddelden).

A191

Grote stern

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 4.000 paren.

Toelichting

De grote stern broedt verspreid over het Deltagebied in een beperkt aantal kolonies die geregeld van plaats wisselen. Het is daarom van groot belang op meerdere locaties waar de soort recentelijk heeft gebroed, aandacht te besteden aan behoud van het leefgebied. Een recente broedplaats is de Flauwersinlaag. Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet direct vereist, daar zich al jaren lang een geleidelijke toename aftekent. De sleutelpopulatie is alleen op regionaal niveau gedefinieerd vanwege het sterk wisselende voorkomen per gebied.

A193

Visdief

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 6.500 paren.

Toelichting

Verspreid langs de kusten van de Oosterschelde zijn van oudsher, relatief kleine, kolonies van de visdief te vinden. De recente toename komt overeen met het landelijke herstel van het dieptepunt eind 60-er jaren. Maximaal werden in 2003 1146 paren geteld. De belangrijkste broedplaatsen liggen langs de kust bij Serooskerke (bijvoorbeeld. Flauwers en Weevers Inlaag) met ongeveer de helft van de broedpopulatie van de Oosterschelde in 2002 (440 van de 820 paren). Ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet direct vereist, daar zich al jaren lang een geleidelijke toename aftekent. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A194

Noordse stern

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting

De noordse stern bereikt in het Deltagebied de zuidgrens van haar verspreiding. Jaarlijks komen in de hele delta 30 – 60 paren tot broeden waarvan doorgaans de helft in de Oosterschelde. Meestal broeden enkele paren bijeen in natuurontwikkelingsgebieden. Een relatief goed jaar was 2003 met 28 paren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Deltagebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A195

Dwergstern

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van ten minste 300 paren.

Toelichting

De verspreiding van de dwergstern hangt vooral samen met het aanbod aan geschikte schelpenrijke strandjes. Hoewel de dwergstern van oudsher een geregelde broedvogel is, fluctueren de aantallen sterk van slechts enkele paren tot meer dan 100 (gemiddeld in de periode 1993-2002 35 paren, minimaal 10 in 2000 en maximaal 73 in 2001). Het werkeiland

Neeltje Jans vervulde tijdelijk een belangrijke functie met als maximum 115 paren in 1984. In recente jaren is de kust bij Serooskerke in trek: in 2002 40 paren op een nieuw aangelegd schelpeiland (Vogeleiland 't Heertje in de Schelphoek). Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet direct vereist, daar zich in recente jaren een geleidelijke toename aftekent. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

4.6 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A004 Dodaars

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen dodaars zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het betreft een concentratiegebied met de grootste bijdrage van de dodaars na het Veerse Meer, maar in het algemeen heeft de soort een diffuse verspreiding. De populatie is toegenomen, weliswaar met fluctuaties verbonden aan de strengheid van de winters, conform het landelijke aantalsverloop. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A005 Fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 370 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen futen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort komt vooral voor in het najaar, met hoogste aantallen in augustus-december. Midden jaren negentig is de populatie toegenomen doordat de aantallen langer hoog bleven, daarna heeft een terugval plaatsgevonden en tenslotte een nieuwe toename. Dit patroon komt sterk overeen met dat van de middelste zaagbek en de aalscholver. Behoud van de huidige situatie is voldoende want de vermoedelijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding ligt niet in dit gebied.

A007 Kuifduiker

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kuifduikers zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de kuifduiker na de Grevelingen. Recent is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 360 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de aalscholver o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtschatting heeft vooral betrekking op de foerageerfunctie. De populatie is toegenomen in een enigszins fluctuerend patroon, dat sterk lijkt op dat van de fuut en de middelste zaagbek en waarschijnlijk is gestuurd door veranderingen in

visbeschikbaarheid. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A026 **Kleine zilverreiger**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kleine zilverreigers zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Grevelingen en de Westerschelde & Saefthinghe. Recent is de populatie sterk in aantal toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034 **Lepelaar**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen lepelaars zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Recent is de populatie sterk in aantal toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 **Kleine zwaan**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen kleine zwanen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort vooral een functie als slaappleaats. De randen (o.a. inlagen van het gebied hebben voor de soort een functie als slaappleaats voor vogels uit Schouwen-Duiveland, Tholen, Noord-Beveland en Zuid-Beveland. Slaappleaats van regionale betekenis. Aantallen liepen midden jaren negentig op tot enkele honderden vogels, daarna was er sprake van een afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende want de vermoedelijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding ligt niet in dit gebied.

A043 **Grauwe gans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen grauwe ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. De slaappleaats is van regionale betekenis. De meeste grauwe ganzen foerageren in de landbouwgebieden rondom de Oosterschelde. Recent is de populatie sterk in aantal toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A045 **Brandgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen brandganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als

slaapplaats. Recent ook van belang als slaapplaats (regionale betekenis). De draagkrachtschatting heeft alleen betrekking op de foerageerfunctie. Voor de slaapplaatsfunctie zijn geen aantallen bekend. Recent is de populatie sterk in aantal toegenomen ten gevolge van natuurontwikkeling in het kader van Plan Tureluur. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A046

Rotgans

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 6.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen rotganzen zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de rotgans na de Waddenzee. Er was sprake van relatief hoge aantallen rond 1990, daarna is de populatie afgenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave geformuleerd.

A048

Bergeend

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.900 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen bergeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Waddenzee en de Westerschelde. De populatie is toegenomen met enige fluctuatie. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A050

Smient

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 12.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen smienten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De slaapplaats is van regionale betekenis. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. De Oosterschelde levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura2000-netwerk. De soort is een wintergast, verschijnt vanaf september, de meeste vogels zijn weer verdwenen in april. De populatie is toegenomen, vooral sinds 1997, met name rond natuurontwikkelingsgebieden die in het kader van Plan Tureluur zijn aangelegd. Belangrijke foerageergebieden zijn ook de Rammegors en de Zandkreek. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A051

Krakeend

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 130 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de krakeend o.a. een functie als foerageergebied. De populatietoename in de tweede helft van de jaren negentig lijkt na

2000 af te vlakken. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052 Wintertaling

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen wintertalingen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral aanwezig van augustus-april, hoogste aantallen in september-december. In de tweede helft van de jaren negentig is de populatie sterk toegenomen, evenals de smient met name rond natuurontwikkelingsgebieden als de Prunje en Scherpenissepolder. De wintertaling foerageert vooral op zaden langs begroeide randen van slikken en profiteert van vroege successiestadia in dynamische gebieden of na uitvoering van natuurontwikkeling. Zonder aangepast beheer kan een respons als in de Prunje en Scherpenissepolder tijdelijk zijn. Behoud van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave geformuleerd.

A053 Wilde eend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de wilde eend o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura2000-netwerk na de Waddenzee, Westerschelde en Haringvliet. Sinds 2000 is er sprake van relatief hoge aantallen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A054 Pijlstaart

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 730 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen pijlstaarten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De Oosterschelde is het belangrijkste gebied in Nederland na de Waddenzee en Westerschelde & Saeftinghe. De soort is een wintergast, aanwezig in oktober-maart. In de loop van de jaren negentig is de populatie toegenomen in een patroon dat sterk herinnert aan dat van smient, slobbeend en wintertaling. Behoud van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave geformuleerd.

A056 Slobbeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 940 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen slobbeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Oostvaardersplassen. De soort is een doortrekker, hoogste aantallen in september-november en maart/april en recent in hogere aantallen overwinterend. Vanaf 1998 is de populatie sterk toegenomen in een patroon dat sterk herinnert aan dat van smient, pijlstaart en wintertaling. De slobbeend foerageert veelal op plantaardig materiaal in slik of ondiep water langs begroeide oevers.

Belangrijk zijn de schorren van Rattekaai/Eerste Bathpolder, Rammegors en Prunjepolder. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A067

Brilduiker

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 680 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen brilduikers zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage in Nederland. De soort is een wintergast, vooral aanwezig in november-maart. De populatie is toegenomen tot midden jaren negentig, daarna weer afgenomen, recent heeft enig herstel plaatsgevonden (patroon vertoont enige overeenkomst met dat van de duikende viseters). Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A069

Middelste zaagbek

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 350 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen middelste zaagbekken zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Grevelingen. De soort is een wintergast, aanwezig in oktober-april. Aanvankelijk vertoonde het aantalsverloop een sterke najaarspiek in oktober, maar midden jaren negentig is de populatie toegenomen doordat de vogels meer bleven overwinteren, met name in het oostelijke deel van het gebied, daarna heeft een afname plaatsgevonden en tenslotte weer een nieuwe toename. Dit patroon komt sterk overeen met dat van de fuut (A005) en de aalscholver (A017) en heeft mogelijk te maken met veranderingen in lokaal voedselaanbod of doorzicht. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A103

Slechtvalk

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting

Aantallen slechtvalken zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de slechtvalk in Nederland na de Waddenzee. Er is sprake van een forse doorgaande populatietoename, net als in andere delen het land. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A125

Meerkoet

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. Populatieaantallen fluctueren, na 2000 waren aantallen relatief hoog. Behoud van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave geformuleerd.

A130**Scholekster****Doel**

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 24.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de “zandhonger” niet realistisch wordt geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

Aantallen scholeksters zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en slaapplek. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de scholekster na de Waddenzee. De soort is vooral aanwezig in najaar en winter, hoogste aantallen in augustus-februari. Verplaatsing van mosselpercelen naar dieper water en toenemende kokkelvisserij verlaagde de draagkracht van de Oosterschelde voor scholeksters. Tegenwoordig zijn de scholeksters in de Oosterschelde vrijwel geheel op kokkels aangewezen. De afname van de aantallen vond plaats in alle delen van de Oosterschelde behalve de noordtak. Dit gedeelte werd in 1993 voor schelpdiervisserij gesloten (Structuurnota Zee- en Kustvisserij), maar herbergt relatief beperkte hoeveelheden kokkels die bovendien van relatief slechte kwaliteit zijn. Door een afname van de aantallen scholeksters in de andere gebieden, veranderde de noordtak van de minst belangrijke naar de belangrijkste sector. In het westelijke deel van het gebied zijn de overwinterende aantallen gehalveerd, waarbij het seizoenspatroon meer het beeld van een doortrekpatroon dan van een overwinteringspatroon heeft gekregen. Tussen 1999 en 2001 was er sprake van enig herstel, daarna zijn aantallen licht gedaald.

A132**Kluut****Doel**

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 510 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de “zandhonger” niet realistisch wordt geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

Aantallen kluten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de kluut na de Waddenzee. De populatie vertoont een recente toename in het voorjaar door toegenomen broedvogelpopulaties in natuurontwikkelingsgebieden Prunje en Scherpenissepolder.

A137**Bontbekplevier**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 280 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Aantallen bontbekplevieren zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Waddenzee voor de populatie die in West-Europa en Noord-Afrika overwintert. Voor de populatie die naar W/Z-Afrika trekt, levert het gebied de grootste bijdrage na de Waddenzee en de Westerschelde. De soort is grotendeels doortrekker met een scherpe piek in september, die wordt toegeschreven aan de laatstgenoemde populatie, evenals de hoogste van de twee veel lagere voorjaarspieken in mei. Een eerdere, nog lagere maar wel afzonderlijke piek in maart wordt toegeschreven aan de eerstgenoemde populatie. Deze populatie beleefde in de Oosterschelde een dal in de eerste helft van de jaren negentig maar herstelde zich daarna. De andere populatie is min of meer stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de “zandhonger” zullen platen en slikken in oppervlakte achteruit gaan. Herstel van de “zandhonger” wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

A138**Strandplevier**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de “zandhonger” niet realistisch wordt geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden. Aantallen strandplevieren zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de strandplevier na de Westerschelde. De soort komt in de Oosterschelde vrijwel alleen voor in het zomerhalfjaar, maar anders dan bijv. Grevelingen een sterk accent op de periode van de najaarstrek, met een scherpe piek in augustus. Er ligt een sterk accent op de periode van de najaarstrek, met een scherpe piek in augustus. Eind jaren tachtig is de populatie afgenomen, maar sinds begin jaren negentig is deze stabiel. De aantallen doortrekkers in Nederland worden grotendeels bepaald door de omvang van de eigen broedpopulatie en de afname is voor een groot deel een gevolg van verlies aan geschikte broedgebieden. De draagkrachtschatting is berekend over de periode na de grootste landelijke afname, 1989-2003.

- A140 Goudplevier**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.000 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Aantallen goudplevieren zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. De oosterschelde levert als foerageergebied van de goudplevier de grootste bijdrage binnen het Natura2000-netwerk na de Waddenzee en Grevelingen (verspreiding is echter vrij diffuus). Aantallen laten een sterke, doorgaande toename zien, afgezien van de lage waarden in 2003/04. Behoud van de huidige situatie is voldoende want de vermoedelijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding ligt niet in dit gebied.
- A141 Zilverplevier**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.400 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Aantallen zilverplevieren zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert voor de zilverplevier de grootste bijdrage na de Waddenzee. De soort is het hele jaar present met lage aantallen in juni/juli en doortrekpieken in september en mei, maar ook relatief hoge aantallen overwinteraars. Het aantalsverloop is min of meer stabiel, met tijdelijk verhoogde aantallen rond midden jaren negentig. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de “zandhonger” zullen platen en slikken. Herstel van de “zandhonger” wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar in oppervlakte achteruit gaan. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.
- A142 Kievit**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Het gebied heeft voor de kievit o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het betreft een concentratiegebied met de grootste bijdrage van de kievit na de Waddenzee (verspreiding is echter diffuus). Aantallen zijn geleidelijk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave geformuleerd.
- A143 Kanoet**
Doel Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 7.700 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de “zandhonger” niet realistisch wordt geacht. Het doel is

afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk 'te remmen' zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden. Aantallen kanoeten zijn van internationale (ondersoort *islandica*) en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert voor beide ondersoorten de grootste bijdrage na de Waddenzee. Hoogste aantallen komen voor in de winter, november-februari, de ondersoorten *islandica* en *canutus* trekken in augustus door in veel lagere aantallen. Er is sprake van een doorgaande populatietoename met enige fluctuatie voor beide ondersoorten.

A144 Drieteenstrandloper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 260 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de "zandhonger" niet realistisch wordt geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk 'te remmen' zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden. Aantallen drieteenstrandlopers zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het betreft het vijfde gebied van de drieteenstrandloper in Nederland. Aantallen vertonen een doorgaande toename, conform de landelijke trend.

A149 Bonte strandloper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 14.100 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen bonte strandlopers zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdragen aan de Waddenzee. De soort is een doortrekker en een wintergast, met hoogste aantallen van oktober-mei. Aantallen zijn stabiel, maar net als bij een aantal andere soorten met schijnbaar cyclische fluctuaties die waarschijnlijk worden gestuurd door strenge winters (via invloed daarvan op voedselbeschikbaarheid). In jaren na strenge winters vertrekken de vogels met name in het centrale deel van de Oosterschelde relatief vroeg in het seizoen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de "zandhonger" zullen platen en slikken. Herstel van de "zandhonger" wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar in oppervlakte achteruit zullen gaan. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk 'te remmen' zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

A157 Rosse grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.200 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen rosse grutto's zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert voor beide populaties de grootste bijdrage na de Waddenzee. De soort is het hele jaar present, met lage aantallen in juni/juli, en doortrekpieken in augustus/september en nog duidelijker in mei. In augustus en mei betreft het de populatie die in NW/W-Afrika overwintert. In het centrale deel van de Oosterschelde zijn de aantallen in de wintermaanden echter vrijwel even hoog als die tijdens de doortrekperiodes. De soort overtijt samen met zilverplevieren (A141), bonte strandlopers(A149) en kanoeten(A143) op zandplaten, in kreken, dijktaluuds en schorren zoals de Dortsman, Kattendijke, Herkingen en de zuidkust van Schouwen. Bij verhoogd water wijken ze o.a. uit naar de Middelpaten in het Veerse Meer. Die van de noordtak gaan vaak naar de Grevelingen (Herkingen en Battenoord). De aantallen van beide populaties zijn stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de "zandhonger" zullen platen en slikken in oppervlakte achteruit gaan. Herstel van de "zandhonger" wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk 'te remmen' zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

A160 Wulp

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 6.400 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen wulpen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Waddenzee. De soort is het hele jaar present, met hoogste aantallen in juli-april met maxima in augustus/september, wanneer in het gebied tevens de vleugelrui wordt doorgebracht. De belangrijkste hoogwatervluchtplaatsen zijn de Slikken van den Dortsman, schor van Rattekaai/Eerste Bathpolder, zuidkust Schouwen en Pieterspolder bij Yerseke, in het algemeen op korte afstand van de foerageergebieden. De aantallen zijn stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de "zandhonger" zullen platen en slikken in oppervlakte achteruit gaan. Herstel van de "zandhonger" wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk 'te remmen' zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

A161 **Zwarte ruiters**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 310 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Aantallen zwarte ruiters zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdragen na de Waddenzee (Dollard en Balgzand). De soort is een doortrekker, sterk geconcentreerd in de nazomer/herfst, hoogste aantallen juli-november en een piek in augustus/september, duidelijk later dan in de Westerschelde. Tijdens de voorjaarsstrek in april/mei zijn de aantallen veel lager. Het aantalsverloop is min of meer stabiel, mogelijk met een lichte toename. De zwarte ruiters heeft een voorkeur voor de meest slikkige delen van de platen. De soort overtuigt vooral in de Flaauwers Inlaag, Prunje, Rammegors en Deesche Watergang, Kwistenburg en Middelplaten. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de “zandhonger” zullen platen en slikken in oppervlakte achteruit gaan. Herstel van de “zandhonger” wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

A162 **Tureluur**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de “zandhonger” niet realistisch wordt geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.
Aantallen tureluurs zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage voor de tureluur na de Waddenzee (Friese kust). Hoogste aantallen komen voor in juli/augustus, als de populatie die in Z-Europa en W-Afrika overwintert, doortrekt. De aantallen in deze twee maanden zijn in de Oosterschelde geleidelijk toegenomen. Na augustus nemen de aantallen geleidelijk af en gaat het om de NW-Europese winterpopulatie. Deze populatie is stabiel, met fluctuaties. In april is er weer een kleine doortrekpiek.

A164 **Groenpootruiter**
Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 150 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting Aantallen groenpootruiters zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleaats. De

draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Waddenzee. De populatie is begin jaren negentig in aantal toegenomen, daarna min of meer stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding. Wel is de verwachting dat het leefgebied zal afnemen, door de “zandhonger” zullen platen en slikken in oppervlakte achteruit gaan. Herstel van de “zandhonger” wordt echter niet realistisch geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om de achteruitgang van het leefgebied zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

A169

Steenloper

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 580 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting

Ondanks de bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is gekozen voor behoud, omdat herstel gezien de “zandhonger” niet realistisch wordt geacht. Het doel is afgestemd op een verwachte afname van platen en slikken met ongeveer 50 ha per jaar. Om deze achteruitgang zoveel mogelijk ‘te remmen’ zal onderzocht worden welke maatregelen redelijkerwijs genomen kunnen worden.

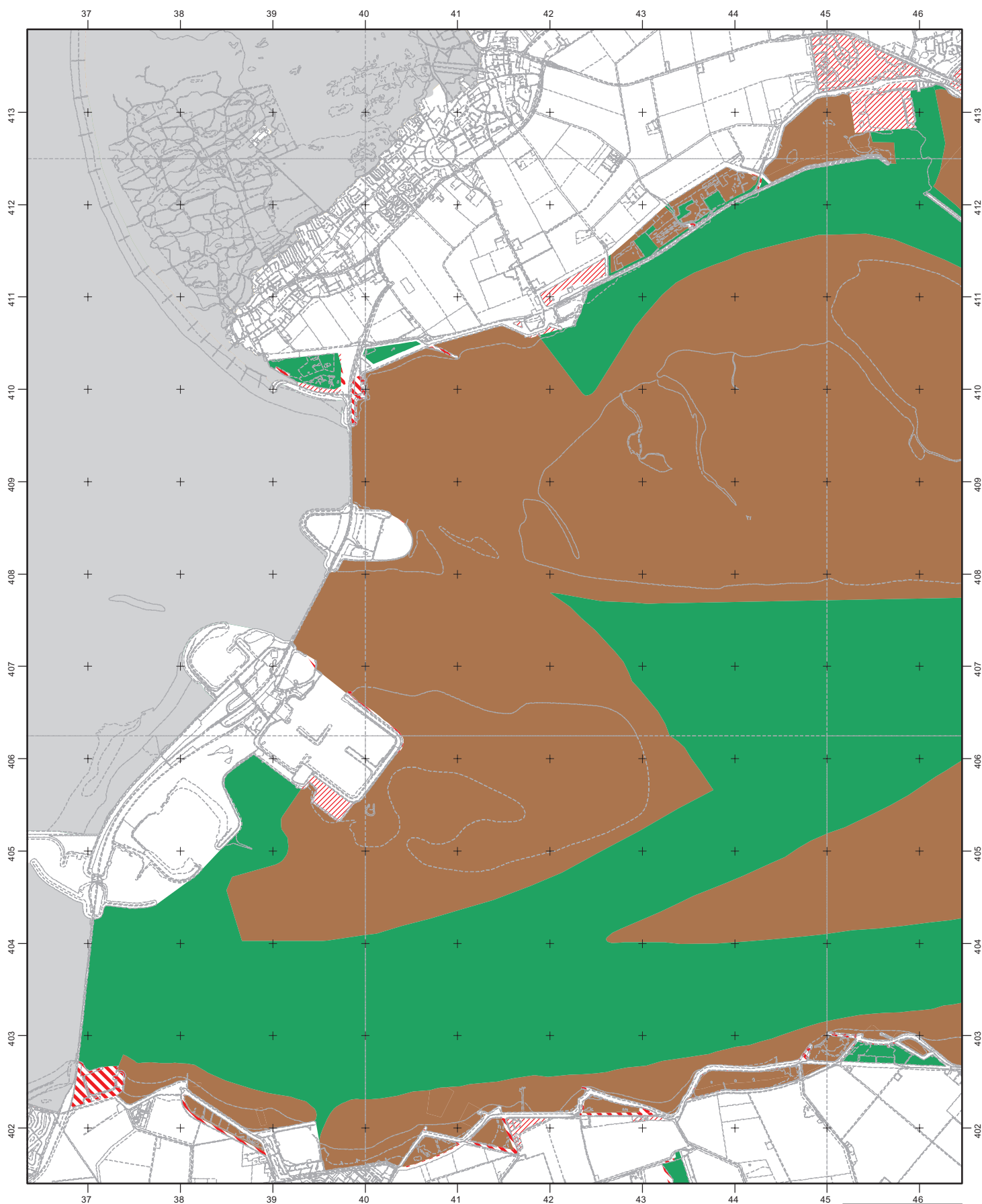
Aantallen steenlopers zijn van internationale en grote nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op beide functies. Het gebied levert de grootste bijdrage na de Waddenzee. De soort is het hele jaar present maar met lage aantallen in juni en juli. Sinds eind jaren tachtig is de populatie enigszins afgenomen in een patroon dat, afgezien van tijdelijk extra verlaagde aantallen rond 1992, overeenkomsten vertoont met dat van de scholekster(A130), met neiging tot verschuiving van overwintering naar doortrek, doordat de aantallen tijdens de doortrekpieken in augustus en mei nauwelijks zijn veranderd. En evenals bij de scholekster(A130) lijkt sinds 1999 sprake te zijn van enig herstel.

4.7 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Oosterschelde omvat twee beschermdenatuurmonumenten, namelijk Oosterschelde Binnendijks en Oosterschelde Buitendijks. Verder omvat het Natura2000-gebied twee (voormalige) staatsnatuurmonumenten, genaamd Oosterschelde Binnendijks en Oosterschelde Buitendijks (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te

komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage B).

118. Oosterschelde, kaartblad 1-4, uitbreiding Bootspolder en Schelphoek, verkleining Jacobahaven

Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

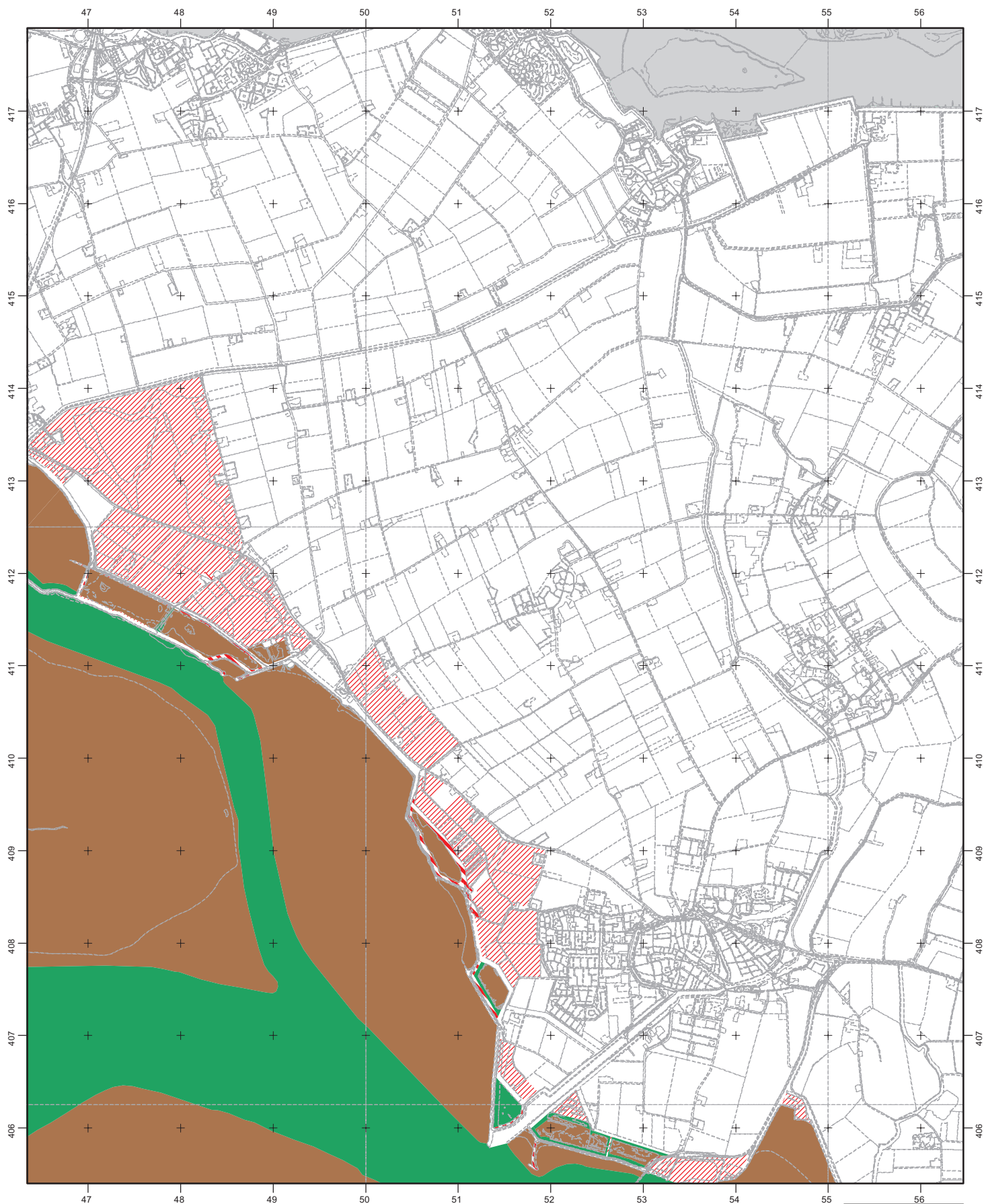
VR	VR+BN	VR eraf
HR	HR+BN	VR erbij
VR+HR	VR+HR+BN	ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

0 1000
 Meters

118. Oosterschelde, kaartblad 02, uitbreiding met o.a. Prunje en Zoute kwelgebieden bij Zierikzee

Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

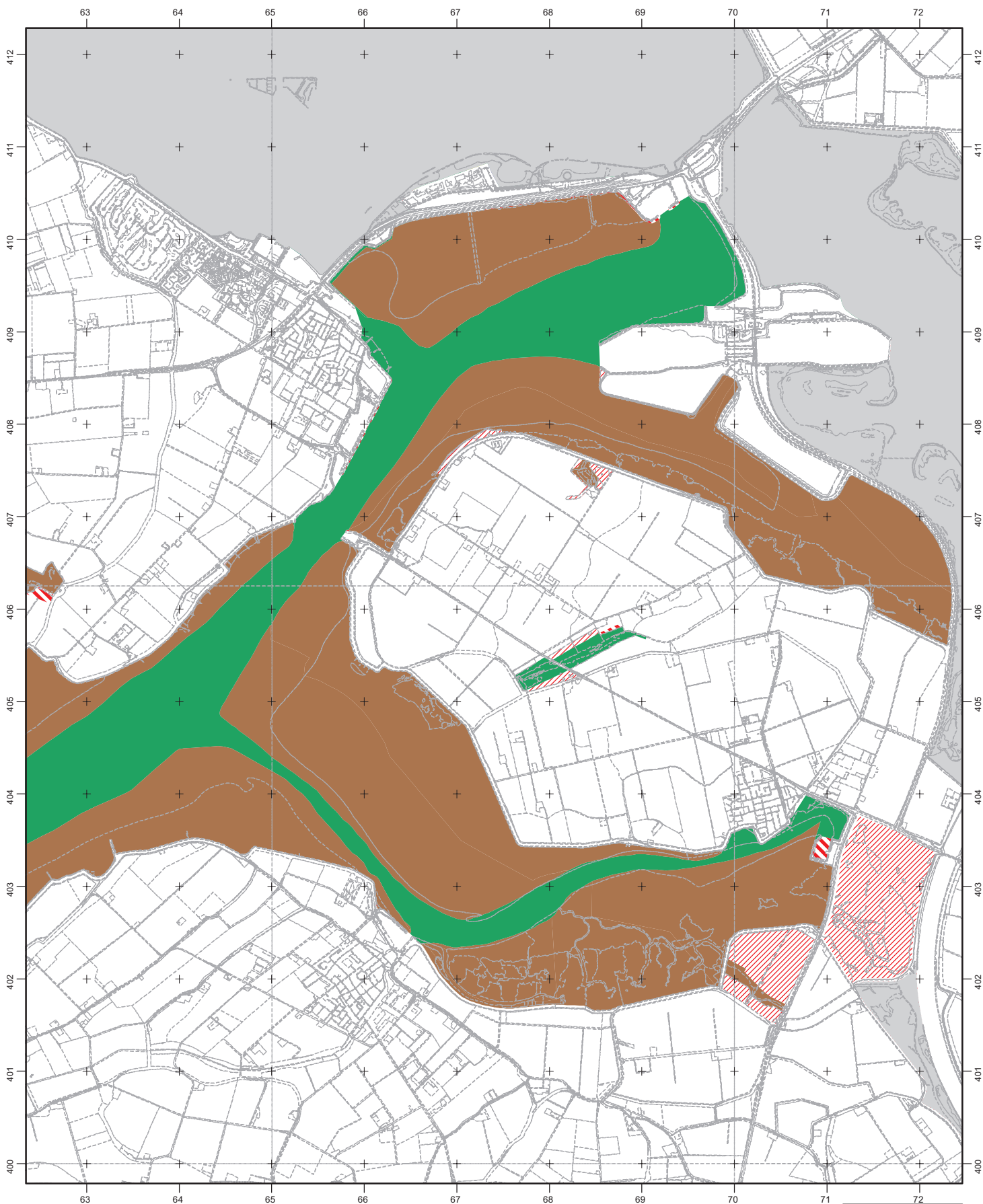
VR	VR+BN	VR eraf
HR	HR+BN	VR erbij
VR+HR	VR+HR+BN	ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

0 1000
 Meters

Oosterschelde, kaartblad 03, uitbreiding met o.a. Rammegors en Van Haftenpolder

Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

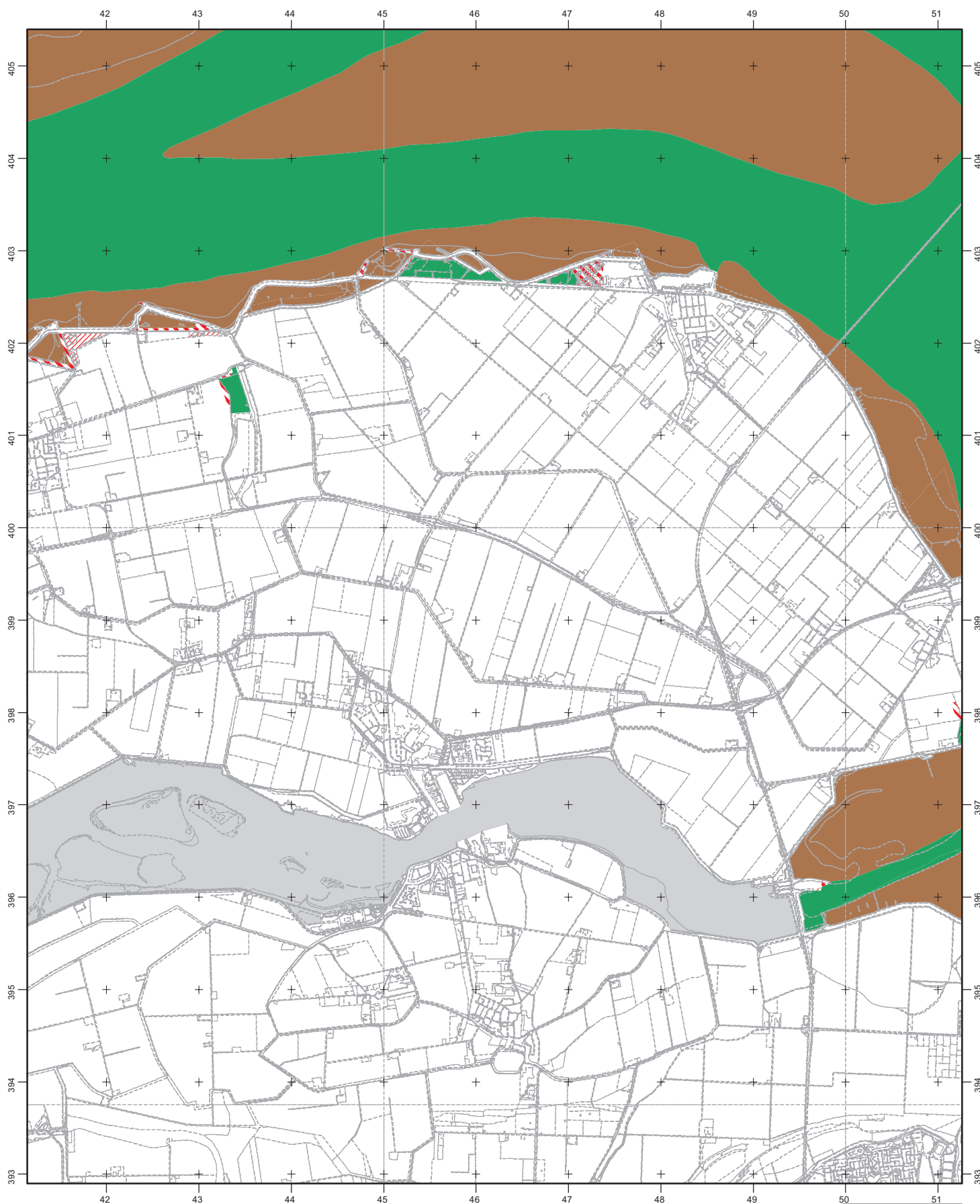
VR	VR+BN	VR eraf
HR	HR+BN	VR erbij
VR+HR	VR+HR+BN	ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

0 1000
 Meters

Oosterschelde, kaartblad 05, uitbreiding en verkleining Noord-Beveland

Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

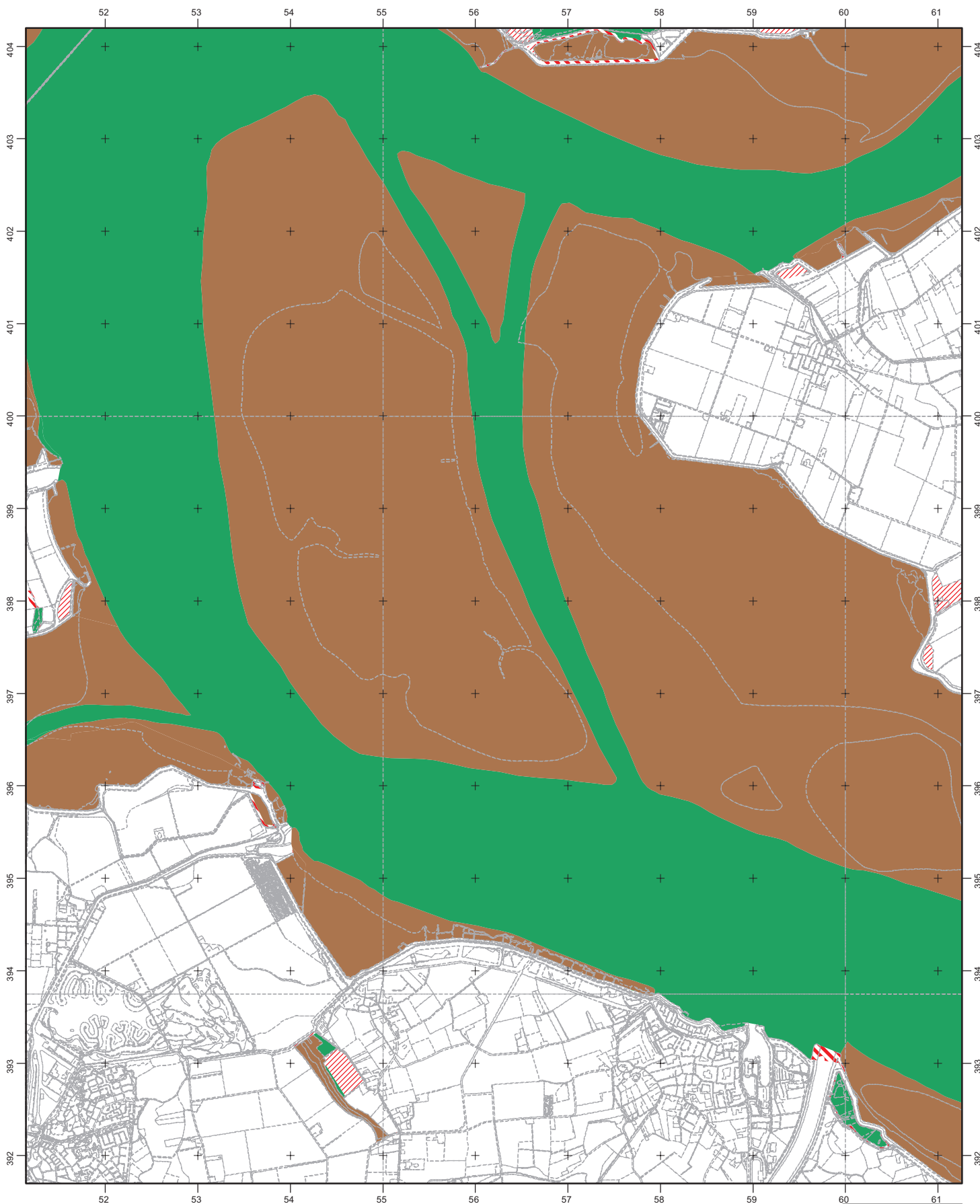
VR	VR+BN	VR eraf
HR	HR+BN	VR erbij
VR+HR	VR+HR+BN	ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

0 1000
 Meters

118. Oosterschelde, kaartblad 06, uitbreiding op Tholen, bij Kats en Kattendijke

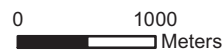
Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

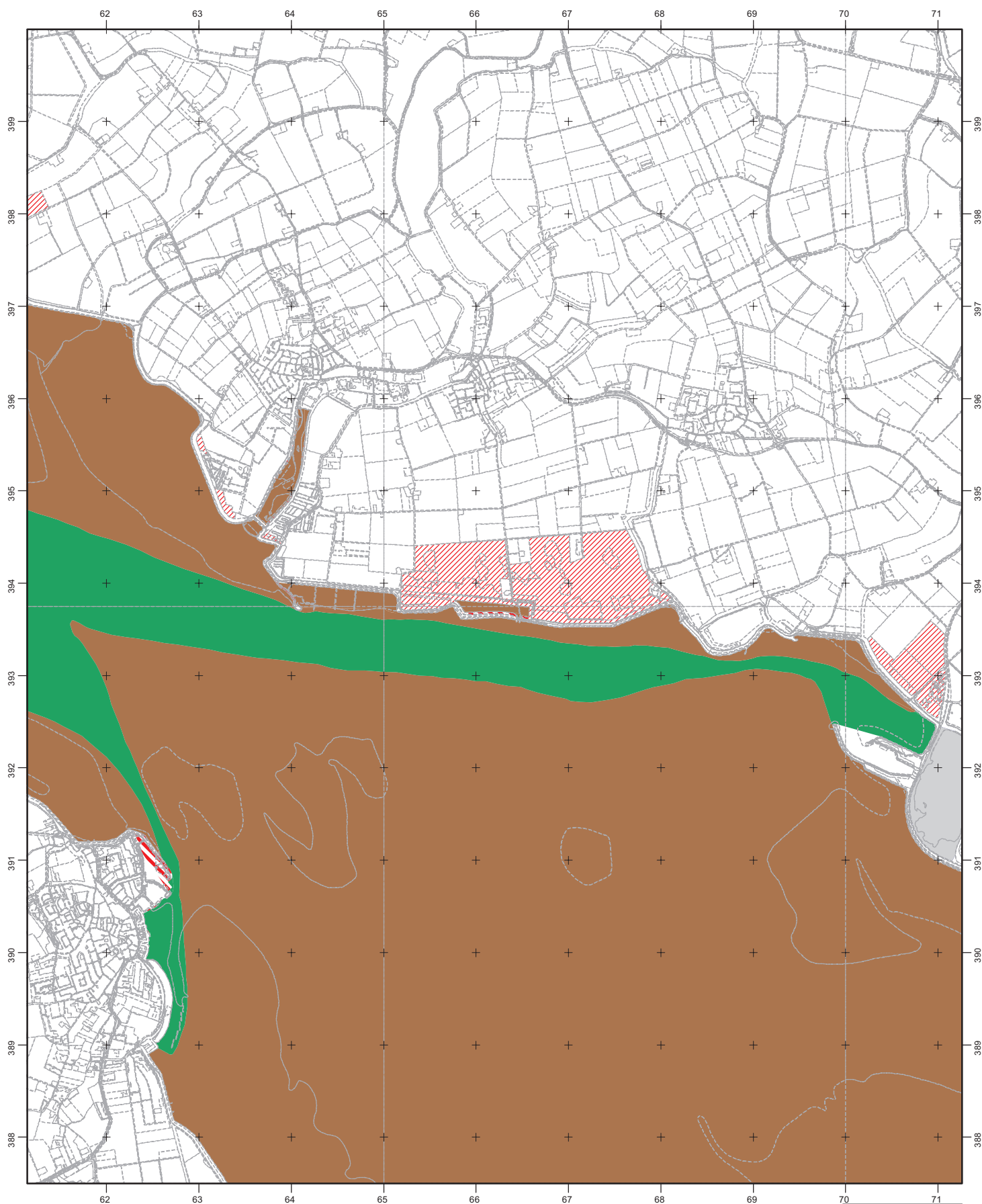
Legenda

- VR (blue square)
- HR (yellow square)
- VR+HR (green square)
- VR+BN (teal square)
- HR+BN (orange square)
- VR+HR+BN (brown square)
- VR eraf (red diagonal hatching)
- VR erbij (red diagonal hatching)
- ander natura2000-gebied (grey square)

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

118. Oosterschelde, kaartblad 07, uitbreiding Scherpenissepolder en Schakerloopolder

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Ministerie van LNV, Directie Natuur en
Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

VR	VR+BN	VR eraf
HR	HR+BN	VR erbij
VR+HR	VR+HR+BN	ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
HR = Habitatrichtlijngebied
BN = beschermd natuurmonument

0 1000
Meters

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu-
en Faunabeheer

NMF-90-6206

23 mei 1990

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Oosterschelde-binnendijks", van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat de Oosterschelde, met de binnendijks gelegen natuurgebieden, een belangrijke schakel is in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in Europa, West-Afrika, arctisch Noord-Azië en Noord-Oost Canada en mitsdien van internationale betekenis is;

dat de binnendijks gelegen natuurgebieden, in samenhang met de buitendijkse gronden en wateren, zijn aangewezen als waterrijk gebied van internationale betekenis, volgens artikel 2 van de Conventie van Ramsar en als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid van de E.G.-Vogelrichtlijn.

dat het natuurmonument bestaat uit een reeks van inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien en een graslandgebied;

dat er belangrijke ecologische en geohydrologische relaties zijn met de Oosterschelde;

dat het gebied gekenmerkt wordt door een grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid;

dat zich als gevolg van deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden een aantal waardevolle levensgemeenschappen heeft ontwikkeld, met name de levensgemeenschappen van getijloze zoute en brakke milieus van gradiënt-situaties van zout naar zoet en van nat naar droog;

dat daartoe minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen behoren, waarin verscheidene zeldzame plantesoorten voorkomen;

dat dit gebied van nationaal en internationaal belang is als broedgebied voor met name een aantal kust- en weidevogels, als fourageergebied voor ganzen, eendachtigen en steltlopers en als rustgebied voor een groot aantal vogelsoorten, waarvan sommige in zeer grote aantallen worden aangetroffen;

dat dit gebied uit het oogpunt van natuurschoon van grote betekenis is, met name door de variatie in de elementen water, land, dijken, de verschillende vegetatietypen en de vogelrijkdom.

Overwegende, ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van de terreinen en wateren, welke als beschermd natuurmonument worden aangewezen, dat hieronder niet alleen moet worden begrepen het natuurschoon, de ecologische en de biologische kenmerken, maar ook de geologische, geomorfologische en bodemkundige gesteldheid en de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende tenslotte, dat de bescherming van het beschermd natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de Wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid van de Natuurbeschermingswet:

Gezien de beschikking van 25 mei 1989, no. NMF-89-4024, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Oosterschelde-binnendijks";

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

BESLUIT:

I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument de "Oosterschelde-binnendijks", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend, Gemeente Duiveland, Sectie G nrs. 240, 241 ged., 243 ged., 280 ged., 289, 290, 291, 294 ged., 295 ged., Gemeente Kattendijke, sectie E nr. 366 ged., Gemeente Kortgene, sectie N nrs. 355, 360 ged., 450 ged., Gemeente Middenschouwen, sectie E nrs. 307, 349, 448, Gemeente Scherpenisse, sectie F nrs. 276 ged, 277, 279 ged., 280 ged., 591, 595, 596 ged., 602 ged., sectie G nrs. 173, 175, Gemeente St. Philipsland, sectie H nr. 474 ged., Gemeente Westerschouwen, sectie E nr. 283, sectie F nrs. 47 ged, 163 ged, sectie K nrs. 86 ged., 87, Gemeente Wissenkerke, sectie S nr 617, sectie T nrs. 40 ged., 41 ged., 42 ged., 421, 422, 425, 428, 429, Gemeente Zierikzee, sectie H nr. 704, sectie K nrs. 23, 515 ged., 518,

één en ander zoals aangeven op de bijbehorende kaart BN 163/SN 109.

II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met de beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling gedaan worden in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

(w.g.) I.H.J. Joustra

Toelichting behoort bij beschikking NMF-90- 6206
Aanwijzing als beschermd natuurmonument "Oosterschelde-binnendijks"

1. Inleiding

Het natuurmonument "Oosterschelde-binnendijks" is gelegen in de gemeenten Westerschouwen, Middenschouwen, Zierikzee, Duiveland, St. Philipsland, Tholen, Goes, Kortgene en Wissenkerke en omvat de volgende deelgebieden: Inlaag Burghsluis, Koudkerkse Inlaag, Weevers en Flauwers Inlaag, Inlaagen Prommelsluis, Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, Cauwers Inlaag, Calgepolder, Inlaag Ouwerkerk, de Maire, Eendenkooi St. Philipsland, Rammegors, Stinkgat, Karrevelden Nuyepolder, Pluimpot, Inlaag Scherpenisse, Karrevelden Scherpenisse, Deesche Watergang, Inlaag Goese Sas, Inlaag 1728, Inlaag Oesterput, Inlaag 's-Gravenhoek, Inlaag Vlietepolder, Karrevelden Vlietepolder, Inlaag Keihoopte, Inlaag Thoompolder en Inlaag Anna Friso. De oppervlakte van het natuurmonument bedraagt ca. 580 ha.

Het natuurmonument wordt gevormd door inlagen, karrevelden, kreekresten, een tweetal eendenkooien, een ingedijkt slik- en schorgebied en een vochtig graslandgebied, welke gelegen zijn langs de Oosterschelde en hiermee duidelijke abiotische en/of biotische relaties hebben.

De deelgebieden maken deel uit van het kenmerkende kustlandschap van de zuid-kust van Schouwen-Duiveland, de kusten van St. Philipsland en Tholen en de noord-kusten van Zuid- en Noord-Beveland. De grillig lopende kustlijnen van met name de zuidkust van Schouwen en de noordkust van Noord-Beveland, zijn het resultaat van de eeuwigdurende strijd van de mens tegen het water en geven een beeld van de ontwikkelingsgeschiedenis van de kusten van de voormalige eilanden. De sterke afwisseling van land en water en de veelal duidelijke omgrenzing met dijken zorgen voor een kleinschalig landschapsbeeld. Het Rammegors, gelegen tussen St. Philipsland en Tholen, is in 1972 ontstaan na indijking van de buitendijkse gronden.

Door de grote afwisseling in abiotische factoren zoals waterhuishouding, hoogteligging, waterkwaliteit en bodemsamenstelling zijn gradiëntrijke situaties ontstaan die resulteren in een grote diversiteit aan plante- en diersoorten.

De bodem en het oppervlaktewater van de verschillende deelgebieden hebben tengevolge van kwel vaak een brak tot zout karakter, met soms een vrij grote variatie in het zoutgehalte. Daarnaast zijn er enkele vrijwel zoete tot geheel zoete deelgebieden.

Afhankelijk van het zoutgehalte worden er in de deelgebieden vegetatietypen aangetroffen welke min of meer aan het zoute milieu gebonden zijn. Naast zilte open pioniervegetaties komen er langs de oevers gesloten zoutvegetaties voor, welke meer hogerop overgaan in soortenrijke vochtige tot droge graslandvegetaties.

Plaatselijk komen in het grasland vochtig zoete pioniersvegetaties voor. Langs de oever en in het water worden verder hoge moerasvegetaties met Riet en/of zegge, Zeebies, Mattenbies en Kleine lisdodde aangetroffen. In enkele deelgebieden komen droge tot vochtige ruigten voor, veelal bij een achterwege blijven van beheer. Duingraslandvegetaties en struwelen beperken zich tot de meest zandige deelgebieden.

In het open water kunnen ondergedoken waterplanten al dan niet gebonden aan het brakke milieu voorkomen. Opgaand loofhout beperkt zich tot de eendenkooien en een deel van de Pluimpot. In het Rammegors komt plaatselijk struweelontwikkeling en bosvorming voor.

Voor de Oosterschelde is in 1982 door de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan voor de Oosterschelde vastgesteld. In dit Beleidsplan, wat onder meer die binnendijkse gebieden omvat die van belang zijn voor de natuurwaarden van de Oosterschelde, wordt een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied gegeven.

Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is in het Beleidsplan als hoofddoelstelling geformuleerd:

"Het behoud en zo mogelijk versterking van de aanwezige natuurlijke waarden met inachtneming van de basiswaarden voor een goed maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder met name de visserij wordt begrepen".

Uit de hoofddoelstelling is de volgende hiërarchie van functies afgeleid:

1. natuur, 2. visserij, 3. recreatie, scheepvaart enz.

Onverminderd de eigen verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet is het beleidsplan richtinggevend voor de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument.

Het natuurmonument "Oosterschelde-binnendijks" bestaat uit een als staatsnatuurmonument en uit een als beschermd natuurmonument aan te wijzen deel.

Met de onderhavige beschikking wordt het gedeelte dat niet het eigendom is van de Staat, aangewezen als beschermd natuurmonument. Het ligt in het voornemen delen van de Staatseigendommen rond de Oosterschelde aan te wijzen als staatsnatuurmonument. Tevens ligt het in het voornemen grote delen van de buitendijkse gronden in de Oosterschelde aan te wijzen als beschermd dan wel staatsnatuurmonument.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument, het natuurschoon, de begrenzing van het natuurmonument, de andere van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing en het gebruik en beheer.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

2.1. Geomorfologie en waterhuishouding

Inlagen zijn gebieden die ingesloten liggen tussen een zeedijk, waarvan men toendertijd verwachtte dat de kans op doorbraak groot was, en een als secundaire beveiliging aangelegde binnendijk (slaper). Het zijn laaggelegen drassige gebieden die geomorfologisch onderling sterk verschillen. Doordat in deze gebieden klei gewonnen is ten behoeve van de dijkaanleg of soms vergraving voor zoutwinning heeft plaats gevonden, komen regelmatig ondiepe plassen in verschillende vormen voor en heeft het terrein vaak een ongelijke ligging. Enkele inlagen zijn intensief begreppeld.

De ouderdom varieert sterk. De oudste inlagen zijn halverwege de 16e eeuw ontstaan, de jongste in 1979 als gevolg van de partiële verhoging van de dijken rond de Oosterschelde. In de Inlaag Keihogte, welke in 1979 is ontstaan, is een (deels kunstmatig aangebracht) duintje aanwezig. De Inlagen bij Prommelsluis zijn voormalige spuiboezems, welke niet meer als zodanig worden gebruikt. Recent is in de inlaag 's-Gravenhoek een kunstmatig vogeleiland aangelegd.

Karrevelden zijn laaggelegen, vaak drassige gebieden die eveneens zijn ontstaan door afgraving van klei, wat gebruikt werd om dijken te verhogen. Karrevelden hebben doorgaans dezelfde kenmerken als inlagen, doch met dat verschil dat ze niet geheel door dijken worden omringd en dat open water in geringe mate aanwezig is.

De kreekresten worden gevormd door voormalige getijdegeulen, die na inpoldering van het omringende gebied, landbouwkundig nauwelijks interessant waren. Het zijn open waterlopen waarlangs een meer of minder brede, flauw oplopende oeverstrook al dan niet met een greppelstructuur voorkomt, bestaande uit grasland. Een deel van de oeverstrook van de Pluimpot is bebost.

De eendenkooien welke binnen de aangewijzing vallen liggen in de Maire op Schouwen-Duiveland en aan de noord-kant van St. Philipsland. De kooi in de Maire is rond 1955 aangelegd als compensatie voor een tweetal tijdens de watersnoodramp verloren gegane eendenkooien. De kooi op St. Philipsland is in 1886 aangelegd in een oud krekensysteem.

Het gebied de Maire bestaat uit een aantal kreken omgeven door laaggelegen vochtig grasland. Het gebied is in zijn huidige vorm na de watersnoodramp van 1953 ontstaan.

Het Rammegors, in 1972 ontstaan door indijking van buitendijks slik en schor, bestond oorspronkelijk uit een voor buitendijkse gronden kenmerkend systeem van geulen, platen, kreken, oeverwallen en kommen. Door berging van specie, vrijkomend bij onderhoudswerken aan de Eendracht in de periode 1972-1977, heeft vervlakking van de geomorfologische patronen plaats gevonden.

De waterhuishouding vormt één van de belangrijkste factoren die de waarde van het natuurmonument bepalen. Tussen de deelgebieden komen verschillen voor wat betreft het systeem van afwateren. De meeste deelgebieden hebben een eigen waterhuishoudingssysteem, waarbij via stuwen het gebied afwaterd op de achterliggende polders met veelal een lager waterpeil. Enkele inlagen hebben een gesloten waterhuishoudingssysteem. Open verbindingen met het polderwater zijn hier niet aanwezig.

In de meeste deelgebieden is sprake van zoute kwel. Afhankelijk van de kwelsterkte en het zoutgehalte van het kwelwater wordt licht brak tot zout oppervlaktewater aangetroffen. De kwelsterkte kan sterk variëren over korte afstand door verschillen in hoogteligging en bodemopbouw. Het zoutgehalte van het kwelwater is onder meer afhankelijk van het seizoen. De verschillen in hoogteligging en bodemopbouw resulteren in gradiënten van droog-nat en zout-zoet. Enkele inlagen hebben zoet oppervlaktewater.

2.2. Flora en vegetatie

Het vegetatiebeeld van de verschillende deelgebieden wordt in belangrijke mate bepaald door abiotische factoren als waterhuishouding, vochttoestand, hoogteligging, waterkwaliteit en bodemsamenstelling.

Daarnaast speelt het gevoerde beheer een rol bij het voorkomen van bepaalde vegetatietypen en plantesoorten. De vele gradiëntsituaties die als gevolg van de sterke afwisseling van de abiotische factoren aanwezig zijn zorgen voor rijk geschakeerde vegetaties, waarvan de zoutvegetaties het meest in het oog springen, met plaatselijk een grote soortenrijkdom. Flora en vegetatie van de verschillende deelgebieden worden hieronder groepsgewijs gekarakteriseerd.

In de Inlaag Burghsluis, Koudekerkse Inlaag, Weevers en Flauwers Inlaag, Inlagen Prommelsluis, Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, Cauwersinlaag, Galgepolder en Inlaag Ouwerkerk, zilte inlagen met open plasjes van verschillende grootte, is sprake van een sterke invloed van zilt kwelwater. In de zomermaanden kan in de ondiepe plassen van deze inlagen het zoutgehalte oplopen tot een veelvoud van dat van zeewater. Een dergelijke situatie komt in Nederland slechts weinig voor en dat geeft deze inlagen een bijzondere hydrobiologische waarde. In deze inlagen komen met name op natte tot vochtige plaatsen langs de oevers en in greppels zoutvegetaties voor, al dan niet in het pionierstadium, met soorten als Zeekraal, Schorrekruid, Schorrezoutgras, Kweldergrassen, Zilte rus, Zeeaster en Melkkruid.

Op de hogere delen, vaak met een vrij gave geomorfologie met greppels, drinkputten en veel reliëf, gaan de zoutvegetaties over in zoete, droge graslandvegetaties. Kenmerkende soorten zijn hier Kamgras, Rood zwenkgras, Veldgerst, Duizendblad, Kattedoorn en Kleine klaver. Plaatselijk worden in deze inlagen ook hoge moerasvegetaties met Riet, Zeebies, Zeeaster en Spiesmelde aangetroffen. Ook komen hier zoetvochtige graslandvegetaties voor met Slanke waterbies, Moeraszoutgras, Valse vosszegge en Zompurus, veelal in mozaïk met droge graslandvegetaties.

In het water van enkele inlagen komen soortenarme waterplantenvegetaties voor met Ruppia, Schedefonteinkruid, Zilte waterranonkel en Zannichellia. In de Koudekerkse Inlaag en de Inlaag Ouwerkerk, de meest soortenrijke inlagen, groeien op de zandige zoetvochtige oeverstroken duingraslandvegetaties met Duinriet, Zeegroene zegge, Moeraswespenorchis, Bleekgele droogbloem en Stijve ogentroost en op de hogere delen in de Inlaag Ouwerkerk duindoornstruweel.

Het zoutgehalte van het oppervlaktewater van de Inlaag Thoornpolder en Inlaag Anna Friso is aan vrij sterke schommelingen onderhevig. Hydrobiologisch worden zij gekenmerkt door een brakwaterflora en -fauna. In deze inlagen komen zilte (pionier)vegetaties niet of slechts weinig voor.

Het grasland van deze inlagen is plaatselijk soortenrijk met zowel zoete als zoute elementen, zoals Zeegroene zegge, Fraai duizendguldenkruid, Kattedoorn, Zilte zegge en Zilte rus. In lage vochtige delen van de Inlaag Thoornpolder treffen we Lidsteng, Rode Waterereprijs en waterbies aan. Aan de oevers en in het water groeien hoge moerasvegetaties met Riet, Mattenbies, Zeebies en Zeerus. Het duindoornstruweel in de Inlaag Thoornpolder ligt op een hoger gelegen zandige kop. De plasjes zijn begroeid met waterplanten als Schedefonteinkruid en Zannichellia.

De Inlaag Scherpenisse, Inlaag Oesterput, Inlaag 1728 en Inlaag 's-Gravenhoek bestaan grotendeels uit water waarvan het zoutgehalte wisselend is. Ondergedoken waterplantervegetaties met *Ruppia* en *Schedefonteinkruid* worden hier aangetroffen. Plaatselijk komen op slikkige delen langs oevers zilte elementen voor. De oevers van de Inlaag Oesterput zijn begroeid met hoge moerasvegetaties met *Kleine lisdodde*, *Riet* en *Zeegroene rus*.

In de Inlaag Goesse Sas en de Inlaag Vlietepolder is sprake van geen of slechts een geringe zilte invloed. De voormalige plasjes in de inlagen zijn vrijwel geheel dichtgegroeid. De begroeiing bestaat uit riet- en ruigtevegetaties, waarin zeldzame planten voorkomen. In de Inlaag Vlietepolder is sprake van veenvorming met *Brede stekelvaren*, *Wijfjesvaren*, *Moerasvaren* en verschillende veenmossoorten. Het rietland is soortenrijk met soorten als *Oeverzegge*, *Moeraswilgeroosje*, *Waterzuring*, *Lisdodde* en *Kleine waterweegbree*. De Inlaag Goesse Sas bestaat voor het grootste deel uit soortenrijke open rietvegetaties waarin naast *Riet*, *Lisdodde* en *Mattenbies*, negen soorten zeggen, waaronder *Oeverzegge*, *Cyperzegge*, *Zeegroene zegge*, *Tweerijige zegge* en *Scherpe zegge* voorkomen. In het oostelijk deel van de inlaag worden droge ruige grassenvegetaties met veel bramen aangetroffen. Als bijzondere soorten kunnen hier *Galigaan*, *Geelhartje*, *Moeraswespenorchis* en *Rietorchis* genoemd worden.

De Inlaag Keihooft bestond voor de indijking in 1979 uit een luwe hoek met een strandvlakte waarop zich kleine duintjes vormden. Na indijking raakte het slik begroeid met vochtige (zoete) pioniervegetaties met o.a. *greppelrus*. Na de ontzilting vestigden zich soorten van vochtige duinvalleien als *Krielparnassia* en *Kwelderzegge*. De duintjes zijn begroeid met zeldzame duinplanten als *Strandbiet*, *Zeewinde* en *Blauwe zeedistel*. Het kunstmatig aangebrachte duin is beplant met *Helm*.

De karrevelden bij Scherpenisse en in de Vlietepolder bestaan grotendeels uit open water, dat bij Scherpenisse brak is en in de Vlietepolder zoet. Langs de oevers van de karrevelden bij Scherpenisse worden zoutvegetaties aangetroffen afgewisseld met rietvegetaties. De vegetatie van de karrevelden in de Vlietepolder bestaat voornamelijk uit *Riet* en *Harig wilgeroosje*. De begroeiing van de karrevelden in de Muyepolder wordt gevormd door zilte vegetaties met op de hogere delen droge graslandvegetaties en ruigtevegetaties van *Rietzwenkgras*.

Het Stinkgat, de *Pluimpot* en de *Deesche Watergang* zijn ondiepe kreekresten met een duidelijk zilte invloed. De lagere terreingedeelten zijn begroeid met zilte pioniervegetaties of zilte graslanden. Het Stinkgat is één van de weinige binnendijkse gebieden in Zeeland waarin *Lamsoor* groeit. Hogerop gaan deze vegetaties over in soortenrijke, zoete, vochtige graslandvegetaties, waarin o.a. *Moeraswespenorchis* en *Gevlekte orchis* voorkomen (*Pluimpot*). Met name langs de oevers van de *Pluimpot* maar plaatselijk ook in het Stinkgat komen riet- en zeebiesvegetaties voor. In de zomerperiode is het water van de *Deesche Watergang* veelal geheel verdampt, waarna de kleiige bodem krimpscheuren vertoont.

Het bos wat in de zestiger jaren in de *Pluimpot* is aangeplant bestaat uit loofhoutsoorten als *Zomereik* en *Veldiep*. De ondergroei wordt gevormd door ruigtekruiden.

De Maire wordt gevormd door een aantal kreken, omgeven door rietvegetaties met plaatselijk ook zoutvegetaties. Aan de noordzijde ligt een vochtig grasland met drinkputten waarin o.a. Tenger fonteinkruid, Gedoornd hoornblad, Waterranonkel en Zannichellia voorkomen. De oostzijde van het gebied is begroeid met ruigtevegetaties met hoge kruiden als Kweek en Grote brandnetel. In het zuidelijk deel van de Maire komt een strooksoortenrijke duinrietvegetaties voor met o.a. Breedbladige orchis, Gevlekte orchis, Addertong en Zeegroene zegge.

Het Rammegors, waar de vegetatieontwikkeling nog in volle gang is, wordt gekenmerkt door het voorkomen van veel gradiënten wat betreft bodemsamenstelling, vocht en zoutgehalte. Het ingedijkte gedeelte van de Eendracht is in de aanwezigheid van een aantal plassen nog te herkennen. De voormalige kreken zijn spaarzaam begroeid met zilte pioniervegetaties van Zeekraal, overgaand in gesloten zoutvegetaties met Zeeaster en kweldergrassen. De hogere delen worden gekenmerkt door ruigtevegetaties waarin Gewone vlieren Harig wilgeroosje domineren. Op de voormalige zandplaten overheersen duinrietvegetaties.

De eendenkooien in de Maire en op St. Philipsland bestaan uit open water, omgeven door een hoog opgaande loofhoutbeplanting van Zomereik, Schietwilg en Zwarte els met in de ondergroei struiken als Vlier en Meidoorn, en ruigtekruiden als Brandnetel en Hondsdraf.

2.3. Fauna

Van de fauna vormen de vogels de belangrijkste diergroep. Het natuurmonument in zijn totaliteit vormt de functie als broed-, fourageer- en rustgebied voor een groot aantal vogelsoorten. Voor enkele soorten is het natuurmonument van internationale betekenis.

De functies die de verschillende deelgebieden voor de vogels vervullen hangen samen met de terreingesteldheid, ligging en het gevoerde beheer. Per categorie van deelgebieden zullen de functies worden belicht.

De verschillende typen van inlagen en karrevelden hebben elk een daarbij behorende broedvogelbevolking. In de zoetere inlagen waar riet groeit komen we hoge dichtheden tegen van Bosrietzanger, Rietzanger, Rietgors en klein karekiet. Waar riet groeit langs open water broeden Waterhoen, Meerkoet en Dodaars. Langs de oevers van het zoutere water, die soms begroeid zijn met grassen en beweid worden en soms kaal zijn als gevolg van waterstandwisselingen, treffen we aan: Kievit, Scholekster, Tureluur, Grutto, Kluut, Bontbekplevier en Strandplevier, soms tot tientallen paren. Vooral bij de aanwezigheid van eilandjes in inlagen broeden er ook Kokmeeuw, Visdief en Noordse stern. Daarnaast broeden in vrijwel alle inlagen ook verschillende soorten eenden.

Met name voor de Strandplevier, Tureluur, Kluut, Visdief en Noordse stern zijn de inlagen van groot belang als broedgebied; voor de Strandplevier en de Kluut zelfs van internationale betekenis.

De broedvogelbevolking van de kreken en van de Maire is afhankelijk van de plaatselijk voorkomende biotooptypen, maar vertoont veel gelijkenis met die van de inlagen. In de Deesche Watergang komt naast de Bontbekplevier en de Strandplevier de zoetwater minnende Kleine plevier voor.

In de Pluimpot en het Stinkgat zijn gecombineerde kolonies van Kokmeeuw, Visdief en Noordse stern aanwezig.

In de bossen rond de eendenkooien en in de Pluimpot broeden typische bosvogels zoals Tjiftjaf, Winterkoning en Spotvogel.

In het Rammegors broeden in de ruigtebegroeiingen o.a. Bruine kiekendief en Blauwborst.

De inlagen, karrevelden, kreekresten en de Maire hebben als fourageergebied een belangrijke functie voor steltlopers als Kluut, Tureluur, Kievit en Grutto, eendachtigen als Smient en ganzen, waarvan met name de Rotgans genoemd kan worden. Gefourageerd wordt o.a. op bodemdieren, zeekraal en grasachtige vegetaties.

Daarnaast hebben de inlagen en het Rammegors, met name in de winterperiode, de functie als hoogwatervluchtplaats voor de bij laag water op de slikken en platen in de Oosterschelde fouragerende vogels.

De Oosterschelde is als overwinteringsgebied van grote betekenis voor tal van vogelsoorten. In de trektijd fungeren de verschillende deelgebieden in meer of mindere mate als pleisterplaats voor doortrekkende steltlopers en eendachtigen. Gedurende deze periode treden op korte termijn grote verschuivingen op in de totalen van de aanwezige vogelsoorten.

Naast de hoogwatervluchtplaats functie vormen de deelgebieden de functie als slaapplek voor vele vogelsoorten.

Behalve vogels komen in het natuurmonument zoogdieren als Haas, Konijn, Mol, Wezel, Bunzing en Hermelijn en kleine knaagdieren voor. Een soort waarvoor de inlagen en karrevelden als refugium fungeert is de Noordse woelmuis. Enkele inlagen op Noord-Beveland zijn van belang als voortplantingsplaats voor de Rugstreeppad.

2.4. Relatie binnendijs-buitendijs.

Zowel in abiotische als biotische zin zijn er relaties tussen binnendijs gelegen deelgebieden en de buitendijs gelegen Oosterschelde.

De bodem en het oppervlaktewater van de verschillende deelgebieden hebben tengevolge van kwel vaak een brak tot zout karakter. De kwelsterkte wordt in de tijd onder meer bepaald door de getijbeweging van de Oosterschelde. Daarnaast spelen hoogteligging, bodemopbouw en samenstelling van de diepere grondlagen een belangrijke rol.

In biotische zin liggen er met name ten aanzien van de vogels relaties tussen binnen- en buitendijs.

De meeuwen en sterns die in de inlagen broeden fourageren vooral in de getijdewateren, tot op tien of meer kilometer afstand van de broedplaats. Bergeenden en soms ook enkele steltlopers trekken met de jongen naar de buitendijs gebieden.

De binnendijs gebieden vervullen daarnaast een functie als fourageer- en rustgebied tijdens de trek en als hoogwatervluchtplaats en slaapplek voor tal van vogelsoorten, die ook buitendijs periodiek op schorren, slikken en platen vertoeven.

3. Natuurschoon

Inlagen en karrevelden vormen een belangrijk deel van het kenmerkende kustlandschap van de aan de Oosterschelde grenzende voormalige eilanden. De steeds wisselende patronen van stroomgeulen veroorzaakten dynamische kustlijnen met een grillig verloop, welke de ontwikkelingsgeschiedenis weergeven.

De kreekresten, voormalige getijdegeulen, geven een beeld van de inpolderingsgeschiedenis van de voormalige eilanden.

De sterke afwisseling van land en water en de veelal duidelijke omgrenzing met dijken zorgen voor een besloten landschap ter plaatse.

De eendenkooien onderbreken door de omringende opgaande beplanting de openheid van de polders waarin ze liggen.

4. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis om zijn natuurschoon. De inlagen in het natuurmonument vallen over het algemeen in hun geheel binnen de begrenzing, m.u.v. de Koudekerkse Inlaag. De enclaves in deze inlaag worden gevormd door relatienotagebieden.

De in het Beleidsplan Oosterschelde aangegeven binnendijkse gebieden van belang voor de natuurwaarden van de Oosterschelde zijn niet allemaal opgenomen binnen de begrenzing van het natuurmonument. Voor een deel is dit gelegen aan het feit dat het hier relatienotagebieden betreft, daarnaast zijn het gebieden of gebiedsdelen die gezien hun afwijkende karakter buiten de begrenzing zijn gelaten.

Voor het verloop van de grens wordt verwezen naar de bij de toelichting behorende kaart EN163/SN109

5. Andere van kracht zijnde instrumenten.

Voor het natuurmonument "Oosterschelde binnendijks" zijn verschillende bestemmingsplannen buitengebied van de betrokken gemeenten van kracht.

Het bestemmingsplan Buitengebied Oost van de gemeente Westerschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 16-10-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 15-01-1974. De Koudekerkse Inlaag en het in deze gemeente gelegen deel van de Weevers Inlaag hebben de bestemming beschermd natuurgebied. Het bestemmingsplan Burgsluis is vastgesteld door de Raad d.d. 15-08-1983 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 20-03-1984. In 1985 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak onherroepelijk geworden. De Inlaag Burghsluis heeft de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Middenschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 09-11-1976 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 16-05-1977. De Weevers en Flauwers Inlaag hebben de bestemming beschermd natuurgebied. De Inlagen Prommelsluis hebben de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e gedeeltelijke herziening van de gemeente Zierikzee is vastgesteld door de Raad d.d. 16-03-1987 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 13-10-1987. De Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, de Cauwers Inlaag en de Galgepolder hebben de bestemming binnendijks natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Duiveland is vastgesteld door de Raad d.d. 07-06-1974 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 03-02-1975. De Inlaag Ouwerkerk heeft de bestemming beschermd natuurgebied. De Maire heeft in zijn geheel de bestemming beschermd natuurgebied. Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 21-03-1972 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten dd. 01-09-1972. In 1974 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak definitief geworden. De eendenkooi St. Philipsland heeft de bestemming natuurreservaat.

De 2e herziening van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 17-03-1982, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 25-01-1983 en na een kroonuitspraak onherroepelijk geworden in 1985. Het Rammegors heeft in de 2e herziening de bestemming natuurgebied en speciebergijng.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Tholen is vastgesteld door de Raad d.d. 11-08-1977, gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 27-06-1978. In 1981 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak voor de goedgekeurde delen onherroepelijk geworden. Het Stinkgat heeft de bestemming beschermd natuurgebied.

Het westelijke deel van de karrevelden Muyepolder heeft de bestemming agrarisch gebied.

De twee eilandjes in de Pluimpot hebben de bestemming beschermd natuurgebied. Voor het resterende deel van de Pluimpot zijn de oude Uitbreidingsplannen in Hoofdzaak 1961 van toepassing van de voormalige gemeenten St. Maartensdijk en Scherpenisse. In beide uitbreidingsplannen heeft het resterende deel de bestemming recreatiedoeleinden.

De Karrevelden Scherpenisse hebben voor zover deze vallen binnen de begrenzing de bestemming beschermd natuurgebied.

De 5e herziening van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Tholen is vastgesteld door de Raad d.d. 26-05-1986 en na een uitspraak van de kroon onherroepelijk geworden in 1989. Het Thoolse deel van het Rammegors heeft de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Natuurgebieden van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 20-07-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 06-03-1973. De Inlaag Goese Sas en de Deesche watergang hebben beide de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kortgene is vastgesteld door de Raad d.d. 09-04-1976 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 24-11-1970. De Inlaag 1728 en de Inlaag Oesterput hebben de bestemming natuurreservaat.

Het bestemmingsplan Buitengebied 3^e herziening van de gemeente Wissenkerke is vastgesteld door de Raad d.d. 13-07-1982 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 20-02-1973. De Inlaag 's-Gravenhoek, de Inlaag Vlietepolder, het grootste deel van de Inlaag Keihooft, de Inlaag Thoormpolder en de Inlaag Anna Friso hebben de bestemming natuurreservaat. Het resterende deel van de Inlaag Keihooft heeft de bestemming duingebied.

6. Rechtgevolgen van de aanwijzing als beschermd natuurmonument

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd.

Dit geldt niet alleen voor handelingen die binnen het natuurmonument worden uitgevoerd, maar ook voor handelingen daarbuiten indien deze een negatieve werking op de in het natuurmonument aanwezige waarden zouden hebben. Hierbij valt te denken aan handelingen welke de rust van het gebied verstoren waardoor deze schadelijk kunnen zijn voor de aanwezige (avifauna).

Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing geen merkbare gevolgen hebben voor het huidige gebruik en beheer van het aanpalend gebied.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt er op gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepaling voor een ieder van kracht is.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het beschermd natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen wordt aangeraden hierbij de hulp in te roepen van de Consulente Natuur-, Milieu- en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Deze zal uitsluitsel kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde de gedachten enigzins te bepalen ten aanzien van het voorgaande, wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, vergunningplichtig zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, (toer)caravans, kampeerauto's en tenten;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties en apparatuur;
- ontgronden, bodem verlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en graven;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen of afvalstoffen, specie, bagger, materialen, hulpstoffen, vloeistoffen, producten;
- aanleggen of verharden van wegen, paden banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van enige oppervlakteverharding;
- het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- het verrichten van handelingen die wijziging van de waterkwaliteit, (grond)waterstand of waterhuishouding in het natuurmonument beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- het plaatsen van afrasteringen met andere dan voor het doel ter plekke gebruikelijke afmetingen en materialen;

- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals stranden, picknickplaatsen, vis- en aanlegsteigers enz.;
- het gebruik van meststoffen, uitgezonderd het voor voldoende groei van het agrarische gewas noodzakelijke;
- het aanwenden van chemische bestrijdingsmiddelen, groei- of stoorstoffen;
- het branden van riet, hout en ruigte en het verbranden van afval;
- beoefenen van vormen van buitensport (motorsport, modelvliegtuigsport modelbootsport e.d.);
- het uitoefenen van de jacht.

De Wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen.

Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Doordat het beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de Wet voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich mee, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument.

Op grond van de Wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor mogelijk uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar, de gebruiker en hun huisgenoten, onverminderd het bepaalde in de artikelen 12 en 14, derde lid, van de wet.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument (b.v. verhuring van de jacht) geldt dit verbod, met inachtneming van de uit de artikel 12 en 14 voortvloeiende verplichtingen, niet (artikel 16, lid 2).

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, lid 2).

Ten aanzien van het beschermd natuurmonument geldt dat men voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is gehouden aan het in artikel 12 en 14 bepaalde.

Met behulp van artikel 16 is het mogelijk handelingen die verstoring of schade kunnen veroorzaken zoals betreding, zeekraal snijden en eieren rapen, tegen te gaan.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht;

Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

7. Gebruik en beheer

Een aantal inlagen, karrevelden, kreekrestanten en een eendenkooi zijn in eigendom en/of beheer bij een particuliere natuurbeschermingsinstantie of bij het Staatsbosbeheer. Dit betreffen de Koudekerkse Inlaag (gedeeltelijk): Vogelbescherming; de Eendenkooi St. Philipsland, Inlaag 1728, Inlaag Oesterput, Inlaag 's-Gravenhoek, Inlaag Vlietepolder, Inlaag Keihoopte en Inlaag Thoornpolder: Stichting het Zeeuwse Landschap en de Inlagen Prommelsluis, Inlaag Ouwerkerk, Stinkgat, Karrevelden Muyepolder, Pluimpot, Deesche Watergang en Inlaag Anna Friso: Staatsbosbeheer.

Voor al deze gebieden zijn door de beheerders beheersplannen c.q. richtlijnen opgesteld waarin het gevoerde en te voeren beheer is omschreven. Het huidig gebruik stemt overeen met dit te voeren beheer en is gericht op behoud en ontwikkeling van de actuele en potentiële natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden en behoud van de cultuurhistorische waarden. De gehanteerde beheersmethoden zijn extensief begrazing door rundvee, schapen en/of paarden, maaien en afvoeren (hooiland en riet), handhaven waterpeilen, dunning en aanplant, surveillance. In enkele deelgebieden is de jacht verhuurd ter voorkoming van wildschade op de aangrenzende agrarische gronden. Op de eendenkooi van St. Philipsland wordt het vluchtbedrijf selectief uitgeoefend. Er wordt alleen gevangen t.b.v. ringonderzoek. Tevens wordt in enkele inlagen het visrecht verhuurd. Met uitzondering van de Inlaag Keihoopte en de Pluimpot, welke beperkt toegankelijk zijn (op paden), zijn alle hiervoor genoemde gebieden niet toegankelijk voor het publiek. Op enkele plaatsen zijn de aangrenzende dijken wel vrij te betreden. De vegetatie van het Rammegors heeft zich na de indijking en gedeeltelijk opspuiten spontaan ontwikkeld. Op enkele plaatsen wordt een begrazings- en maaibeheer uitgevoerd. Het Rammegors is beperkt toegankelijk; in het toegankelijke deel staat een vogelobservatiehut.

De Inlaag Burghsluis, het aangewezen deel van de Koudekerkse Inlaag, de Weevers en Flauwers Inlaag, Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, de Galgepolder en de Karrevelden bij Scherpenisse worden extensief beweid. Op de eendenkooi in de Maire wordt het vluchtbedrijf zonder beperkingen uitgeoefend. In de Inlaag Goesse Sas vindt geen gericht beheer plaats.

Door de Provincie Zeeland worden beheersovereenkomsten met grondgebruikers in de Koudekerkse Inlaag afgesloten. Deze overeenkomsten hebben hetzelfde karakter als die welke in het kader van de Relatienota worden afgesloten.

Uitoefening van de jacht dient slechts te worden beoefend voor zover dat uit een oogpunt van natuurbeheer of ter voorkoming van schade aan landbouw of kustverdediging noodzakelijk is. Nieuwe jachthuur-overeenkomsten zijn gebonden aan een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet.

8. Inlichtingen

De consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincie Zeeland is gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbeschermingswet. Het kantoor van de Consulent is gevestigd te Goes, Westsingel 58, 4461 DM Goes, telefoon 01100-37911.

Vergunningen en ontheffingen dienen schriftelijk te worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer

NMF-90-9085

20 december 1990

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied te noemen "Oosterschelde-binnendijks", bestaat uit terreinen en wateren welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Westerschouwen, Middenschouwen, Zierikzee, Duiveland, St. Philipsland, Tholen, Goes, Kortgene, Wissenkerke, Gedeputeerde Staten van Zeeland en de Stuurgroep Oosterschelde;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

BESLUIT:

- I Het op bijbehorende kaart BN 163/SN 109 aangegeven gebied "Oosterschelde-binnendijks", voor zover dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.
- II Bij deze beschikking gaat een toelichting, die deel uitmaakt van de beschikking.

Van deze beschikking zal mededeling gedaan worden in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

T. J. Galor

Toelichting behorende bij beschikking NMF-90-9085
Aanwijzing als staatsnatuurmonument "Oosterschelde-binnendijks"

1. Inleiding

Het natuurmonument "Oosterschelde-binnendijks" is gelegen in de gemeenten Westerschouwen, Middenschouwen, Zierikzee, Duiveland, St. Philipsland, Tholen, Goes, Kortgene en Wissenkerke en omvat de volgende deelgebieden: Inlaag Burghsluis, Koudekerkse Inlaag, Weevers en Flauwers Inlaag, Inlagen Prommelsluis, Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, Cauwers Inlaag, Galgepolder, Inlaag Ouwerkerk, de Maire, Eendenkooi St. Philipsland, Rammegors, Stinkgat, Karrevelden Muyepolder, Pluimpot, Inlaag Scherpenisse, Karrevelden Scherpenisse, Deesche Watergang, Inlaag Goese Sas, Inlaag 1728, Inlaag Oesterput, Inlaag 's-Gravenhoek, Inlaag Vlietepolder, Karrevelden Vlietepolder, Inlaag Keihoogte, Inlaag Thoornpolder en Inlaag Anna Friso. De oppervlakte van het natuurmonument bedraagt ca. 580 ha. Het natuurmonument wordt gevormd door inlagen, karrevelden, kreekresten, een tweetal eendenkooien, een ingedijkt slik- en schorgebied en een vochtig graslandgebied, welke gelegen zijn langs de Oosterschelde en hiermee duidelijke abiotische en/of biotische relaties hebben.

De deelgebieden maken deel uit van het kenmerkende kustlandschap van de zuid-kust van Schouwen-Duiveland, de kusten van St. Philipsland en Tholen en de noord-kusten van Zuid- en Noord-Beveland. De grillig lopende kustlijnen van met name de zuidkust van Schouwen en de noordkust van Noord-Beveland, zijn het resultaat van de eeuwigdurende strijd van de mens tegen het water en geven een beeld van de ontwikkelingsgeschiedenis van de kusten van de voormalige eilanden. De sterke afwisseling van land en water en de veelal duidelijke omgrenzing met dijken zorgen voor een kleinschalig landschapsbeeld. Het Rammegors, gelegen tussen St. Philipsland en Tholen, is in 1972 ontstaan na indijking van de buitendijkse gronden.

Door de grote afwisseling in abiotische factoren zoals waterhuishouding, hoogteligging, waterkwaliteit en bodemsamenstelling zijn gradiëntrijke situaties ontstaan die resulteren in een grote diversiteit aan plante- en diersoorten.

De bodem en het oppervlaktewater van de verschillende deelgebieden hebben tengevolge van kwel vaak een brak tot zout karakter, met soms een vrij grote variatie in het zoutgehalte. Daarnaast zijn er enkele vrijwel zoete tot geheel zoete deelgebieden.

Afhankelijk van het zoutgehalte worden er in de deelgebieden vegetatietypen aangetroffen welke min of meer aan het zoute milieu gebonden zijn. Naast zilte open pioniervegetaties komen er langs de oevers gesloten zoutvegetaties voor, welke meer hogerop overgaan in soortenrijke vochtige tot droge graslandvegetaties.

Plaatselijk komen in het grasland vochtig zoete pioniersvegetaties voor. Langs de oever en in het water worden verder hoge moerasvegetaties met Riet en/of zegge, Zeebies, Mattenbies en Kleine lisdodde aangetroffen. In enkele deelgebieden komen droge tot vochtige ruigten voor, veelal bij een achterwege blijven van beheer. Duingraslandvegetaties en struwelen beperken zich tot de meest zandige deelgebieden.

In het open water kunnen ondergedoken waterplanten al dan niet gebonden aan het brakke milieu voorkomen. Opgaand loofhout beperkt zich tot de eendenkooien en een deel van de Pluimpot. In het Rammegors komt plaatselijk struweelontwikkeling en bosvorming voor.

Voor de Oosterschelde is in 1982 door de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan voor de Oosterschelde vastgesteld. In dit Beleidsplan, wat onder meer die binnendijkse gebieden omvat die van belang zijn voor de natuurwaarden van de Oosterschelde, wordt een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied gegeven.

Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is in het Beleidsplan als hoofddoelstelling geformuleerd:

"Het behoud en zo mogelijk versterking van de aanwezige natuurlijke waarden met inachtneming van de basisvoorwaarden voor een goed maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder met name de visserij wordt begrepen".

Uit de hoofddoelstelling is de volgende hiërarchie van functies afgeleid: 1. natuur, 2. visserij, 3. recreatie, scheepvaart enz.

Onverminderd de eigen verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet is het beleidsplan richtinggevend voor de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument.

Het natuurmonument "Oosterschelde-binnendijks" bestaat uit een als staatsnatuurmonument en uit een als beschermd natuurmonument aan te wijzen deel.

Met de onderhavige beschikking wordt het gedeelte dat eigendom is van de Staat, aangewezen als staatsnatuurmonument. De particuliere eigendommen zijn op 23 mei 1990 aangewezen als beschermd natuurmonument. Tevens zijn grote delen van de buitendijkse gronden in de Oosterschelde aangewezen als beschermd dan wel staatsnatuurmonument.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument, het natuurschoon, de begrenzing van het natuurmonument, de andere van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing en het gebruik en beheer.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

2.1. Geomorfologie en waterhuishouding

Inlagen zijn gebieden die ingesloten liggen tussen een zeedijk, waarvan men toentertijd verwachtte dat de kans op doorbraak groot was, en een als secundaire beveiliging aangelegde binnendijk (slaper). Het zijn laaggelegen drassige gebieden die geomorfologisch onderling sterk verschillen. Doordat in deze gebieden klei gewonnen is ten behoeve van de dijkaanleg of soms vergraving voor zoutwinning heeft plaats gevonden, komen regelmatig ondiepe plassen in verschillende vormen voor en heeft het terrein vaak een ongelijke ligging. Enkele inlagen zijn intensief begreppeld.

De ouderdom varieert sterk. De oudste inlagen zijn halverwege de 16e eeuw ontstaan, de jongste in 1979 als gevolg van de partiële verhoging van de dijken rond de Oosterschelde. In de Inlaag Keihoogte, welke in 1979 is ontstaan, is een (deels kunstmatig aangebracht) duintje aanwezig. De Inlagen bij Prommelsluis zijn voormalige spuiboezems, welke niet meer als zodanig worden gebruikt. Recent is in de inlaag 's-Gravenhoek een kunstmatig vogeleiland aangelegd.

Karrevelden zijn laaggelegen, vaak drassige gebieden die eveneens zijn ontstaan door afgraving van klei, wat gebruikt werd om dijken te verhogen. Karrevelden hebben doorgaans dezelfde kenmerken als inlagen, doch met dat verschil dat ze niet geheel door dijken worden omringd en dat open water in geringe mate aanwezig is.

De kreekresten worden gevormd door voormalige getijdegeulen, die na inpoldering van het omringende gebied, landbouwkundig nauwelijks interessant waren. Het zijn open waterlopen waarlangs een meer of minder brede, flauw oplopende oeverstrook al dan niet met een greppelstructuur voorkomt, bestaande uit grasland. Een deel van de oeverstrook van de Pluimpot is bebost.

De eendenkooien welke binnen de aanwijzing vallen liggen in de Maire op Schouwen-Duiveland en aan de noord-kant van St. Philipsland. De kooi in de Maire is rond 1955 aangelegd als compensatie voor een tweetal tijdens de watersnoodramp verloren gegane eendenkooien. De kooi op St. Philipsland is in 1886 aangelegd in een oud krekensysteem.

Het gebied de Maire bestaat uit een aantal kreken omgeven door laaggelegen vochtig grasland. Het gebied is in zijn huidige vorm na de watersnoodramp van 1953 ontstaan.

Het Rammegors, in 1972 ontstaan door indijking van buitendijks slik en schor, bestond oorspronkelijk uit een voor buitendijkse gronden kenmerkend systeem van geulen, platen, kreken, oeverwallen en kommen. Door berging van specie, vrijkomend bij onderhoudswerken aan de Eendracht in de periode 1972-1977, heeft vervlakking van de geomorfologische patronen plaats gevonden.

De waterhuishouding vormt één van de belangrijkste factoren die de waarde van het natuurmonument bepalen. Tussen de deelgebieden komen verschillen voor wat betreft het systeem van afwateren. De meeste deelgebieden hebben een eigen waterhuishoudingssysteem, waarbij via stuwen het gebied afwaterd op de achterliggende polders met veelal een lager waterpeil. Enkele inlagen hebben een gesloten waterhuishoudingssysteem. Open verbindingen met het polderwater zijn hier niet aanwezig.

In de meeste deelgebieden is sprake van zoute kwel. Afhankelijk van de kwelsterkte en het zoutgehalte van het kwelwater wordt licht brak tot zout oppervlaktewater aangetroffen. De kwelsterkte kan sterk variëren over korte afstand door verschillen in hoogteligging en bodemopbouw. Het zoutgehalte van het kwelwater is onder meer afhankelijk van het seizoen. De verschillen in hoogteligging en bodemopbouw resulteren in gradiënten van droog-nat en zout-zoet. Enkele inlagen hebben zoet oppervlaktewater.

2.2. Flora en vegetatie

Het vegetatiebeeld van de verschillende deelgebieden wordt in belangrijke mate bepaald door abiotische factoren als waterhuishouding, vochttoestand, hoogteligging, waterkwaliteit en bodemsamenstelling.

Daarnaast speelt het gevoerde beheer een rol bij het voorkomen van bepaalde vegetatietypen en plantesoorten. De vele gradiëntsituaties die als gevolg van de sterke afwisseling van de abiotische factoren aanwezig zijn zorgen voor rijk geschakeerde vegetaties, waarvan de zoutvegetaties het meest in het oog springen, met plaatselijk een grote soortenrijkdom. Flora en vegetatie van de verschillende deelgebieden worden hieronder groepsgewijs gekarakteriseerd.

In de Inlaag Burghsluis, Koudekerkse Inlaag, Weevers en Flauwers Inlaag, Inlagen Prommelsluis, Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, Cauwersinlaag, Galgepolder en Inlaag Ouwerkerk, zilte inlagen met open plasjes van verschillende grootte, is sprake van een sterke invloed van zilt kwelwater. In de zomermaanden kan in de ondiepe plassen van deze inlagen het zoutgehalte oplopen tot een veelvoud van dat van zeewater. Een dergelijke situatie komt in Nederland slechts weinig voor en dat geeft deze inlagen een bijzondere hydrobiologische waarde. In deze inlagen komen met name op natte tot vochtige plaatsen langs de oevers en in greppels zoutvegetaties voor, al dan niet in het pionierstadium, met soorten als Zeekraal, Schorrekruid, Schorrezoutgras, Kweldergrassen, Zilte rus, Zeeaster en Melkkruid.

Op de hogere delen, vaak met een vrij gave geomorfologie met greppels, drinkputten en veel reliëf, gaan de zoutvegetaties over in zoete, droge graslandvegetaties. Kenmerkende soorten zijn hier Kamgras, Rood zwenkgras, Veldgerst, Duizendblad, Kattedoorn en Kleine klaver. Plaatselijk worden in deze inlagen ook hoge moerasvegetaties met Riet, Zeebies, Zeeaster en Spiesmelde aangetroffen. Ook komen hier zoetvochtige graslandvegetaties voor met Slanke waterbies, Moeraszoutgras, Valse vosszegge en Zomprus, veelal in mozaïek met droge graslandvegetaties. In het water van enkele inlagen komen soortenarme waterplantenvegetaties voor met Ruppia, Schedefonteinkruid, Zilte waterranonkel en Zannichellia. In de Koudekerkse Inlaag en de Inlaag Ouwerkerk, de meest soortenrijke inlagen, groeien op de zandige zoetvochtige oeverstroken duingraslandvegetaties met Duinriet, Zeegroene zegge, Moeraswespenorchis, Bleekgele droogbloem en Stijve ogentroost en op de hogere delen in de Inlaag Ouwerkerk duindoornstruweel.

Het zoutgehalte van het oppervlaktewater van de Inlaag Thoornpolder en Inlaag Anna Friso is aan vrij sterke schommelingen onderhevig. Hydrobiologisch worden zij gekenmerkt door een brakwaterflora en -fauna. In deze inlagen komen zilte (pionier)vegetaties niet of slechts weinig voor.

Het grasland van deze inlagen is plaatselijk soortenrijk met zowel zoete als zoute elementen, zoals Zeegroene zegge, Fraai duizendguldenkruid, Kattedoorn, Zilte zegge en Zilte rus. In lage vochtige delen van de Inlaag Thoornpolder treffen we Lidsteng, Rode Waterereprijs en waterbies aan. Aan de oevers en in het water groeien hoge moerasvegetaties met Riet, Mattenbies, Zeebies en Zeerus. Het duindoornstruweel in de Inlaag

Thoornpolder ligt op een hoger gelegen zandige kop. De plasjes zijn begroeid met waterplanten als Schedefonteinkruid en Zannichellia.

De Inlaag Scherpenisse, Inlaag Oesterput, Inlaag 1728 en Inlaag 's-Gravenhoek bestaan grotendeels uit water waarvan het zoutgehalte wisselend is. Ondergedoken waterplantenvegetaties met Ruppia en Schedefonteinkruid worden hier aangetroffen. Plaatselijk komen op slikkige delen langs oevers zilte elementen voor. De oevers van de Inlaag Oesterput zijn begroeid met hoge moerasvegetaties met Kleine lisdodde, Riet en Zeegroene rus.

In de Inlaag Goesse Sas en de Inlaag Vlietepolder is sprake van geen of slechts een geringe zilte invloed. De voormalige plasjes in de inlagen zijn vrijwel geheel dichtgegroeid. De begroeiing bestaat uit riet- en ruigtevegetaties, waarin zeldzame planten voorkomen. In de Inlaag Vlietepolder is sprake van veenvorming met Brede stekelvaren, Wijfjesvaren, Moerasvaren en verschillende veenmossoorten. Het rietland is soortenrijk met soorten als Oeverzegge, Moeraswilgeroosje, Waterzuring, Lisdodde en Kleine waterweegbree. De Inlaag Goesse Sas bestaat voor het grootste deel uit soortenrijke open rietvegetaties waarin naast Riet, Lisdodde en Mattenbies, negen soorten zeggen, waaronder Oeverzegge, Cyperzegge, Zeegroene zegge, Tweerijige zegge en Scherpe zegge voorkomen. In het oostelijk deel van de inlaag worden droge ruige grassenvegetaties met veel bramen aangetroffen. Als bijzondere soorten kunnen hier Galigaan, Geelhartje, Moeraswespenorchis en Rietorchis genoemd worden.

De Inlaag Keihoogte bestond voor de indijking in 1979 uit een luwe hoek met een strandvlakte waarop zich kleine duintjes vormden. Na indijking raakte het slik begroeid met vochtige (zoete) pioniervegetaties met o.a. greppelrus. Na de ontzilting vestigden zich soorten van vochtige duinvalleien als Krielparnassia en Kwelderzegge. De duintjes zijn begroeid met zeldzame duinplanten als Strandbiet, Zeewinde en Blauwe zeedistel. Het kunstmatig aangebrachte duin is beplant met Helm.

De karrevelden bij Scherpenisse en in de Vlietepolder bestaan grotendeels uit open water, dat bij Scherpenisse brak is en in de Vlietepolder zoet. Langs de oevers van de karrevelden bij Scherpenisse worden zoutvegetaties aangetroffen afgewisseld met rietvegetaties. De vegetatie van de karrevelden in de Vlietepolder bestaat voornamelijk uit Riet en Harig wilgeroosje. De begroeiing van de karrevelden in de Muyepolder wordt gevormd door zilte vegetaties met op de hogere delen droge graslandvegetaties en ruigtevegetaties van Rietzwenkgras.

Het Stinkgat, de Pluimpot en de Deesche Watergang zijn ondiepe kreekresten met een duidelijk zilte invloed. De lagere terreingedeelten zijn begroeid met zilte pioniervegetaties of zilte graslanden. Het Stinkgat is één van de weinige binnendijkse gebieden in Zeeland waarin Lamsoor groeit. Hogerop gaan deze vegetaties over in soortenrijke, zoete, vochtige graslandvegetaties, waarin o.a. Moeraswespenorchis en Gevlekte orchis voorkomen (Pluimpot). Met name langs de oevers van de Pluimpot maar plaatselijk ook in het Stinkgat komen riet- en zeebiesvegetaties voor. In de zomerperiode is het water van de Deesche Watergang veelal geheel verdampt, waarna de kleiige bodem krimpscheuren vertoont.

Het bos dat in de zestiger jaren in de Pluimpot is aangeplant bestaat uit loofhoutsoorten als Zomereik en Veldiep. De ondergroei wordt gevormd door ruigtekruiden.

De Maire wordt gevormd door een aantal kreken, omgeven door rietvegetaties met plaatselijk ook zoutvegetaties. Aan de noordzijde ligt een vochtig grasland met drinkputten waarin o.a. Tenger fonteinkruid, Gedoorn dhoornblad, Waterranonkel en Zannichellia voorkomen. De oostzijde van het gebied is begroeid met ruigtevegetaties met hoge kruiden als Kweek en Grote brandnetel. In het zuidelijk deel van de Maire komt een strook soortenrijke duinrietvegetaties voor met o.a. Breedbladige orchis, Gevlekte orchis, Addertong en Zeegroene zegge.

Het Rammegors, waar de vegetatieontwikkeling nog in volle gang is, wordt gekenmerkt door het voorkomen van veel gradiënten wat betreft bodemsamenstelling, vocht en zoutgehalte. Het ingedijkte gedeelte van de Eendracht is in de aanwezigheid van een aantal plassen nog te herkennen. De voormalige kreken zijn spaarzaam begroeid met zilte pioniervegetaties van Zeekraal, overgaand in gesloten zoutvegetaties met Zeeaster en kweldergrassen. De hogere delen worden gekenmerkt door ruigtevegetaties waarin Gewone vlier en Harig wilgeroosje domineren. Op de voormalige zandplaten overheersen duinrietvegetaties.

De eendenkooien in de Maire en op St. Philipsland bestaan uit open water, omgeven door een hoog opgaande loofhoutbeplanting van Zomereik, Schietwilg en Zwarte els met in de ondergroei struiken als Vlier en Meidoorn, en ruigtekruiden als Brandnetel en Hondsdraf.

2.3. Fauna

Van de fauna vormen de vogels de belangrijkste diergroep. Het natuurmonument in zijn totaliteit vormt de functie als broed-, fourageer- en rustgebied voor een groot aantal vogelsoorten. Voor enkele soorten is het natuurmonument van internationale betekenis.

De functies die de verschillende deelgebieden voor de vogels vervullen hangen samen met de terreingesteldheid, ligging en het gevoerde beheer. Per categorie van deelgebieden zullen de functies worden belicht.

De verschillende typen van inlagen en karrevelden hebben elk een daarbij behorende broedvogelbevolking. In de zoetere inlagen waar riet groeit komen we hoge dichtheden tegen van Bosrietzanger, Rietzanger, Rietgors en klein karekiet. Waar riet groeit langs open water broeden Waterhoen, Meerkoet en Dodaars. Langs de oevers van het zoutere water, die soms begroeid zijn met grassen en beweid worden en soms kaal zijn als gevolg van waterstandwisselingen, treffen we aan: Kievit, Scholekster, Tureluur, Grutto, Kluut, Bontebekplevier en Strandplevier, soms tot tientallen paren. Vooral bij de aanwezigheid van eilandjes in inlagen broeden er ook Kokmeeuw, Visdief en Noordse stern. Daarnaast broeden in vrijwel alle inlagen ook verschillende soorten eenden.

Met name voor de Strandplevier, Tureluur, Kluut, Visdief en Noordse stern zijn de inlagen van groot belang als broedgebied; voor de Strandplevier en de Kluut zelfs van internationale betekenis.

De broedvogelbevolking van de krekten en van de Maire is afhankelijk van de plaatselijk voorkomende biotooptypen, maar vertoont veel gelijkenis met die van de inlagen. In de Deesche Watergang komt naast de Bontbekplevier en de Strandplevier de zoetwater minnende Kleine plevier voor. In de Pluimpot en het Stinkgat zijn gecombineerde kolonies van Kokmeeuw, Visdief en Noordse stern aanwezig.

In de bossen rond de eendenkooien en in de Pluimpot broeden typische bosvogels zoals Tjiftjaf, Winterkoning en Spotvogel.

In het Rammegors broeden in de ruigtebegroeiingen o.a. Bruine kiekendief en Blauwborst.

De inlagen, karrevelden, kreekresten en de Maire hebben als fourageergebied een belangrijke functie voor steltlopers als Kluut, Tureluur, Kievit en Grutto, eendachtigen als Smient en ganzen, waarvan met name de Rotgans genoemd kam worden. Gefourageerd wordt o.a. op bodemdieren, zeekraal en grasachtige vegetaties.

Daarnaast hebben de inlagen en het Rammegors, met name in de winterperiode, de functie als hoogwatervluchtplaats voor de bij laag water op de slikken en platen in de Oosterschelde fouragerende vogels. De Oosterschelde is als overwinteringsgebied van grote betekenis voor tal van vogelsoorten. In de trektijd fungeren de verschillende deelgebieden in meer of mindere mate als pleisterplaats voor doortrekkende steltlopers en eendachtigen. Gedurende deze periode treden op korte termijn grote verschuivingen op in de totalen van de aanwezige vogelsoorten.

Naast de hoogwatervluchtplaats functie vormen de deelgebieden de functie als slaapplaats voor vele vogelsoorten.

Behalve vogels komen in het natuurmonument zoogdieren als Haas, Konijn, Mol, Wezel, Bunzing en Hermelijn en kleine knaagdieren voor. Een soort waarvoor de inlagen en karrevelden als refugium fungeert is de Noordse woelmuis. Enkele inlagen op Noord-Beveland zijn van belang als voortplantingsplaats voor de Rugstreeppad.

2.4. Relatie binnendijs-buitendijs.

Zowel in abiotische als biotische zin zijn er relaties tussen binnendijs gelegen deelgebieden en de buitendijs gelegen Oosterschelde.

De bodem en het oppervlaktewater van de verschillende deelgebieden hebben tengevolge van kwel vaak een brak tot zout karakter. De kwelsterkte wordt in de tijd onder meer bepaald door de getijbeweging van de Oosterschelde. Daarnaast spelen hoogteligging, bodemopbouw en samenstelling van de diepere grondlagen een belangrijke rol.

In biotische zin liggen er met name ten aanzien van de vogels relaties tussen binnen- en buitendijs.

De meeuwen en sterns die in de inlagen broeden fourageren vooral in de getijdewateren, tot op tien of meer kilometer afstand van de broedplaats. Bergeenden en soms ook enkele steltlopers trekken met de jongen naar de buitendijs gebieden.

De binnendijkse deelgebieden vervullen daarnaast een functie als fourageer- en rustgebied tijdens de trek en als hoogwatervluchtplaats en slaapplek voor tal van vogelsoorten, die ook buitendijks periodiek op schorren, slikken en platen vertoeven.

3. Natuurschoon

Inlagen en karrevelden vormen een belangrijk deel van het kenmerkende kustlandschap van de aan de Oosterschelde grenzende voormalige eilanden. De steeds wisselende patronen van stroomgeulen veroorzaakten dynamische kustlijnen met een grillig verloop, welke de ontwikkelingsgeschiedenis weergeven.

De kreekresten, voormalige getijdegeulen, geven een beeld van de inpoldeeringsgeschiedenis van de voormalige eilanden.

De sterke afwisseling van land en water en de veelal duidelijke omgrenzing met dijken zorgen voor een besloten landschap ter plaatse.

De eendenkooien onderbreken door de omringende opgaande beplanting de openheid van de polders waarin ze liggen.

4. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis om zijn natuurschoon. De inlagen in het natuurmonument vallen over het algemeen in hun geheel binnen de begrenzing, m.u.v. de Koudekerkse Inlaag. De enclaves in deze inlaag worden gevormd door relatienotagebieden.

De in het Beleidsplan Oosterschelde aangegeven binnendijkse gebieden van belang voor de natuurwaarden van de Oosterschelde zijn niet allemaal opgenomen binnen de begrenzing van het natuurmonument. Voor een deel is dit gelegen aan het feit dat het hier relatienotagebieden betreft, daarnaast zijn het gebieden of gebiedsdelen die gezien hun afwijkende karakter buiten de begrenzing zijn gelaten.

Voor het verloop van de grens wordt verwezen naar de bij de toelichting behorende kaart BN163/SN109

5. Andere van kracht zijnde instrumenten.

Voor het natuurmonument "Oosterschelde binnendijks" zijn verschillende bestemmingsplannen buitengebied van de betrokken gemeenten van kracht.

Het bestemmingsplan Buitengebied Oost van de gemeente Westerschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 16-10-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 15-01-1974. De Koudekerkse Inlaag en het in deze gemeente gelegen deel van de Weevers Inlaag hebben de bestemming beschermd natuurgebied. Het bestemmingsplan Burgsluis is vastgesteld door de Raad d.d. 15-08-1983 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 20-03-1984. In 1985 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak onherroepelijk geworden. De Inlaag Burghsluis heeft de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Middenschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 09-11-1976 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 16-05-1977. De Weevers en Flauwers Inlaag hebben de bestemming beschermd natuurgebied. De Inlagen Prommelsluis hebben de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e gedeeltelijke herziening van de gemeente Zierikzee is vastgesteld door de Raad d.d. 16-03-1987 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 13-10-1987. De Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, de Cauwers Inlaag en de Galgepolder hebben de bestemming binnendijks natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Duiveland is vastgesteld door de Raad d.d. 07-06-1974 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 03-02-1975. De Inlaag Ouwerkerk heeft de bestemming beschermd natuurgebied. De Maire heeft in zijn geheel de bestemming beschermd natuurgebied. Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 21-03-1972 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten dd. 01-09-1972. In 1974 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak definitief geworden. De eendenkooi St. Philipsland heeft de bestemming natuurreservaat.

De 2e herziening van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 17-03-1982, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 25-01-1983 en na een kroonuitspraak onherroepelijk geworden in 1985. Het Rammegors heeft in de 2e herziening de bestemming natuurgebied en speciebergings.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Tholen is vastgesteld door de Raad d.d. 11-08-1977, gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 27-06-1978. In 1981 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak voor de goedgekeurde delen onherroepelijk geworden. Het Stinkgat heeft de bestemming beschermd natuurgebied.

Het westelijke deel van de karrevelden Muyepolder heeft de bestemming agrarisch gebied.

De twee eilandjes in de Pluimpot hebben de bestemming beschermd natuurgebied. Voor het resterende deel van de Pluimpot zijn de oude Uitbreidingsplannen in Hoofdzaak 1961 van toepassing van de voormalige gemeenten St. Maartensdijk en Scherpenisse. In beide uitbreidingsplannen heeft het resterende deel de bestemming recreatiedoeleinden.

De Karrevelden Scherpenisse hebben voor zover deze vallen binnen de begrenzing de bestemming beschermd natuurgebied.

De 5e herziening van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Tholen is vastgesteld door de Raad d.d. 26-05-1986 en na een uitspraak van de kroon onherroepelijk geworden in 1989. Het Thoolse deel van het Rammegors heeft de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Natuurgebieden van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 20-07-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 06-03-1973. De Inlaag Goese Sas en de Deesche watergang hebben beide de bestemming natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kortgene is vastgesteld door de Raad d.d. 09-04-1970 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 24-11-1970. De Inlaag 1728 en de Inlaag Oesterput hebben de bestemming natuurreservaat.

Het bestemmingsplan Buitengebied 3^e herziening van de gemeente Wissenkerke is vastgesteld door de Raad d.d. 13-07-1982 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 20-02-1983. De Inlaag 's-Gravenhoek, de Inlaag Vlietepolder, het grootste deel van de Inlaag Keihoogte, de Inlaag Thoornpolder en de Inlaag Anna Friso hebben de bestemming natuurreservaat. Het resterende deel van de Inlaag Keihoogte heeft de bestemming duingebied.

6. Rechtsgevolgen van de aanwijzing als staatsnatuurmonument

De Wet geeft in artikel 21 aan dat het beheer van de staatsnatuurmonumenten gericht moet zijn op het behoud of het herstel van het natuurschoon en van de natuurwetenschappelijke betekenis.

Voor het uitvoeren van schadelijke handelingen in een staatsnatuurmonument is een vergunning van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij vereist.

Artikel 21, vierde lid, bepaalt dat ten aanzien van een staatsnatuurmonument voorts het bepaalde bij artikel 16, eerste en tweede lid, onderdeel b. en c, en artikel 17 van toepassing zijn.

Ingevolge artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een staatsnatuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als staatsnatuurmonument (b.v. verhuur van de jacht) geldt dit verbod niet (artikel 16, tweede lid, onderdeel b).

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, tweede lid, onderdeel c).

Met behulp van artikel 16 is het mogelijk handelingen die verstoring of schade kunnen veroorzaken zoals betreding, zeekraal snijden en eieren rapen, tegen te gaan.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een staatsnatuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht, Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

7. Gebruik en beheer

Een aantal inlagen, karrevelden, kreekrestanten en een eendenkooi is in eigendom en/of beheer bij een particuliere natuurbeschermingsinstantie of bij het Staatsbosbeheer. Dit betreffen de Koudekerkse Inlaag (gedeeltelijk): Vogelbescherming; de Eendenkooi St. Philipsland, Inlaag 1728, Inlaag Oesterput, Inlaag 's-Gravenhoek, Inlaag Vlietepolder, Inlaag Keihoopte en Inlaag Thoornpolder: Stichting het Zeeuwse Landschap en de Inlagen Prommelsluis, Inlaag Ouwerkerk, Stinkgat, Karrevelden Muyepolder, Pluimpot, Deesche Watergang en Inlaag Anna Friso: Staatsbosbeheer. Voor al deze gebieden zijn door de beheerders beheersplannen c.q. richtlijnen opgesteld waarin het gevoerde en te voeren beheer is omschreven. Het huidig gebruik stemt overeen met dit te voeren beheer en is gericht op behoud en ontwikkeling van de actuele en potentiële natuurwetenschap-

pelijke en landschappelijke waarden en behoud van de cultuurhistorische waarden. De gehanteerde beheersmethoden zijn extensieve begrazing door rundvee, schapen en/of paarden, maaien en afvoeren (hooiland en riet), handhaven waterpeilen, dunning en aanplant, surveillance.

In enkele deelgebieden is de jacht verhuurd ter voorkoming van wildschade op de aangrenzende agrarische gronden. Op de eendenkooi van St. Philipsland wordt het vluchtbedrijf selectief uitgeoefend. Er wordt alleen gevangen t.b.v. ringonderzoek. Tevens wordt in enkele inlagen het visrecht verhuurd. Met uitzondering van de Inlaag Keihoogte en de Pluimpot, welke beperkt toegankelijk zijn (op paden), zijn alle hiervoor genoemde gebieden niet toegankelijk voor het publiek. Op enkele plaatsen zijn de aangrenzende dijken wel vrij te betreden. De vegetatie van het Rammegors heeft zich na de indijking en gedeeltelijk opspuiten spontaan ontwikkeld. Op enkele plaatsen wordt een begrazings- en maaibeheer uitgevoerd. Het Rammegors is beperkt toegankelijk; in het toegankelijke deel staat een vogelobservatiehut.

De Inlaag Burghsluis, het aangewezen deel van de Koudekerkse Inlaag, de Weevers en Flauwers Inlaag, Suzanna en Stoffel Kisters Inlaag, de Galgepolder en de Karrevelden bij Scherpenisse worden extensief beweid. Op de eendenkooi in de Maire wordt het vluchtbedrijf zonder beperkingen uitgeoefend. In de Inlaag Goesse Sas vindt geen gericht beheer plaats. Door de Provincie Zeeland worden beheersovereenkomsten met grondgebruikers in de Koudekerkse Inlaag afgesloten. Deze overeenkomsten hebben hetzelfde karakter als die welke in het kader van de Relatienota worden afgesloten.

Uitoefening van de jacht dient slechts te worden beoefend voor zover dat uit een oogpunt van natuurbeheer of ter voorkoming van schade aan landbouw of kustverdediging noodzakelijk is. Nieuwe jachthuurovereenkomsten zijn gebonden aan een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet.

8. Inlichtingen

De consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincie Zeeland is gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbeschermingswet. Het kantoor van de Consulent is gevestigd te Goes, Westsingel 58, 4461 DM Goes, telefoon 01100-37911.

Vergunningen en ontheffingen dienen schriftelijk te worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu-
en Faunabeheer

NMF-90-6207

23 mei 1990

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Oosterschelde-buitendijks", voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het bij de beschikking als beschermd natuurmonument aan te wijzen gedeelte van de "Oosterschelde-buitendijks", met het aan de Staat toebehorende gedeelte van het natuurmonument in ecologisch en landschappelijk opzicht één geheel vormt;

dat de Oosterschelde een belangrijke schakel is in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in Europa, West-Afrika, arctisch Noord-Azië en Noord-Oost Canada en mitsdien van internationale betekenis is;

dat de Oosterschelde in zijn geheel, inclusief de binnendijks gelegen natuurgebieden, welke een ecologische relatie hebben met de Oosterschelde, is aangewezen als waterrijk gebied van internationale betekenis, volgens artikel 2 van de Conventie van Ramsar en als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid van de E.G.-Vogelrichtlijn;

dat dit gebied bestaat uit een complex van open water, platen, slikken en schorren dat in ecologisch opzicht een samenhangend geheel vormt;

dat dit gebied gekenmerkt wordt door een grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid;

dat zich als gevolg van deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden een aantal waardevolle levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat daartoe minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen behoren, waarvan verscheidene zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat dit gebied van nationaal en internationaal belang is als overwinteringsgebied, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten; van sommige waarvan zeer veel exemplaren worden aangetroffen;

dat zich onder invloed van de goede waterkwaliteit rijke aquatische zoutwater levensgemeenschappen hebben ontwikkeld met vele soorten plantaardig en dierlijk plankton en vissen;
dat de Oosterschelde, mede in samenhang met andere Deltawateren, een (potentieel) leefgebied vormt voor de zeehond;

dat dit gebied door zijn weidse karakter en zijn ongereptheid uit een oogpunt van natuurschoon van betekenis is.

Overwegende, ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van de terreinen en wateren, welke als beschermd natuurmonument worden aangewezen, dat hieronder niet alleen moet worden begrepen het natuurschoon, de ecologische en de biologische kenmerken, maar ook de geologische, geomorfologische en bodemkundige gesteldheid en de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het beschermd natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 25 mei 1989 no. NMF-89-4025, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Oosterschelde-buitendijks";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Zeeland ingezonden beschouwingen en schrifturen, de reactie van de Stuurgroep Oosterschelde, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

BESLUIT:

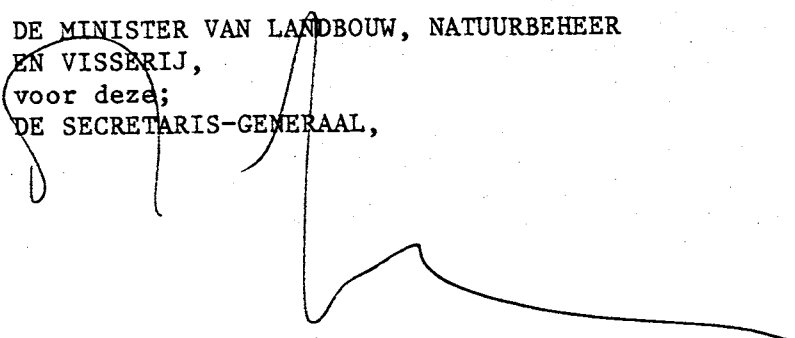
- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument de "Oosterschelde-buitendijks", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend, Gemeente Bruinisse, sectie G, nr. 1009, Gemeente Duiveland, sectie E, nrs. 536, 537, Gemeente Kattendijke, sectie F, nrs. 631, 640, 641, 654, 655, Gemeente Kortgene, sectie I, nrs. 10 ged., 11 ged., 14 ged., 15 ged., 18 ged., 19 ged., 29, 30, 37, 39, 52 ged., sectie N, nrs. 358 ged., 361, 362, 450 ged., Gemeente Krabbendijke, sectie D, nrs. 653, 654, Gemeente Middenschouwen, sectie E, nr 341, Gemeente Oud Vossemeer, sectie G, nr 141, Gemeente Scherpenisse, sectie F, nrs. 385, 386, 387, 390, 607, 619, Gemeente St. Annaland, sectie C, nrs. 137, 138, sectie E, nr. 373, Gemeente Stavenisse, sectie E, nr. 357, sectie G, nr. 243, Gemeente St. Maartensdijk, sectie M, nrs. 636, 671, 673, Gemeente St. Philipsland, sectie H, nrs. 255, 321, 372, 373, 383, 401, 434, Gemeente Westerschouwen, sectie K, nr. 106 ged., Gemeente Wissenkerke, sectie A, nrs. 1657 ged., 1658, 1661, 1670, 1673, 1674, 1676, 1688, Gemeente Wolphaartsdijk, sectie I, nr. 468 ged., Gemeente Yerseke, sectie A, nrs. 490, 491, Gemeente Zierikzee, sectie K, nr 344.

één en ander zoals aangegeven op de bijbehorende kaart BN 164/SN 110.

II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met de beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling gedaan worden in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

Toelichting behoort bij beschikking NMF-90- 6207

Aanwijzing als beschermd natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks"

1. Inleiding

Het natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks" is gelegen in de gemeenten Westerschouwen, Middenschouwen, Zierikzee, Duiveland, Bruinisse, St. Philipsland, Tholen, Reimerswaal, Kapelle, Goes, Kortgene, Wissenkerke en Veere en beslaat een oppervlakte van ca. 23.230 ha.

Het natuurmonument kan worden gekarakteriseerd als een grootschalig getijdenlandschap met een grote mate van natuurlijkheid. Als gevolg van de getijstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats die resulteren in een (wisselend) patroon van diepe getijgeulen, slikken, platen en schorren.

Het water, de schorren en het intergetijdegebied vormen mede in samenhang met de binnendijks gelegen natuurgebieden het leefmilieu voor de rijke flora en fauna in het gebied. Er is sprake van een grote diversiteit aan milieutypen en soorten. Daarnaast heeft het milieu een zeer dynamisch karakter. Dit wordt bepaald door abiotische factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling. Wijziging van een van deze factoren leidt tot veranderingen in de omvang en samenstelling van de levensgemeenschappen.

Het landschapsbeeld wordt gekenmerkt door de schorren, slikken en platen met hun vaak grillige structuur. Daarnaast wordt het landschapsbeeld beïnvloed door diverse activiteiten vanuit andere functies van het gebied zoals visserij, recreatie en de scheepvaart. Het beeld wordt gecompleteerd door de omliggende woonkernen, de dijken en dammen en andere infrastructurele werken, zoals de Zeelandbrug, de Oosterscheldekering en de havens.

Door de aanleg van de Oosterscheldekering, welke in 1986 gereed is gekomen, is de doorstroombopening van de Oosterscheldemonding verkleind. Als gevolg hiervan en van de aanwezigheid van de compartimenteringsdammen, stroomt er minder water de Oosterschelde in en uit. Het getijvolume en het gemiddeld getijverschil zijn afgenomen. De oppervlakte van het Oosterscheldebekken is na het gereedkomen van de compartimenteringsdammen (Philipsdam en Oesterdam) aanzienlijk verkleind. Achter de dammen is een zoet meer met een stagnant peil ontstaan, wat gevormd wordt door Krammer-Volkerak, Eendracht (Schelde-Rijnverbinding) en Zoommeer.

Voor de Oosterschelde is in 1982 door de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan voor de Oosterschelde vastgesteld. In dit Beleidsplan wordt een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied gegeven. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is in het Beleidsplan als hoofddoelstelling geformuleerd:

"Het behoud en zo mogelijk versterking van de aanwezige natuurlijke waarden met inachtneming van de basisvoorwaarden voor een goed maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder met name de visserij wordt begrepen".

Uit de hoofddoelstelling is de volgende hiërarchie van functies afgeleid: 1. natuur, 2. visserij, 3. recreatie, scheepvaart enz. Onverminderd de eigen verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet is het beleidsplan richtinggevend voor de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument.

Het natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks" bestaat uit een als staatsnatuurmonument en uit een als beschermd natuurmonument aan te wijzen deel.

Met de onderhavige beschikking wordt het gedeelte dat niet het eigendom is van de Staat aangewezen als beschermd natuurmonument. Het ligt in het voornemen delen van de Staatseigendommen in de Oosterschelde aan te wijzen als staatsnatuurmonument. Tevens ligt het in het voornemen de binnendijks langs de Oosterscheldekust gelegen natuurgebieden, voor zover er ecologische relaties bestaan met het buitendijks gebied, aan te wijzen als beschermd dan wel staatsnatuurmonument.

Alhoewel de Oosterschelde één samenhangend natuurgebied is, wordt niet het gehele gebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet gebracht. Uitgezonderd van aanwijzing zijn die delen die een belangrijke functie voor de scheepvaart of de waterkering hebben. Dit zijn de hoofdvaargeulen, de dijken, de dammen en de Oosterscheldekering.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de ontwikkelingsgeschiedenis, de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument, het natuurschoon, de begrenzing van het natuurmonument, de andere van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing en de gevolgen van de aanwijzing voor andere in de Oosterschelde aanwezige belangen.

De toelichting heeft, vanwege de samenhang tussen de gronden welke zijn aangewezen als beschermd natuurmonument en de gronden welke als staatsnatuurmonument zullen worden aangewezen, met uitzondering van par. 7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing als beschermd natuurmonument (p. 14 e.v.), betrekking op het gehele natuurmonument. Een belangrijk deel van de gevolgen voor andere functies (p. 16 e.v.) zal hierdoor pas van toepassing zijn nadat de eigendommen van de Staat zullen zijn aangewezen.

2. Ontwikkelingsgeschiedenis

In de vorige eeuwen was zuid-west Nederland één uitgestrekt estuariumgebied. Tussen de vele eilanden mondden de rivieren Rijn, Maas en Schelde in de Noordzee uit. Door het interfereren van zout zeewater en zoet rivierwater, de getijdewerking en de invloed van de eilanden en platen op stromingspatronen, was een complex en dynamisch milieu aanwezig met een verscheidenheid aan abiotische overgangssituaties op grote en kleine schaal.

De Oosterschelde was onderdeel van dit complex van estuaria en stond in open verbinding met de Westerschelde en de Grevelingen. In de loop van de tijd is de rivierinvloed op het Oosterschelde-estuarium steeds kleiner geworden door de aanleg van dammen. Een afnemende beïnvloeding van het Oosterscheldewater door zoet water en industriële vervuiling was hier het gevolg van.

Met het gereedkomen van de Oosterscheldedekering in 1986 en een reductie van de doorsnede van de monding, is in absolute zin de invloed van de Noordzee op de Oosterschelde afgenomen. Het getijverschil is verminderd, de stroomsnelheden in een groot deel van het gebied zijn afgenomen, de wateruitwisseling met de Noordzee is minder geworden en de verblijftijd van het water is langer geworden. Omdat tegelijkertijd door de compartimenteringsdammen de beïnvloeding vanuit het binnenland, met name de zoetwaterbelasting, relatief sterker is afgenomen, is evenwel de zee-invloed in relatieve zin meer bepalend geworden.

De omvang van de Oosterschelde is in de loop der tijd sterk gewijzigd. De noordelijke Scheldemond was vroeger niet meer dan een rivier van ongeveer een kilometer breed.

Door dammenaanleg, inpolderingen en het zich steeds wijzigende getijgeulen patroon en de daarmee samenhangende overstromingen, heeft het gebied zijn huidige vorm gekregen. De voortdurende wijzigingen in omvang en stromingspatronen door de jaren heen hadden, en hebben, gevolgen voor abiotische processen, zoals bijvoorbeeld schorvorming. Na 1950 is door verschillende oorzaken in toenemende mate erosie van schorranden vastgesteld.

Met het recent gereedkomen van de Oosterscheldedekering en de compartimenteringsdammen is een nieuw tijdperk voor de Oosterschelde aangebroken, dat begint met een zich wijzigend abiotisch en biotisch milieu.

3. Natuurwetenschappelijke betekenis

Het Oosterscheldegebied vormt een belangrijke schakel in een samenhangend systeem van wetlands in Europa, West-Afrika, arctisch Noord-Azië en Noord-Oost Canada.

De Oosterschelde zelf is één van de belangrijkste getijdegebieden van West-Europa en vormt daarmee een internationaal waardevol ecosysteem. De erosie- en sedimentatieprocessen die als gevolg van de getijdestroming plaats vinden, laten een wisselend patroon van diepe getijgeulen, ondiep water, slikken en platen (intergetijdegebied) en schorren zien. Deze afzonderlijke elementen zijn op te vatten als (deel-)ecosystemen.

Onder invloed van de grote verscheidenheid in milieu-omstandigheden hebben zich binnen de (deel-)ecosystemen afzonderlijk en de Oosterschelde in zijn geheel, een aantal zeer waardevolle levensgemeenschappen gevormd.

De planten en dieren die in dit dynamische milieu leven, zijn gebonden aan de steeds wisselende omstandigheden veroorzaakt door de eb- en vloedbeweging van het water en de daarmee gepaard gaande schommelingen in onder andere temperatuur, vochtgehalte, zoutgehalte, licht en zuurstoftoevoer.

3.1. Geomorfologie en hydrologie

De Oosterschelde is een getijdegebied bestaande uit geulen, ondiepten, platen, slikken en schorren, omsloten door dijken, dammen en sluizen. Het karakter van het gebied wordt bepaald door de getijbeweging op de Noordzee.

Tweemaal daags stroomt bij vloed een grote hoeveelheid zeewater door de stroomgeulen Roompot, Hammen en Schaar het bekken binnen. Via een fijn vertakt stelsel van geulen en prielen overstromen zandplaten, slikken en schorren. Tweemaal daags wordt bij eb het water via dezelfde waterlopen weer weggezogen, waarbij slikken en platen wederom droog vallen. Het gemiddelde getijverschil varieert van ongeveer 2.50 m bij de Oosterscheldekering tot ongeveer 3.00 m bij de Philipsdam en 3.40 m bij de Oesterdam.

In bijna de gehele Oosterschelde is de geuldiepte tenminste 10 m. De diepste geulen zijn 40-50 m diep. Geografisch gezien bestaan er grote verschillen. In de Kom en in de Krabbenkreek komen geen geulen dieper dan 25 m. voor. Hier overheerst evenals in de Zandkreek, in de totale oppervlakte het aandeel platen, slikken en ondiep water (N.A.P.-5 m. diepte). Naar de monding toe komen meer steil aflopende oevers langs de dijken voor en overheerst diep water (dieper dan 5 m.). In de monding liggen echter eveneens uitgebreide plaat-complexen zoals de Neeltje-Jansplaat en de Roggenplaat.

De hoogteligging van de intergetijdegebieden (die delen van platen, slikken en dijkglouingen die tussen gemiddeld hoog- en gemiddeld laag water (GHW en GLW) liggen) is afhankelijk van de locatie in de Oosterschelde, omdat zowel het GHW als het GLW van west naar oost toeneemt.

De samenstelling van de bodem bepaalt de bodemstructuur en daarmee het voorkomen van bepaalde soorten organismen. De bodem van de geulen, het ondiepe water en de platen en slikken is over het algemeen zandig, met plaatselijk echter slibrijke delen. De slikken hebben veelal een hoger slibgehalte. De bodem van de schorren bestaat uit een pakket van 0,5 tot 2 m. zavel/klei op een zandige ondergrond.

In een gedeelte van de Kom, de Yerseke Bank, bestaat de bodem van het ondiepe water uit vast veen en gerijpte klei. De bodems van de intergetijdegebieden, platen en slikken worden met "zacht substraat" aangeduid. De intergetijdezone van dijkglouingen, alsmede kreukelbermen, strekdammen, geulrandbestortingen en nollen of bouten worden "hard substraat" genoemd.

Op een aantal locaties voornamelijk langs de randen van de platen en slikken worden schelpenruggen aangetroffen. Deze ruggen ontstaan door transport van vooral dode kokkelschelpen en hebben biologisch gezien een enigzins vergelijkbare functie als het "hard substraat" intergetijdegebied, terwijl ze bovendien van betekenis zijn als hoogwatervluchtplaats voor vogels.

Bij een deel van de dijken in het oost- en middendeel van de Oosterschelde gaat "hard substraat" over in een schor. Schorren zijn hooggelegen met zoutplanten begroeide randgebieden van de getijzone die alleen nog bij extra hoge vloed geheel of gedeeltelijk overspoeld worden.

Geomorfologisch bestaat een schor uit een krekensysteem, oeverwallen en kommen.

Over het algemeen neemt de hoogteligging t.o.v. N.A.P. richting dijk toe. Hoger op het schor liggen langs de krekensystemen de wat meer zandige oeverwallen. Tussen de oeverwallen liggen de iets lager gelegen slibrijkere kommen.

Geomorfologisch worden de schorren in de Oosterschelde ingedeeld als laag schor. De hoogste zones tegen de dijk worden middel-hoog schor genoemd. In vergelijking met bijvoorbeeld de Waddenzee is middel-hoog schor in de Oosterschelde slechts in zeer beperkte mate aanwezig. Hoog schor ontbreekt in zijn geheel.

De goede waterkwaliteit van de Oosterschelde wordt onder andere gekenmerkt door een lage vervuilingsgraad, een grote helderheid, een betrekkelijk laag gehalte aan voedingsstoffen en een relatief hoge temperatuur in de zomer. De getijbeweging en golfwerking zorgen voor erosie en sedimentatie van zwevende kleine deeltjes. Naarmate de stroomsnelheid toeneemt neemt ook het zwevend stofgehalte toe en het doorzicht af. In de Oosterschelde neemt de stroomsnelheid naar het oosten toe af. Vanwege het relatief lage slibgehalte van het bekken en de geringe import van zwevende stof uit de Noordzee is de helderheid groot.

3.2. Flora en vegetatie

De belangrijkste plantaardige productie in het Oosterscheldesysteem vindt plaats door het fytoplankton in het water. Hiervan wordt door de oppervlakkige waarnemer weinig gezien. Het fytoplankton dient als voedsel voor filterende dieren als Mossels en Kokkels.

In de intertijdegebieden komen naast de microscopisch kleine bodemalgen eveneens vegetaties van macrowieren en zeegras voor. De bodemalgen, kwantitatief een zeer belangrijke groep organismen in de Oosterschelde, worden onder invloed van de golven en stroming opgewerveld en komen zo met de stroom in het diepe en ondiepe water terecht, waar ze tijdelijk als plankton rondzweven.

Op de slikken, platen en mosselbanken komen enkele 10-tallen soorten grote zeevieren voor, waarvan de groenwieren zoals darmwier en zeesla dominant zijn. Minder algemeen zijn de bruinwieren, waarvan blaaswier de belangrijkste soort is. De darmwiervegetaties, welke zeer karakteristiek zijn voor de Oosterschelde, bedekken 's zomers duizenden hectaren intergetijdegebied.

Klein en Groot zeegras, allebei hogere planten, komen in hydrologisch rustige gebieden voor, zoals de Zandkreek, de Krabbenkreek, de Schelphoek en op de slikken van Viane. Klein zeegras is in de Oosterschelde veel algemener en stabiel in voorkomen dan Groot zeegras.

De Oosterschelde is nog het enige Nederlandse getijdegebied met vrij uitgestrekte zeegrasvelden.

Op de hogere delen van de platen en slikken komen in het oostelijk deel van de Oosterschelde op bepaalde plaatsen schorplanten voor, welke een aanzet tot schorvorming zijn. Pioniervegetaties worden gevormd door Engels slijkgras en Zeekraal. In de meeste gevallen grenst de open pioniervegetatie aan de klifrand van een schor.

Op de schorren komt in de laagste delen een dichte slijkgrasvegetatie voor, soms gemengd met Zeeaster en/of Kweldergras. Hoger op het schor komen in de kommen de soortenrijkste zoutvegetaties voor, met o.a. Schorrezoutgras, Lamsoor, Zeeweegbree, Zeeaster en Zeekraal. De samenstelling van de komvegetaties wordt bepaald door bodemeigenschappen, hoogteligging en aan- of afwezigheid van begrazing door vee. De in vergelijking tot de kommen hoger gelegen en meer zandige oeverwallen zijn begroeid met Gewone zoutmelde. Op de hoogste oeverwallen komen Strandkweek, Zeealsem en/of Rood zwenkgras voor. De hoogste schordelen, meestal grenzend aan de dijk, worden nog maar zelden overspoeld. Naast de eerder genoemde soorten kunnen hier o.a. Zilte rus, Melkkruid en Engels gras voorkomen. Grenzend aan de dijk groeien op en bij de vloedmerken nitrofiele, zouttolerante soorten als Schorrekruid, Strandmelde, Spiesmelde en Reukloze kamille.

Op één groeiplaats in de Oosterschelde wordt nog Klein slijkgras aangetroffen, de van oorsprong in het Deltagebied voorkomende slijkgrassoort. Naast hogere planten komen op de schorren ongeveer 80 wiersoorten voor.

De stenen dijkglooiingen, kreukelbermen en strekdammen, vormen kunstmatige rotskusten, waarop allerlei organismen zijn te vinden, die van nature voorkomen op de rotskusten van Het Kanaal. De soortenrijke wiervegetatie op hard substraat, met meer dan 150 soorten (3/4 van de in Nederland voorkomende) waaronder Knotswier, Blaaswier, Groefwier en Suikerwier is uniek. Vele soorten komen alleen in de Oosterschelde voor. De diversiteit van de wiervegetaties verschilt per lokatie en is onder andere afhankelijk van het stromingspatroon ter plaatse, de drooglig-tijd, de overspoelingsfrequentie en het substraattypen. De wierbegroeiing vertoont een zonering, evenwijdig aan de hoogtelijn. Kwantitatief de belangrijkste wiersoorten op hard substraat zijn Knotswier en Blaaswier.

3.3. Fauna

Het dierlijke plankton in de Oosterschelde omvat ruim 200 soorten, waarvan de roeipootkreeftjes en de larven van zeepokken, mosselen en kokkels de belangrijkste groepen vormen. In de Kom van de Oosterschelde kunnen larven van oesters een belangrijke groep van het totale bestand aan dierlijke plankton vormen. In het mondingsgebied is vanwege de uitwisseling met de Noordzee het dierlijk plankton soortenrijker dan in de Kom.

De op en in de bodem levende dierlijke organismen spelen voor wat betreft de kleinste organismen (microfauna) een belangrijke rol bij de afbraakprocessen van dood organische materiaal. De wat grotere organismen (meiofauna), waarvan met name de Nematoden en Copepoden genoemd moeten worden zijn ecologisch van belang vanwege de hoge dichtheden waarin ze voorkomen en de soortenrijkdom; minstens vierhonderd soorten. De grootste bodemdieren (macrofauna) leven van zwevend materiaal in de waterfase (Kokkel, Mossel en Platte slijkgaper), dood of levend organisch materiaal in de bodem (Wadpier, Draadworm, Zager, Nonnetje en Zeeduisendpoot), of algen en detritusdeeltjes op de bodem (Wadslakje, Alikruik). Het aantal macrofaunasoorten bedraagt meer dan zeventig.

Behalve naar hun grootte kunnen de bodemdieren ook ingedeeld worden in taxonomische groepen. De belangrijkste zijn dan de schelpdieren (Kokkel, Mossel, Nonnetje, Wadslakje, Gewone alikruik), kreeftachtigen (Strandkrab, Garmaal, Slijkgarnaal) en wormachtigen (Wadpier, Zager). Een aantal bodemdieren is van economisch belang als voedsel voor de mens, zoals de Mossel en de Kokkel. Anderen zijn van belang als zeeaas.

De wilde, niet geëxploiteerde, mosselbanken vormen op zich weer het leefgebied voor diergroepen en wiersoorten, die gebonden zijn aan een harde ondergrond. Het milieu is min of meer te vergelijken met dat van de steenglooiingen.

De fauna van stenen dijkvloeiingen is soortenrijk en vertoont vele overeenkomsten met die van rotskusten in het Kanaal. Naast zakpijpen, zeedahlia's, zeeanjer en sponzen worden in de intergetijdzone alikruiken, zeepokken en oesters aangetroffen. Daarnaast kunnen als specifieke fauna-elementen voor de steengloeiingen de Kreeft, Zeekat, Zeedonderpad, Zeenaald, Zwarte grondel, Botervis, Snotolf en het Harnasmannetje genoemd worden.

De Oosterschelde vervult voor een aantal vissoorten als de Schol, Schar, Bot, Tong, Haring en Sprot de functie van kinderkamer. Vanwege de goede voedselsituatie en schuilgelegenheid vormt het gebied zeer goede mogelijkheden voor het opgroeien van jonge vis. In de Oosterschelde komen meer dan 60 vissoorten voor waarvan een aantal zich hier ook voortplant.

Getijdewateren zoals de Oosterschelde met hun grote oppervlakten slikken, platen en schorren en ondiepe wateren vervullen voor een groot aantal vogelsoorten een belangrijke rol als doortrek- en overwinteringsgebied. Tezamen met andere getijdgebieden in West-Europa vormt de Oosterschelde het meest noordelijk gelegen overwinteringsgebied voor een aantal arctische broedvogels.

De steltlopers, eenden en ganzen die voor kortere of langere tijd in de Oosterschelde verblijven, fourageren met laag water op de droogvallende platen en slikken en overtijen op de grotendeels binnendijks gelegen hoogwatervluchtplaatsen.

De voornaamste in de Oosterschelde overwinterende vogelsoorten zijn Scholekster, Kanoetstrandloper, Bonte strandloper, Wulp, Tureluur, Zilverplevier, Steenloper, Smient, Pijlstaart, Bergeend, Rotgans en Brandgans.

De Scholekster, waarvan ruim 14% van de West-Europese flyway-populatie in de Oosterschelde voorkomt, fourageert vooral op Kokkels en Mossels. De overige vogelsoorten fourageren op de diverse soorten bodemdieren of zijn planteneter.

Behalve als fourageergebied is de Oosterschelde ook belangrijk als slaapgebied voor diverse overwinterende vogelsoorten. De in de poldergebieden, inlagen en kreekrestanten fouragerende Kleine zwanen, Kolganzen en Rietganzen, brengen veelal de nacht door op of aan de Oosterschelde.

In de periode juli-september vervult de Oosterschelde de functie als ruigebied. Gezien het beperkte vliegvermogen van de ruiende vogels is rust in deze periode erg belangrijk.

Gedurende de najaars- en voorjaarstrek worden in de Oosterschelde nog meer vogelsoorten aangetroffen, soms in zeer hoge aantallen. Tijdens vorstperioden kunnen belangrijke aantallen vogels de Oosterschelde verlaten. Hun plaats wordt ten dele weer ingenomen door vogels uit het Waddengebied.

Ook als broedgebied is de Oosterschelde voor diverse vogelsoorten van betekenis. Op de hoger gelegen schorren broeden o.a. Tureluur, Schol-ekster en Wilde eend. In de randgebieden en op bijvoorbeeld de voormalige werkeilanden, bevinden zich belangrijke broedgebieden van kale grond broeders als Visdief, Bontbekplevier, Strandplevier en Kluut.

De Gewone zeehond kwam vroeger algemeen in de Deltawateren, waaronder de Oosterschelde, voor. De populatie in het Deltagebied is echter vanaf de jaren vijftig onder andere tengevolge van jacht, welke rond 1960 is beëindigd, vervuiling en rustverstoring drastisch verminderd tot een 5 à 10 tal dieren eind jaren zeventig. Momenteel is er in samenhang met de ontwikkeling in de Voordelta, in de Oosterschelde sprake van een licht herstel van de zeehondenstand. De leefomstandigheden in de Oosterschelde zijn langzamerhand aan het verbeteren. Voortplanting in de Deltawateren wordt wel vermoed, maar is nog niet met zekerheid vastgesteld.

De leefgebieden van de Zeehond zijn zandige platen met hoge gedeelten die met een steile rand direkt grenzen aan min of meer diepe geulen. Het hoofdvoedsel van de Zeehond wordt gevormd door platvissen als Schol en Schar.

De meest kansrijke gebieden voor de zeehond in de Oosterschelde zijn het Roggenplaat/Neeltje-Jans-complex en de Vondelingsplaat. Verdere uit-zwerming binnen het bekken is echter niet uitgesloten.

3.4. Relatie binnendijks-buitendijks.

Zowel in abiotische als biotische zin zijn er relaties tussen de buitendijks gelegen Oosterschelde en de binnendijks gelegen gebieden met een natuurfunctie.

De bodem en het oppervlaktewater van de binnendijkse gebieden hebben tengevolge van kwel vaak een brak tot zout karakter. De kwelsterkte wordt in de tijd onder meer bepaald door de getijbeweging van de Oosterschelde. Daarnaast spelen hoogteligging, bodemopbouw en samenstelling van de diepere grondlagen een belangrijke rol.

In biotische zin liggen er met name ten aanzien van de vogels relaties tussen buiten- en binnendijks.

De meeuwen en sterns die in de inlagen broeden fourageren vooral in de getijdewateren, tot op tien of meer kilometer afstand van de broed-plaats. Bergeenden en soms ook enkele steltlopers trekken met de jongen naar de buitendijkse gebieden.

De binnendijkse gebieden vervullen daarnaast een functie als fourageer-en rustgebied tijdens de trek en als hoogwatervluchtplaats en slaap-plaats voor tal van vogelsoorten, die ook buitendijks periodiek op schorren, slikken en platen vertoeven.

4. Natuurschoon

De Oosterschelde wordt ervaren als een gebied van bijzonder landschappelijke schoonheid.

Het weidse karakter, het vrije spel der elementen, de voortdurende wijzigingen in de grenzen van land en water, en de grote vormenrijkdom bieden de mogelijkheid tot het opdoen van wisselende en boeiende ervaringen en zijn wezenlijke elementen van het gebied.

Hierbij is essentieel, dat de invloed van de menselijke activiteiten (visserij, recreatie en scheepvaart) in het niet zinkt bij het stempel dat de natuurlijke elementen op de Oosterschelde drukt. Een gebied van dergelijke omvang, waarin de mens zijn verbondenheid met natuur- en landschap ten volle kan ervaren, heeft een hoge uniciteit.

5. Andere van kracht zijnde instrumenten

Voor het natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks" zijn verschillende bestemmingsplannen buitengebied van de betrokken gemeenten van kracht.

Het bestemmingsplan Buitengebied Oost van de gemeente Westerschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 16-10-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 15-01-1974. Het buitendijkse water en intergetijdegebied hebben de bestemming water.

Voor de Schelphoek is het bestemmingsplan Schelphoek van kracht, vastgesteld door de Raad d.d. 18-05-1987 en ged. goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 15-12-1987. Door de kroonuitspraak van 25-08 1989 is het plan v.w.b. het deel gelegen binnen het natuurmonument definitief geworden. Het westelijke deel heeft de bestemming natuurgebied en water, het oostelijke deel de bestemmingen water, natuurgebied met subbestemming dagrecreatie waarbij geen gebouwen zijn toegestaan.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Middenschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 09-11-1976 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 16-05-1977. Het buitendijkse water en intergetijdegebied hebben de bestemming water.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Zierikzee is vastgesteld door de Raad d.d. 19-12-1977 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 14-11-1978. In 1980 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak definitief geworden. Delen van het Roggenplaat/ Neeltje-Jans-complex hebben de bestemming buitendijks natuurgebied. Het resterende deel heeft de bestemming water. Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e gedeeltelijke herziening van de gemeente Zierikzee is vastgesteld door de Raad d.d. 16-03-1987 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 13-10-1987. Het intergetijdegebied ten westen van de Noordbout heeft de bestemming buitendijks natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e planverandering van de gemeente Duiveland is vastgesteld door de Raad d.d. 23-03-1978 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 31-10-1978. De ~~Stikken~~ van Viane hebben de bestemmingen water en beschermd natuurgebied. Bij de Hoek van Ouwerkerk ligt een klein deel met de bestemming dagrecreatie.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e planverandering van de gemeente Bruinisse is vastgesteld door de Raad d.d. 30-05-1985 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 19-11-1985. De buitendijkse gebieden hebben de bestemmingen natuurgebied, water en waterstaatswerken.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 21-03-1972 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 01-09-1972. In 1974 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak definitief geworden. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen natuurreservaat, oevergebied, water en waterstaatsdoeleinden. De 2^e herziening bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 17-03-1982, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 25-01-1983 en in 1985 door een kroonuitspraak onherroepelijk geworden. Het meest oostelijke deel van het natuurmonument ten noorden van St. Philipsland heeft de bestemming water.

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Tholen d.d. 11-08-1977 werd het prematuur geacht voor de buitendijkse gronden bestemmingen vast te leggen. Tot op heden hebben deze gebieden nog geen bestemming.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Reimerswaal is vastgesteld door de Raad d.d. 18-12-1978, gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 12-02-1980 en bij kroonuitspraak in 1982 onherroepelijk geworden. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen water en natuurgebied.

Voor de oeverzone Kijkuit ten noorden van Yerseke is door de Raad d.d. 17-02-1970 het partieel bestemmingsplan Kijkuit vastgesteld, gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 30-05-1971. Deze oeverstrook heeft de bestemming recreatieve doeleinden.

Het bestemmingsplan Natuurgebieden van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 20-07-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 06-03-1973. Het westelijke deel van het Zandkreekg gebied heeft hierin de bestemming strand en oevergebied. Het bestemmingsplan Natuurgebieden 1^e wijziging van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 21-11-1974 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde staten d.d. 16-06-1975. Delen van het buitendijkse gebied hebben de bestemming natuurgebied. Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 20-07-1978 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 22-09-1980. Na een kroonuitspraak in 1985 is het onherroepelijk geworden. Delen van het buitendijkse gebied hebben de bestemming water.

Voor twee gebiedsdelen van de gemeente Goes is het oude Plan in Hoofdzaak van de voormalige gemeente Kattendijke van kracht. In dit plan vallen deze delen onder de meldingsplichtige gebieden.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kortgene is vastgesteld door de Raad d.d. 09-04-1970 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 24-11-1970. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen natuurreservaat, natuurgebied, water, strand en oevergebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied 3^e herziening van de gemeente Wissenkerke is vastgesteld door de Raad d.d. 13-07-1982 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 20-02-1983. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen water en natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied Veere is vastgesteld door de Raad d.d. 30-08-1989. Het buitendijkse gebied heeft de bestemming water en waterstaatsdoeleinden.

6. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis om zijn natuurschoon. Voor het verloop van de grens wordt verwezen naar de bij de toelichting behorende kaart EN164/SN110.

Aan de landzijde wordt het natuurmonument begrensd door de buitenteen van de zeeverende dijken. Vanaf de waterzijde wordt de grens gevormd door de scheepvaartbetonning of, waar deze ontbreekt, door de NAP - 5m dieptelijn. De begrenzing vanaf de waterzijde is variabel. Door de dynamiek van het morfologische systeem, of in het belang van de scheepvaart, kan het namelijk noodzakelijk zijn de betonning te verleggen. De begrenzing volgt dan de betonning. Ook door het wegbaggeren van plaatranden ten behoeve van de instandhouding van de vaarweg, kan de begrenzing in geringe mate wijzigen.

Daarnaast zijn enkele geulen, als de Geul van Roggenplaat, de Oliegeul, de Dortsman, het Lodijkse Gat, het Marollegat en de Pietermanskreek, en het aan de Oosterscheldekering grenzende water binnen de aanwijzing opgenomen. De grens met de aangrenzende wateren wordt gevormd door de Oosterscheldekering, Zandkreekdam, Oesterdam, Krabbenkreekdam, Philipsdam en de Grevelingendam.

De begrenzing zal op de jaarlijks uit te geven hydrografische kaart van het Oosterscheldegebied van de Dienst der Hydrografie worden aangegeven.

7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing als beschermd natuurmonument

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd. Dit geldt niet alleen voor handelingen die binnen het natuurmonument worden uitgevoerd, maar ook voor handelingen daarbuiten, indien deze een negatieve werking op de in het natuurmonument aanwezige waarden zouden hebben en de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument aantasten. Hierbij valt te denken aan handelingen welke de rust van het gebied verstoren waardoor deze schadelijk kunnen zijn voor de aanwezige (avi-)fauna.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt er op gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het beschermd natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen wordt aangeraden hierbij de hulp in te roepen van de Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Deze zal uitsluitel kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde de gedachten enigzins te bepalen ten aanzien van het voorgaande, worden hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, vergunningplichtig zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties en apparatuur;
- ontgronden, bodem verlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en graven;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, producten of materialen;
- het verrichten van handelingen die wijziging van de waterkwaliteit in het natuurmonument beogen of tengevolge kunnen hebben;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals stranden, picknickplaatsen, vis- en aanlegsteigers enz.;
- het gebruik van meststoffen;
- het aanwenden van chemische bestrijdingsmiddelen en andere groei- en stoorstoffen;
- het snijden van zeegroente;
- het steken van zeeaas (zgn. pierenspitten);
- beoefenen van vormen van buitensport (motorsport, modelvliegtuigsport e.d.);
- het uitoefenen van de jacht.

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Doordat het beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich mee, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor mogelijk uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het behoudens ontheffing, verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument, ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar, de gebruiker en hun huisgenoten, onverminderd het bepaalde in de artikelen 12 en 14, derde lid, van de wet.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument (b.v. verhuring van de jacht) geldt dit verbod, met inachtneming van de uit de artikelen 12 en 14 voortvloeiende verplichtingen, niet (artikel 16, lid 2). De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, lid 2). Ten aanzien van het beschermd natuurmonument geldt dat men voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is gehouden aan het in artikel 12 en 14 bepaalde. Met behulp van artikel 16 is het mogelijk handelingen die verstoring of schade kunnen veroorzaken zoals betreding, Zeekraal snijden en Iamsoor plukken, tegen te gaan.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd- of staatsnatuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht.

"Wateren" zijn in de Oosterschelde alle gebieden die gelegen zijn beneden de gemiddelde hoogwaterlijn. Bij beschermde natuurmonumenten is de titel voor het "gerechtigd zijn" gelegen in de uitdrukkelijke toestemming van of vanwege de eigenaar, eventueel gekoppeld aan een vergunning of ontheffing op basis van de Natuurbeschermingswet.

Voorts worden eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten geacht gerechtigd te zijn zich te bevinden op of in een water dat hun eigendom is dan wel waarvoor zij een gebruiksrecht hebben.

Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren al dan niet voor bepaalde perioden van het jaar afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

8. Gevolgen voor andere functies

Hierna wordt aangegeven wat de gevolgen van de aanwijzing als natuurmonument zijn voor andere functies. In de inleiding is reeds gesteld dat een belangrijk deel van de gevolgen pas van toepassing is nadat de eigendommen van de Staat zullen zijn aangewezen.

8.1. Toegankelijkheid van het natuurmonument

Een gevolg dat verschillende functies raakt is de mate waarin het natuurmonument toegankelijk zal zijn.

Uit recent onderzoek naar de effecten van betreding van slikken, platen en schorren op de natuurfuncties van de Oosterschelde is gebleken dat betreding met name de ornithologische waarden aantast. Daarnaast kunnen door betreding de vegetatiekundige waarden aangetast worden en kan verstoring van het leefgebied van de zeehond plaats vinden.

De druk op de Oosterschelde is de laatste jaren sterk toegenomen. Een aantal kenmerkende natuuraspecten (schorren, bodemdieren, vogels, zeehonden) is aangetast en zal zonder maatregelen in de toekomst waarschijnlijk nog verder afnemen.

De verkleining van het intergetijdegebied als gevolg van de uitvoering van de compartimenteringswerken en getijreductie, heeft geleid tot hogere vogelconcentraties bij een verminderd voedselaanbod, waardoor de kwetsbaarheid voor verstoring groter is geworden. Tegelijkertijd zijn de kansen op verstoring ook toegenomen door de grotere toegankelijkheid van het gebied.

Teneinde de verstoring te minimaliseren is regulering van de toegankelijkheid noodzakelijk. Hiertoe is een regeling voor het gehele natuurmonument opgenomen, die op de kaart, welke bij deze toelichting is gevoegd, is weergegeven. De regeling onderscheid drie categoriën van toegankelijkheid: toegankelijk, beperkt toegankelijk en niet toegankelijk.

In de toegankelijke gebieden is het toegestaan zich te bevinden; betreding van slikken en platen (drooggevallen intergetijdegebied) is toegestaan, tenzij deze gebieden als schelpdierperceel in gebruik zijn, hetgeen door bebakening is aangegeven.

In de beperkt toegankelijke gebieden is het vanwege de kwetsbaarheid van de vogels voor verstoring, niet toegestaan zich te bevinden op slikken en platen (drooggevallen intergetijdegebied). Buiten de laagwaterperiode is hier het varen en ankeren toegestaan.

In de niet toegankelijke gebieden is het vanwege de kwetsbaarheid van vogels en zeehonden voor verstoring, niet toegestaan zich daar te bevinden.

Afsluiting van gebieden zal moeten geschieden door toepassing van artikel 461 Wetboek van Strafrecht. Voor gebieden gelegen beneden de gemiddelde hoogwaterlijn kan afsluiting tevens plaats vinden door toepassing van artikel 17 van de Natuurbeschermingswet. Dit artikel is alleen van toepassing op water en zal toegepast worden op plaatsen waar het wenselijk geacht wordt voor het publiek aan te geven dat natuurbeschermingsredenen de motivering vormen voor afsluiting.

De afsluiting geldt niet voor eigenaar en gebruiker en voor degenen die door de eigenaar/gebruiker danwel op wettelijke gronden gerechtigd is zich in het gebied te bevinden. Met nadruk wordt echter opgemerkt, dat men, ook wanneer men gerechtigd is aanwezig te zijn, niet is ontheven van de verplichtingen, voortvloeiend uit artikel 16 en, voor zover van toepassing, artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Voor staatsnatuurmonumenten wordt daarom een privaatrechtelijke betredingsvergunning voor een afgesloten gebied alleen afgegeven als tevens een vergunning danwel ontheffing wordt verleend.

Periodiek, om de vijf jaar en voor het eerst in 1996, zal worden bezien of de voor de openstelling (betreden, varen) ingestelde zonering aangepast dient te worden. Onderzoek naar de ontwikkelingen van de natuurfuncties is hiervoor richtinggevend. De bij de toelichting behorende kaart betreffende de toegankelijkheid kan dan aangepast worden.

In verband met het aanbrengen van de nodige kentekenen om het natuurmonument als zodanig aan te duiden, de wenselijkheid om door middel van voorlichting de gevolgen van de aanwijzing onder de aandacht van het publiek te brengen en lopende overeenkomsten zal de toegankelijkheidsregeling met ingang van 1 januari 1991 daadwerkelijk geëffectueerd worden.

Naast de op grond van de toegankelijkheidsregeling noodzakelijke ontheffing danwel vergunning volgens de Natuurbeschermingswet, is voor het zich bevinden op gronden van particulieren toestemming van de eigenaar nodig.

8.2. Visserij

In de Oosterschelde vindt beroepsmatige visserij plaats op schelpdieren, vissen en schaaldieren. De schelpdiervisserij en meer in het bijzonder de teelt van mosselen en oesters en de visserij op kokkels zijn in commercieel opzicht verreweg de belangrijkste visserijactiviteiten.

De mosselteelt is een semiculture waarbij mosselzaad dat verspreid in de kustwateren op natuurlijke zaadbanken wordt aangetroffen, op speciaal daarvoor uitgezochte percelen wordt opgekweekt tot een marktwaardig product. De meeste kweekpercelen zijn gelegen aan de rand van de geulen op een diepte die varieert van 2-6 meter beneden de laagwaterlijn. De voor mosselcultuur geschikte perceelsoppervlakte in de Oosterschelde bedraagt ca. 2000 ha. Van groot belang voor de mosselhandel zijn de verwaterplaatsen op de Yerseke Bank in de Kom van de Oosterschelde. De opslag van de mosselen op deze grotendeels droogvallende verwaterpercelen heeft niet alleen een voorraadfunctie maar strekt er ook toe de houdbaarheid van de mosselen na verwerking en verpakking te vergroten. In de eerste plaats echter dient zij voor de "ontzanding" van de mosselen.

In de Oosterschelde komen twee soorten oesters voor, de inheemse platte Zeeuwse oester en de Japanse oester. Als gevolg van de oesterziekte *Bonamia ostreae* zijn in de Oosterschelde sedert 1980 vrijwel geen platte oesters meer gekweekt. Gezien de onzekerheden met betrekking tot de ontwikkeling van *Bonamia*, zijn de toekomstige mogelijkheden voor de cultuur van platte oesters nog onduidelijk.

De Japanse oester die niet gevoelig is voor *Bonamia*, komt thans verspreid over de Oosterschelde in grote aantallen voor. Deze oester wordt ook gekweekt. Ca. 2000 ha. in de Kom van de Oosterschelde is aangemerkt als oesterperceel. Daarvan is thans 1600 ha verhuurd.

De kokhaan of kokkel is één van de meest voorkomende bodemdieren in de Oosterschelde; op alle platen wordt op kokhanen gevist. De vangsten van kokkels fluctueren nogal doordat de intensiteit van de broedval en daarmee de dichtheid van marktwaardige kokkels per jaar verschilt en er sterfte als gevolg van vorst plaatsvindt. Daarnaast hangt de intensiteit van de bevissing van kokkels in de Oosterschelde af van de mogelijkheden tot kokkelvisserij buiten het gebied. Voor de visserij heeft de kokkel het laatste decennium een plaats ingenomen die in commercieel opzicht vergelijkbaar is met die van de mossel- en oesterteelt.

Van de visserij op vissen is de aalvisserij met fuiken commercieel gezien een belangrijke activiteit.

Een aantal bedrijven legt zich ook toe op de vangst van platvis, sprout, ansjovis, harder, garnaal en kreeft. Genoemde visserijen worden veelal in combinatie uitgeoefend.

Behalve voor de beroepsvisserij is de Oosterschelde ook voor de recreatievissers van betekenis. Door deze categorie vissers wordt vooral gebruik gemaakt van de hengel. In beperkte mate wordt daarnaast ook gevist met fuikjes en staand want.

Voor het vissen anders dan met de hengel is een vergunning nodig van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Vergunningen worden slechts verleend voorzover de instandhouding van de visvoorraden niet in gevaar komt en geen onaantoonbare aantasting van de natuurwaarden plaats vindt. Daartoe worden in de vergunningen zonnodig voorwaarden gesteld.

Het produktieniveau van de visserij in de Oosterschelde wordt binnen de mogelijkheden van het ecosysteem gehandhaafd. Daar het bemachtigen en doden van dieren ingevolge artikel 16, lid 1, van de Natuurbeschermingswet in beginsel verboden is, dient ten behoeve van de diverse vormen van visserij in de aan te wijzen gebieden een ontheffing te worden verkregen.

Gezien het feit dat bij de huidige omvang, intensiteit en vangstmethoden van de visserij- en schelpdierkultuur, voorshands niet is gebleken dat deze vormen van visserij in de Oosterschelde de natuur sterk nadelig wordt beïnvloed en de Visserijwet voldoende mogelijkheden biedt om voorwaarden aan de uitoefening van de visserij te stellen, mede ter behartiging van de natuurbescherming, heeft de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij besloten dat ontheffing van het bepaalde in artikel 16 lid 1 zal worden verleend, aan hen die op basis van verleende vergunningen de visserij uitoefenen. Houders van een ontheffing ex. artikel 16 zullen voor zover ze de visserij met behulp van een vaartuig uitoefenen eveneens gerechtigd zijn zich in de artikel 17 gebieden te bevinden.

Uitbreiding van het aantal vergunningen, alsmede verruiming van de voorwaarden, toename van de intensiteit van bevissing en verandering van de vangstmethoden zal voor zover de natuur wordt geschaad, getoetst moeten worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet.

Vanaf 1 januari 1989 is op grond van de Beschikking visserij visserijzone, zeegebied en kustwateren, voor de gehele Oosterschelde een sleepverbod van kracht voor het vissen met gesleepte vistuigen anders dan bestemd voor de schelpdiervisserij. Aan een achttiental bedrijven is na die datum in het kader van een overgangsmaatregel voor maximaal 3 jaar een ontheffing verleend.

Op basis van gegevens over de kokkeldichtheden in de verschillende deelgebieden worden jaarlijks vergunningen op basis van de Visserijwet 1963 verleend voor de kokkelvisserij. Bij het stellen van voorwaarden aan deze visserij zal rekening worden gehouden met de minimaal noodzakelijke hoeveelheid kokkels als voedselbehoefte voor de vogelstand. Daartoe kunnen onder meer beperkingen worden gesteld met betrekking tot het aantal visdagen, de te bevissen gebieden en de maat van de kokkels. De toegepaste reductie van het aantal handkokkelvergunningen tot een niveau vergelijkbaar met het niveau van 1987, zal in combinatie met de mogelijkheid om op grond van het reglement Zee- en Kustvisserij 1977, alsmede de Natuurbeschermingswet gebieden in de Oosterschelde af te sluiten, naar verwachting de verstoring van zeehonden en vogels tot een aanvaardbaar niveau kunnen beperken.

Het gebruik van vaste vistuigen door zowel beroepsvissers als gelegenhedsvissers kan problemen opleveren voor vogels en jonge zeehonden vanwege het verdrinkingsgevaar. Nog bezien wordt hoe dit probleem kan worden opgelost. Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van een keerwant.

Het betredingsverbod voor slikken en platen zal ook gelden voor diegenen die beschikken over een vergunning van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor de uitoefening van de visserij in de Oosterschelde. Ontheffing van dit verbod zal slechts worden verleend indien de betreding niet leidt tot ontoelaatbare verstoring van de zeehonden en de vogels. In overleg met het visserijbedrijfsleven zullen nadere afspraken over te verlenen ontheffingen ten behoeve van de inspectie van visserijpercelen, gemaakt worden.

8.3. Recreatie

De recreatie-activiteiten in de Oosterschelde dienen aan te sluiten bij de kenmerken van het grootschalige natuurgebied. In zijn algemeenheid geldt dan ook dat slechts extensieve recreatie in het gebied mogelijk is.

Recreatievormen die hierop inspelen zijn watersport (met uitzondering van snelvarende motorboten, jetski's e.d.), sportvisserij, sportduiken, strand- en oeverrecreatie en natuurverkenning. Deels spelen deze activiteiten zich aan de rand van het gebied af vanaf dijken en dammen. ~~Teneinde conflicten tussen de verschillende vormen van recreatie en de natuurfunctie van de Oosterschelde te voorkomen,~~ worden hierna vanuit de Natuurbeschermingswet een aantal randvoorwaarden m.b.t. het gebruik van de Oosterschelde aangegeven.

Betreding van de aangewezen gebieden

Wat betreft de schorren is de vegetatie en de meestal weke, slikkige bodem erg betredingsgevoelig. Al snel ontstaan kale looppaden, waardoor het erosiegevaar toeneemt. Vooral de ijle pioniervegetatie op de laagste schorgedeelten is erg betredingsgevoelig. Schorontwikkeling kan zo benadeeld worden.

De effecten van betreding in de Oosterschelde hebben vooral betrekking op de rust- en fourageerfunctie van het gebied voor doortrekkende, ruiende en overwinterende vogels.

Gebleken is dat reeds in het Oosterscheldegebied van vóór de afsluiting van Krammer-Volkerak, in ca. 25% van het intergetijdegebied de vogelbevolking ten gevolge van verstoring niet optimaal was, vooral ten aanzien van de schuwere soorten.

Pierenspitten blijkt een vorm van voedselconcurrentie voor vogels en vissen te zijn. Uit onderzoek is gebleken dat van het totale intergetijdegebied naar schatting 15-20% door het spitten een sterk verarmde bodemfauna en nogeens zo'n oppervlakte een matig verarmde bodemfauna heeft. Vooral in de periode, waarin de Oosterschelde maximaal door de vogels als fourageer- en rustgebied wordt gebruikt (nazomer tot en met voorjaar), blijken verstoring en verlies aan bodemfauna een negatief effect te hebben op de ornithologische functie van het gebied.

Naast de vogels in het intergetijdegebied vormen de broedvogels op de hoogste delen van de schorren in voorjaar en zomer een aparte verstoringgevoelige categorie. Als gevolg van de getijreductie kan het aantal broedvogels op de schorren in de komende jaren toenemen.

Uit het zeehondenonderzoek in de Waddenzee blijkt dat verstoring, met name door betreding, maar ook door varen en ankeren dicht bij de plaatrand, grote gevolgen heeft voor het behoud of het herstel van een zeehondenpopulatie. Verstoring tijdens de vestigingstijd en de zoogtijd (1 maart - 1 oktober) heeft de meest verstrekkende gevolgen.

Door verbetering van de waterkwaliteit en door de ontwikkelingen in de Voordelta zijn de kansen voor herstel van de zeehondenpopulatie in de Oosterschelde sterk toegenomen. Vooral de gebieden Roggenplaat-Neeltje Jans en de kop van de Vondelingsplaat zijn het meest kansrijk. Terugkeer van de zeehond is hier reëel indien de rust in het gebied verzekerd is.

Betreden is op grond van de uit de aanwijzing voortvloeiende toegankelijkheidsregeling alleen toegestaan in de gebieden die vallen onder de categorie toegankelijk, zoals aangegeven op de bij de toelichting behorende kaart, met inachtneming van de voorwaarden vermeld in de legenda.

De in de beperkt en niet toegankelijke gebieden gelegen strekdammen, mogen bij droogvallen betreden worden.

Recreatievaart

Deze activiteit speelt zich behalve in de doorgaande vaarroutes af in de nabijheid van slikken en platen. Naast de hiervoor genoemde betreding veroorzaken boten bij slik- en plaatranden verstoring. Vooral boten die dicht langs slik of plaat varen of in de buurt van een slik of plaat voor anker gaan kunnen een sterke verstoringbron vormen. Uit onderzoek is gebleken dat de verstoringafstand voor vogels op 400 m. gesteld kan worden en die voor zeehonden op 500 m. In aanvulling op het instellen van een betredingsverbod wordt voor het Neeltje-Jans/Roggenplaat-complex en de Kop van de Vondelingsplaat, in een zone buiten de laagwaterlijn, een vaar- en ankerverbod ingesteld.

Bij de begrenzing van deze gebieden, die op de toegankelijkheidskaart zijn aangeduid als niet toegankelijk, zal zoveel mogelijk (mede) gebruik gemaakt worden van de reeds aanwezige betonning en/of bebakening. Met uitzondering van de zgn. Oliegeul blijft in de niet toegankelijke gebieden in een zone van 100 m buiten de betonning varen en ankeren mogelijk.

Teneinde te voorzien in de wens vanuit de watersport om rond de Roggenplaat te kunnen varen, is, rekening houdend met de voor het herstel van een zeehondenpopulatie in de Oosterschelde noodzakelijke rust in de hiervoor kansrijke gebieden, doorvaart binnen de betonning van de zgn. Oliegeul toegestaan in de periode van 1 oktober tot 1 maart daaropvolgend.

De gebieden welke op de kaart zijn aangeduid als beperkt toegankelijk, mogen door de recreatievaart bevaren worden. Zodra deze gronden droogvallen zijn ze echter niet toegankelijk.

In het natuurmonument zullen ter bescherming van de natuurwaarden snelheidsbeperkende maatregelen voor vaartuigen gaan gelden.

Sportvisserij

De sportvisserij vanaf het land ontmoet in zijn huidige omvang over het algemeen geen bezwaar, voor zover de sportvisserij plaats vindt in de toegankelijke gebieden en, bij hoog water, de beperkt toegankelijke gebieden, zoals ze op de toegankelijkheidskaart staan aangegeven. Dijkvakken die direkt grenzen aan hoogwatervluchtplaatsen en broedgebieden dienen evenwel niet betreden te worden, vanwege de verstoring die betreding teweeg brengt. In overleg met de dijkbeheerder dienen hier regels gesteld te worden.

Voor de sportvisserij vanaf het water in sportvisboten gelden in beginsel de regels zoals ze hiervoor onder recreatievaart zijn gesteld. Voor deze vorm van sportvisserij, alsmede de sportvisserij vanaf het land, geldt, voorzover ze plaats vindt in de toegankelijke gebieden en, bij hoog water de beperkt toegankelijke gebieden dat zij zonder meer kan worden voortgezet.

Exploitanten van de grote sportvisverhuurboten, waar vanaf in georganiseerd verband de sportvisserij wordt bedreven, kunnen, voorzover zij tot op heden regelmatig in deze gebieden vertoefden, onder voorwaarden ontheffing krijgen om zich in het niet toegankelijke gebied te bevinden.

Duiksport

Tengevolge van sportduikers kan schade aan de hard-substraat gemeenschappen ontstaan, vooral op de druk bezochte duikstekken. Sportduiken vanaf de Oosterscheldebijken blijft toegestaan. Het betreden van niet toegankelijk slik teneinde de duiklocatie te bereiken, is niet toegestaan. Artikel 16 lid 1 is voor sportduikers van toepassing. Ontheffingen van dit verbod zullen in principe niet verleend worden.

Strand- en oeverrecreatie

Op enkele plaatsen in de Oosterschelde zijn strandjes ten behoeve van de dagrecreatie aanwezig. Deze strandjes worden door de beheerders onderhouden. Werkzaamheden welke gerekend worden tot het normale beheer en onderhoud (b.v. het verwijderen van afval, kleinschalige zandsuppleties en het plaatsen van afvalbakken, informatieborden e.d.) zijn niet vergunningplichtig.

8.4. Zeeaaswinning

Machinaal

Sinds 1987 worden er in de Kom van de Oosterschelde op een daartoe aangewezen locatie pieren en zagers machinaal uit de bodem gezeefd. Deze activiteit vindt plaats in de subgetijde zone, middels een hiervoor ingericht schip. Ten behoeve van deze vorm van machinaal zeeas winnen in de aangewezen en aan te wijzen gebieden, is vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist. Het op andere wijze machinaal winnen van zeeas is niet toegestaan.

Niet-machinaal

In vele gebieden wordt traditioneel op niet-machinale wijze zeeaas (pieren en zagers) gespit. In overleg met de overkoepelende belangenorganisaties op het gebied van de (sport)visserij zal, rekening houdend met de natuurbelangen, de behoefte aan zeeaas, de visserijbelangen en het waterstaatsbelang, onder voorwaarden vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet worden verleend aan de Delta Federatie, voor het uitgeven van vergunningen voor het steken van zeeaas, op een aantal, verspreid over de Oosterschelde liggende, locaties. Periodiek zal de vergunning in overleg met de overkoepelende belangenorganisaties worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld worden.

8.5. Scheepvaart en betonningen

De beroepsscheepvaart speelt zich voornamelijk af in de diepere geulen en levert als zodanig weinig conflicten op met de natuurfuncties. De doorgaande vaarroutes, waarvan de route Krammersluizen - Mastgat - Witte Tonne Vlije - Wemeldinge de belangrijkste is, zijn betond of bebakend. Het gebruik van deze routes in de Oosterschelde blijft in de toekomst mogelijk. De voor de markering van deze routes noodzakelijke betonning en bebakening, alsmede het daaraan verbonden onderhoud, en onderhoudsbaggerwerk, zal dan ook ongehinderd doorgang kunnen vinden.

In het belang van de scheepvaart kan het, bijvoorbeeld bij baggerwerkzaamheden of ijsgang, noodzakelijk zijn de betonning te verleggen of (tijdelijk) op te ruimen. In verband met de scheepvaartfunctie zal het ook binnen het natuurmonument mogelijk zijn maatregelen te treffen, die nodig zijn uit een oogpunt van veilig en doelmatig vaarwegbeheer, zoals het aanbrengen van bebakening, bebouwing, lichtopstanden, radarsteunpunten en dergelijke, één en ander na een zorgvuldige plaatsbepaling.

De betonning en bebakening staan, indien nautische en veiligheidsredenen dit toelaten, op twee manieren (mede) ten dienste van het natuurmonument. Met behulp van nieuw aan te brengen betonning of door verlegging of gebruikmaking van reeds aanwezige betonning zal op een aantal punten de aanwezigheid van het natuurmonument kenbaar worden gemaakt. Daarnaast kan door het achterwege laten van betonning of (bles)bebakening, daar waar deze voor de beroepsvaart en visserij niet direct van belang is, bijgedragen worden aan het creëren van rustgebieden en het voorkomen van penetratie door onbevoegden.

Op de vrij drukke scheepvaartroute tussen de Krammersluizen en Wemeldinge vindt frequent vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Dit kan een bedreiging voor het Oosterschelde-milieu vormen. Door Rijkswaterstaat is een Calamiteitenplan Rijkswateren Zeeland opgesteld, waarin o.a. aandacht besteed wordt aan de bescherming van natuurwaarden ingeval van scheepsongevallen. Daarnaast zijn of worden er maatregelen door Rijkswaterstaat getroffen ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Oosterschelde.

Op grond van het Besluit luchtkusservoertuigen Wet Geluidhinder is het, uitgezonderd het bepaalde in artikel 2 en artikel 3, tweede lid, van het besluit, verboden met een luchtkusservoertuig op de Oosterschelde te varen.

8.6. Ontgrondingen, zandwinning en berging van baggerspecie

In de Oosterschelde geldt momenteel een terughoudend beleid ten aanzien van ontgrondingen, zandwinning en berging van baggerspecie. Zandwinning en berging van baggerspecie zijn in het algemeen beperkt tot activiteiten ten behoeve van de instandhouding en verbetering van scheepvaartgeulen en havens. Daarnaast wordt jaarlijks in het Brabantsch Vaarwater een beperkte hoeveelheid vormzand gewonnen.

Ontgrondingen, zandwinning en berging van baggerspecie zullen behoudens voor de instandhouding en verbetering van scheepvaartgeulen en havens, uitgezonderd de beperkte winning van vormzand, in de Oosterschelde niet toegestaan zijn. Vanuit de Natuurbeschermingswet is berging van de in de scheepvaartgeulen en havens gesedimenteerde klasse 1 specie in de diepere geulen van de Oosterschelde zonder meer toegestaan. Berging van klasse 2 specie in de diepere geulen op een zodanige wijze dat geen risico voor verspreiding van de vervuiling optreedt, is eveneens mogelijk. Berging van specie klasse 2 buiten de diepere geulen dient getoetst te worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet. Berging van specie van de klasse 3 en 4 is in de Oosterschelde niet toegestaan.

8.7. Luchtverkeer

Laagvliegende luchtvaartuigen (helicopters, (sport)vliegtuigen en ULV's) kunnen ernstige verstoringen veroorzaken van de fauna, in het bijzonder de avifauna en de zeehond. De Natuurbeschermingswet is niet van toepassing op de luchtkolom boven het natuurmonument. De geluidsproductie van onnatuurlijke bronnen in het Oosterscheldegebied is echter als uitvloeisel van de aanmelding van de Oosterschelde als wetland van internationale betekenis, de aanwijzing ingevolge de Natuurbeschermingswet en de daaruit voortvloeiende verplichting tot aanwijzing als stiltegebied, wettelijk begrensd in het kader van de Wet Geluidhinder.

Luchtvaartuigen vallen niet onder de Wet Geluidhinder. Na wijziging van artikel 11 van de Luchtvaartwet is een Algemene Maatregel van Bestuur in procedure, waarin een minimum vlieghoogte boven stiltegebieden wordt geregeld.

Boven stiltegebieden zal een minimum vlieghoogte gelden van 300 m. op zaterdag, zondag en feestdagen en 270 m. op andere dagen. Deze hoogten zullen ook gaan gelden voor de Oosterschelde, voor zover dit gebied is aangewezen als stiltegebied. Een grotere hoogte is niet mogelijk in verband met militair verkeer boven Zeeland.

Op grond van de interimregeling ULV's bedraagt de aan te houden afstand tot stiltegebieden 1500 m. Vluchten met ULV's boven de Oosterschelde kunnen dus niet voorkomen.

Ten behoeve van inspectievluchten op lage hoogte door de beheerders (b.v. ijsgang) dient op basis van de Luchtvaartwet ontheffing verleend te worden.

8.8. Opsporing en winning van delfstoffen

In het kader van de procedure ten behoeve van de boorvergunning "Zeeland" is de Oosterschelde in zijn geheel aangemerkt als "kwetsbaar en van boorwerken te vrijwaren gebied".

Aktiviteiten met betrekking tot de opsporing en winning van delfstoffen zullen dan ook in zijn algemeenheid niet zijn toegestaan. Mogelijke aanvragen hiertoe dienen getoetst te worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet.

9. Overige beheersaspecten

De dijken, met de bijbehorende vooroeververdedigingen, inclusief de compartimentsdammen, hebben primair een waterstaatkundige functie. Het normale beheer en onderhoud aan deze waterstaatswerken kan zonder beperking doorgang vinden. De dijken en dammen zijn echter ook van betekenis voor de natuurfunctie. De harde substraten bezitten een zeer rijke onderwaterflora en -fauna. Naast de handhaving van de goede waterkwaliteit als essentiële voorwaarde is het beheer van de steenglooiingen bepalend voor het voortbestaan van deze levensgemeenschappen. Bij de keuze van materialen en uitvoeringswijze van onderhoud en aanpassings- of herstelwerkzaamheden dienen deze aspecten in de afwegingen te worden betrokken.

In het Beheersplan Waterkeringen, wat in overleg met de betrokken waterschappen, Rijkswaterstaat en Provinciale Waterstaat van Zeeland zal worden opgesteld, zal het beheer en onderhoud van de harde substraten, rekening houdend met de primaire functie, nader uitgewerkt worden. Het is gewenst het beheer van de grasmat mede af te stemmen op de (te ontwikkelen) natuurwaarden. Extensivering van het beheer van de grasmat en een grotere ruimtelijke variatie in beheersmaatregelen zullen leiden tot een toename van de floristische, vegetatiekundige en landschappelijke waarden van dijken en dammen.

Betreding van de dijken door sportvissers en overige recreanten ontmoet in principe geen bezwaar. Op dijkvakken die aan belangrijke fourageer- en/of broedgebieden voor vogels grenzen, dient de betreding (eventueel periodiek) beperkt te worden.

Het is wenselijk e.e.a. in een op te stellen beheersplan nader uit te werken.

Op de bodem van de Oosterschelde liggen op verscheidene plaatsen kabels. Op grond van de hiervoor verleende vergunningen dienen de beheerders deze kabels te onderhouden, onder meer door het uitvoeren van bestortingen, wanneer de dekking van de kabels is verminderd en de kabels, wanneer zij hun functie verloren hebben, te verwijderen. Voorzeggende werkzaamheden worden in het kader van de Natuurbeschermingswet gerekend tot het normale beheer en onderhoud, waarvoor geen vergunning vereist is. De aanleg van nieuwe kabels dient, voor zover ze in het natuurmonument komen te liggen, aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet getoetst te worden.

Het beheer van de Oosterscheldekering is in 1985 beschreven in de BARCON-projectnota "Beheer Stormvloedkering Oosterschelde". In 1986 is door de Minister van Verkeer en Waterstaat besloten de kering te sluiten bij een peilverwachting van N.A.P. + 3,25 m. De kering zal dan op een zodanig tijdstip gesloten worden, dat een binnenpeil van NAP + 1,00 m. bereikt wordt. Bij een meertopsstorm wordt voor het binnenpeil een 1-2-1 strategie gehanteerd.

In de evaluatieperiode tot ca. 1991 zal een peilverwachting van NAP + 3,00 m. worden gehanteerd om ervaring op te doen inzicht te krijgen in de effecten van het Oosterscheldebekken. Omstreeks 1991 kan, op basis van de uitkomsten, van dit evaluatieproject, een bijstelling van het te voeren beheer noodzakelijk blijken.

Het inzetten van de Oosterscheldekering in andere noodsituaties dan stormvloeden dient beperkt te blijven tot de drie situaties genoemd in de BARCON-nota, namelijk: ter beperking van een dijkval en stormschade aan de waterkeringen, voor een efficiënte bestrijding van waterverontreiniging en ter voorkoming van ernstige schade aan dijken tengevolge van drijfvijs. Voor deze situaties is een consultatieteam in het leven geroepen, dat in voorkomende gevallen de Hoofdingenieur Directeur directie Zeeland van advies dient. Namens de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft de Directeur Landbouw, Natuur en Openlucht recreatie in dit team zitting.

Een aantal van de schorren in de Oosterschelde is onbeweid. De vegetatie hiervan heeft een hoge diversiteit en een gevarieerde verticale structuur, dit in tegenstelling tot de overige (tamelijk intensief) beweide schorren, waar een korte kweldergras vegetatie met een lage diversiteit aan begeleidende soorten domineert.

Omdat nagenoeg het gehele schorrenareaal in de Oosterschelde qua hoogteligging en ontwikkeling zogenaamd laag-schor is, is uit het oogpunt van natuurlijke diversiteit een beweidingsbeheer in het algemeen niet wenselijk. Dit is zeker het geval waar schorbodems in de voltooiingsfase van de Oosterscheldewerken zijn aangetast en kwetsbaarder zijn geworden voor betreding. Daar waar momenteel beweiding op de schorren plaats vindt, zal deze aangepast moeten worden aan de ecologische functies.

Dit kan door extensivering van de beweiding of indien de ecologische functies zeer worden aangetast, stopzetten van de beweiding.

Uitoefening van de jacht dient slechts te worden beoefend voor zover dat uit een oogpunt van natuurbeheer of ter voorkoming van schade aan landbouw of kustverdediging noodzakelijk is. Nieuwe jachthuurovereenkomsten zijn gebonden aan een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet.

Teneinde de lokale bevolking in de gelegenheid te stellen zeegroente op de schorren te snijden, zal met ingang van 1991, rekening houdend met de draagkracht van de terreinen, verspreid over de Oosterschelde een beperkt aantal vergunningen voor het snijden voor eigen gebruik, onder voorwaarden en met een beperkte duur, worden afgegeven. De wijze van afgifte zal nader met de gemeentebesturen worden overlegd. Periodiek, voor het eerst najaar 1993, zal het afgiftebeleid worden geëvalueerd.

Op een tweetal locaties, op de Neeltje Jans plaat, nabij het voormalige werkeiland en in de haven van Schelphoek-west, zullen in de loop van 1990 natuurtechnische maatregelen worden uitgevoerd, teneinde de natuurwaarden van de betreffende gebieden te vergroten. Beide projecten zijn reeds getoetst door de Stuurgroep Oosterschelde. Voor de uitvoering hiervan is derhalve geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet vereist.

10. Inlichtingen

De consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincie Zeeland is gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbeschermingswet. Het kantoor van de Consulent is gevestigd te Goes, Westsingel 58, 4461 DM Goes, telefoon 01100-37911.

Vergunningen en ontheffingen dienen schriftelijk te worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Direktie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer

NMF-90-9086

20 december 1990

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied te noemen "Oosterschelde-buitendijks", bestaat uit terreinen en wateren welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Westerschouwen, Middenschouwen, Zierikzee, Duiveland, Bruinisse, St. Philipsland, Tholen, Reimerswaal, Kapelle, Goes, Kortgene, Wissenkerke en Veere, de Stuurgroep Oosterschelde en Gedeputeerde Staten van Zeeland;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

BESLUIT

- I Het op bijbehorende kaart BN 164/SN 110 aangegeven gebied "Oosterschelde-buitendijks", voor zover dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.
- II Bij deze beschikking gaat een toelichting, die deel uitmaakt van de beschikking.

Van deze beschikking zal mededeling gedaan worden in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

T. J. Galor

Toelichting behoort bij beschikking NMF-90-9086

Aanwijzing als beschermd natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks"

1. Inleiding

Het natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks" is gelegen in de gemeenten Westerschouwen, Middenschouwen, Zierikzee, Duiveland, Bruinisse, St. Philipsland, Tholen, Reimerswaal, Kapelle, Goes, Kortgene, Wissenkerke en Veere en beslaat een oppervlakte van ca. 23.230 ha.

Het natuurmonument kan worden gekarakteriseerd als een grootschalig getijdenlandschap met een grote mate van natuurlijkheid. Als gevolg van de getijstroom vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats die resulteren in een (wisselend) patroon van diepe getijgeulen, slikken, platen en schorren.

Het water, de schorren en het intergetijdegebied vormen mede in samenhang met de binnendijks gelegen natuurgebieden het leefmilieu voor de rijke flora en fauna in het gebied. Er is sprake van een grote diversiteit aan milieutypen en soorten. Daarnaast heeft het milieu een zeer dynamisch karakter. Dit wordt bepaald door abiotische factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling. Wijziging van een van deze factoren leidt tot veranderingen in de omvang en samenstelling van de levensgemeenschappen.

Het landschapsbeeld wordt gekenmerkt door de schorren, slikken en platen met hun vaak grillige structuur. Daarnaast wordt het landschapsbeeld beïnvloed door diverse activiteiten vanuit andere functies van het gebied zoals visserij, recreatie en de scheepvaart. Het beeld wordt gecompleteerd door de omliggende woonkernen, de dijken en dammen en andere infrastructurele werken, zoals de Zeelandbrug, de Oosterscheldekering en de havens.

Door de aanleg van de Oosterscheldekering, welke in 1986 gereed is gekomen, is de doorstroomopening van de Oosterscheldemonding verkleind. Als gevolg hiervan en van de aanwezigheid van de compartimenteringsdammen, stroomt er minder water de Oosterschelde in en uit. Het getijvolume en het gemiddeld getijverschil zijn afgenomen. De oppervlakte van het Oosterscheldebekken is na het gereedkomen van de compartimenteringsdammen (Philipsdam en Oesterdam) aanzienlijk verkleind. Achter de dammen is een zoet meer met een stagnant peil ontstaan, dat gevormd wordt door Krammer-Volkerak, Eendracht (Schelde-Rijnverbinding) en Zoommeer.

Voor de Oosterschelde is in 1982 door de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan voor de Oosterschelde vastgesteld. In dit Beleidsplan wordt een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied gegeven. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is in het Beleidsplan als hoofddoelstelling geformuleerd:

"Het behoud en zo mogelijk versterking van de aanwezige natuurlijke waarden met inachtneming van de basisvoorwaarden voor een goed maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder met name de visserij wordt begrepen".

Uit de hoofddoelstelling is de volgende hiërarchie van functies afgeleid: 1. natuur, 2. visserij, 3. recreatie, scheepvaart enz. Onverminderd de eigen verantwoordelijkheid van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet is het beleidsplan richtinggevend voor de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument.

Het natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks" bestaat uit een als staatsnatuurmonument en uit een als beschermd natuurmonument aan te wijzen deel.

Met de onderhavige beschikking wordt het gedeelte dat eigendom is van de Staat aangewezen als staatsnatuurmonument. De particuliere eigendommen zijn op 23 mei 1990 aangewezen als beschermd natuurmonument. Tevens zijn binnendijks langs de Oosterscheldekust gelegen natuurgebieden, voor zover er ecologische relaties bestaan met het buitendijks gebied, aangewezen als beschermd dan wel staatsnatuurmonument.

Alhoewel de Oosterschelde één samenhangend natuurgebied is, wordt niet het gehele gebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet gebracht. Uitgezonderd van aanwijzing zijn die delen die een belangrijke functie voor de scheepvaart of de waterkering hebben. Dit zijn de hoofdvaargeulen, de dijken, de dammen en de Oosterscheldekering.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de ontwikkelingsgeschiedenis, de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument, het natuurschoon, de begrenzing van het natuurmonument, de andere van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing en de gevolgen van de aanwijzing voor andere in de Oosterschelde aanwezige belangen.

De toelichting heeft, vanwege de samenhang tussen de gronden welke zijn aangewezen als beschermd natuurmonument en de gronden welke als staatsnatuurmonument zijn aangewezen, met uitzondering van par. 7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing als beschermd natuurmonument, betrekking op het gehele natuurmonument.

2. Ontwikkelingsgeschiedenis

In de vorige eeuwen was zuid-west Nederland één uitgestrekt estuariumgebied. Tussen de vele eilanden mondden de rivieren Rijn, Maas en Schelde in de Noordzee uit. Door het interfereren van zout zeewater en zoet rivierwater, de getijdewerking en de invloed van de eilanden en platen op stromingspatronen, was een complex en dynamisch milieu aanwezig met een verscheidenheid aan abiotische overgangssituaties op grote en kleine schaal.

De Oosterschelde was onderdeel van dit complex van estuaria en stond in open verbinding met de Westerschelde en de Grevelingen. In de loop van de tijd is de rivierinvloed op het Oosterschelde-estuarium steeds kleiner geworden door de aanleg van dammen. Een afnemende beïnvloeding van het Oosterscheldewater door zoet water en industriële vervuiling was hier het gevolg van.

Met het gereedkomen van de Oosterscheldekering in 1986 en een reductie van de doorsnede van de monding, is in absolute zin de invloed van de Noordzee op de Oosterschelde afgenomen. Het getijverschil is verminderd, de stroomsnelheden in een groot deel van het gebied zijn afgenomen, de wateruitwisseling met de Noordzee is minder geworden en de verblijftijd van het water is langer geworden. Omdat tegelijkertijd door de compartimenteringsdammen de beïnvloeding vanuit het binnenland, met name de zoetwaterbelasting, relatief sterker is afgenomen, is evenwel de zee-invloed in relatieve zin meer bepalend geworden.

De omvang van de Oosterschelde is in de loop der tijd sterk gewijzigd. De noordelijke Scheldemond was vroeger niet meer dan een rivier van ongeveer een kilometer breed.

Door dammenaanleg, inpolderingen en het zich steeds wijzigende getijgeulen patroon en de daarmee samenhangende overstromingen, heeft het gebied zijn huidige vorm gekregen. De voortdurende wijzigingen in omvang en stromingspatronen door de jaren heen hadden, en hebben, gevolgen voor abiotische processen, zoals bijvoorbeeld schorvorming. Na 1950 is door verschillende oorzaken in toenemende mate erosie van schorranden vastgesteld.

Met het recent gereedkomen van de Oosterscheldekering en de compartimenteringsdammen is een nieuw tijdperk voor de Oosterschelde aangebroken, dat begint met een zich wijzigend abiotisch en biotisch milieu.

3. Natuurwetenschappelijke betekenis

Het Oosterscheldegebied vormt een belangrijke schakel in een samenhangend systeem van wetlands in Europa, West-Afrika, arctisch Noord-Azië en Noord-Oost Canada.

De Oosterschelde zelf is één van de belangrijkste getijdegebieden van West-Europa en vormt daarmee een internationaal waardevol ecosysteem. De erosie- en sedimentatieprocessen die als gevolg van de getijdestroming plaats vinden, laten een wisselend patroon van diepe getijgeulen, ondiep water, slikken en platen (intergetijdegebied) en schorren zien. Deze afzonderlijke elementen zijn op te vatten als (deel-)ecosystemen.

Onder invloed van de grote verscheidenheid in milieu-omstandigheden hebben zich binnen de (deel-)ecosystemen afzonderlijk en de Oosterschelde in zijn geheel, een aantal zeer waardevolle levensgemeenschappen gevormd.

De planten en dieren die in dit dynamische milieu leven, zijn gebonden aan de steeds wisselende omstandigheden veroorzaakt door de eb- en vloedbeweging van het water en de daarmee gepaard gaande schommelingen in onder andere temperatuur, vochtgehalte, zoutgehalte, licht en zuurstoftoevoer.

3.1. Geomorfologie en hydrologie

De Oosterschelde is een getijdegebied bestaande uit geulen, ondiepten, platen, slikken en schorren, omsloten door dijken, dammen en sluizen. Het karakter van het gebied wordt bepaald door de getijbeweging op de Noordzee.

Tweemaal daags stroomt bij vloed een grote hoeveelheid zeewater door de stroomgeulen Roompot, Hammen en Schaar het bekken binnen. Via een fijn vertakt stelsel van geulen en prielen overstromen zandplaten, slikken en schorren. Tweemaal daags wordt bij eb het water via dezelfde waterlopen weer weggezogen, waarbij slikken en platen wederom droog vallen. Het gemiddelde getijverschil varieert van ongeveer 2.50 m bij de Oosterscheldekering tot ongeveer 3.00 m bij de Philipsdam en 3.40 m bij de Oesterdam.

In bijna de gehele Oosterschelde is de geuldiepte tenminste 10 m. De diepste geulen zijn 40-50 m diep. Geografisch gezien bestaan er grote verschillen. In de Kom en in de Krabbenkreek komen geen geulen dieper dan 25 m. voor. Hier overheerst evenals in de Zandkreek, in de totale oppervlakte het aandeel platen, slikken en ondiep water (N.A.P.-5 m. diepte). Naar de monding toe komen meer steil aflopende oevers langs de dijken voor en overheerst diep water (dieper dan 5 m.). In de monding liggen echter eveneens uitgebreide plaat-complexen zoals de Neeltje-Jansplaat en de Roggenplaat.

De hoogteligging van de intergetijdegebieden (die delen van platen, slikken en dijkglouingen die tussen gemiddeld hoog- en gemiddeld laag water (GHW en GLW) liggen) is afhankelijk van de locatie in de Oosterschelde, omdat zowel het GHW als het GLW van west naar oost toeneemt.

De samenstelling van de bodem bepaalt de bodemstructuur en daarmee het voorkomen van bepaalde soorten organismen. De bodem van de geulen, het ondiepe water en de platen en slikken is over het algemeen zandig, met plaatselijk echter slibrijke delen. De slikken hebben veelal een hoger slibgehalte. De bodem van de schorren bestaat uit een pakket van 0,5 tot 2 m. zavel/klei op een zandige ondergrond.

In een gedeelte van de Kom, de Yerseke Bank, bestaat de bodem van het ondiepe water uit vast veen en gerijpte klei. De bodems van de intergetijdegebieden platen en slikken worden met "zacht substraat" aangeduid. De intergetijdezone van dijkglouingen, alsmede kreukelbermen, strekdammen, geulrandbestortingen en nollen of bouten worden "hard substraat" genoemd.

Op een aantal locaties voornamelijk langs de randen van de platen en slikken worden schelpenruggen aangetroffen. Deze ruggen ontstaan door transport van vooral dode kokkelschelpen en hebben biologisch gezien een enigszins vergelijkbare functie als het "hard substraat" intergetijdegebied, terwijl ze bovendien van betekenis zijn als hoogwatervluchtplaats voor vogels.

Bij een deel van de dijken in het oost- en middendeel van de Oosterschelde gaat "hard substraat" over in een schor. Schorren zijn hooggelegen met zoutplanten begroeide randgebieden van de getijzone die alleen nog bij extra hoge vloed geheel of gedeeltelijk overspoeld worden. Geomorfologisch bestaat een schor uit een krekensysteem, oeverwallen en kommen.

Over het algemeen neemt de hoogteligging t.o.v. N.A.P. richting dijk toe. Hoger op het schor liggen langs de krekensysteem de wat meer zandige oeverwallen. Tussen de oeverwallen liggen de iets lager gelegen slibrijkere kommen.

Geomorfologisch worden de schorren in de Oosterschelde ingedeeld als laag schor. De hoogste zones tegen de dijk worden middel-hoog schor genoemd. In vergelijking met bijvoorbeeld de Waddenzee is middel-hoog schor in de Oosterschelde slechts in zeer beperkte mate aanwezig. Hoog schor ontbreekt in zijn geheel.

De goede waterkwaliteit van de Oosterschelde wordt onder andere gekenmerkt door een lage vervuilingsgraad, een grote helderheid, een betrekkelijk laag gehalte aan voedingsstoffen en een relatief hoge temperatuur in de zomer. De getijbeweging en golfwerking zorgen voor erosie en sedimentatie van zwevende kleine deeltjes. Naarmate de stroomsnelheid toeneemt neemt ook het zwevend stofgehalte toe en het doorzicht af. In de Oosterschelde neemt de stroomsnelheid naar het oosten toe af. Vanwege het relatief lage slibgehalte van het bekken en de geringe import van zwevende stof uit de Noordzee is de helderheid groot.

3.2. Flora en vegetatie

De belangrijkste plantaardige produktie in het Oosterscheldesysteem vindt plaats door het fytoplankton in het water. Hiervan wordt door de oppervlakkige waarnemer weinig gezien. Het fytoplankton dient als voedsel voor filterende dieren als Mossels en Kokkels.

In de intertijdegebieden komen naast de microscopisch kleine bodemalgen eveneens vegetaties van macrowieren en zeegras voor. De bodemalgen, kwantitatief een zeer belangrijke groep organismen in de Oosterschelde, worden onder invloed van de golven en stroming opgewerveld en komen zo met de stroom in het diepe en ondiepe water terecht, waar ze tijdelijk als plankton rondzweven.

Op de slikken, platen en mosselbanken komen enkele 10-tallen soorten grote zeewieren voor, waarvan de groenwieren zoals darmwier en zeesla dominant zijn. Minder algemeen zijn de bruinwieren, waarvan blaaswier de belangrijkste soort is. De darmwervegetaties, welke zeer karakteristiek zijn voor de Oosterschelde, bedekken 's zomers duizenden hectaren intergetijdegebied.

Klein en Groot zeegras, allebei hogere planten, komen in hydrologisch rustige gebieden voor, zoals de Zandkreek, de Krabbenkreek, de Schelphoek en op de slikken van Viane. Klein zeegras is in de Oosterschelde veel algemener en stabiel in voorkomen dan Groot zeegras. De Oosterschelde is nog het enige Nederlandse getijdegebied met vrij uitgestrekte zeegrasvelden.

Op de hogere delen van de platen en slikken komen in het oostelijk deel van de Oosterschelde op bepaalde plaatsen schorplanten voor, welke een aanzet tot schorvorming zijn. Pioniervegetaties worden gevormd door Engels slijkgras en Zeekraal. In de meeste gevallen grenst de open pioniervegetatie aan de klifrand van een schor.

Op de schorren komt in de laagste delen een dichte slijkgrasvegetatie voor, soms gemengd met Zeeaster en/of Kweldergras. Hoger op het schor komen in de kommen de soortenrijkste zoutvegetaties voor, met o.a. Schorrezoutgras, Lamsoor, Zeeweegbree, Zeeaster en Zeekraal. De samenstelling van de komvegetaties wordt bepaald door bodemeigenschappen, hoogteligging en aan- of afwezigheid van begrazing door vee. De in

vergelijking tot de kommen hoger gelegen en meer zandige oeverwallen zijn begroeid met Gewone zoutmelde. Op de hoogste oeverwallen komen Strandkweek, Zeealsem en/of Rood zwenkgras voor. De hoogste schordelen, meestal grenzend aan de dijk, worden nog maar zelden overspoeld. Naast de eerder genoemde soorten kunnen hier o.a. Zilte rus, Melkkruid en Engels gras voorkomen. Grenzend aan de dijk groeien op en bij de vloedmerken nitrofiële, zouttolerante soorten als Schorrekruid, Strandmelde, Spiesmelde en Reukloze kamille.

Op één groeiplaats in de Oosterschelde wordt nog Klein slijkgras aangetroffen, de van oorsprong in het Deltagebied voorkomende slijkgrassoort. Naast hogere planten komen op de schorren ongeveer 80 wiersoorten voor.

De stenen dijkvlooiingen, kreukelbermen en strekdammen, vormen kunstmatige rotskusten, waarop allerlei organismen zijn te vinden, die van nature voorkomen op de rotskusten van Het Kanaal. De soortenrijke wiervegetatie op hard substraat, met meer dan 150 soorten (3/4 van de in Nederland voorkomende) waaronder Knotswier, Blaaswier, Groefwier en Suikerwier is uniek. Vele soorten komen alleen in de Oosterschelde voor. De diversiteit van de wiervegetaties verschilt per lokatie en is onder andere afhankelijk van het stromingspatroon ter plaatse, de drooglig-tijd, de overspoelingsfrequentie en het substraattype. De wierbegroeiing vertoont een zonering, evenwijdig aan de hoogtelijn. Kwantitatief de belangrijkste wiersoorten op hard substraat zijn Knotswier en Blaaswier.

3.3. Fauna

Het dierlijke plankton in de Oosterschelde omvat ruim 200 soorten, waarvan de roeipootkreeftjes en de larven van zeepokken, mosselen en kokkels de belangrijkste groepen vormen. In de Kom van de Oosterschelde kunnen larven van oesters een belangrijke groep van het totale bestand aan dierlijke plankton vormen. In het mondingsgebied is vanwege de uitwisseling met de Noordzee het dierlijk plankton soortenrijker dan in de Kom.

De op en in de bodem levende dierlijke organismen spelen voor wat betreft de kleinste organismen (microfauna) een belangrijke rol bij de afbraakprocessen van dood organisch materiaal. De wat grotere organismen (meiofauna), waarvan met name de Nematoden en Copepoden genoemd moeten worden zijn ecologisch van belang vanwege de hoge dichtheden waarin ze voorkomen en de soortenrijkdom; minstens vierhonderd soorten. De grootste bodemdieren (macrofauna) leven van zwevend materiaal in de waterfase (Kokkel, Mossel en Platte slijkgaper), dood of levend organisch materiaal in de bodem (Wadpier, Draadworm, Zager, Nonnetje en Zeeduizendpoot), of algen en detritusdeeltjes op de bodem (Wadslakje, Alikruik). Het aantal macrofaunasoorten bedraagt meer dan zeventig.

Behalve naar hun grootte kunnen de bodemdieren ook ingedeeld worden in taxonomische groepen. De belangrijkste zijn dan de schelpdieren (Kokkel, Mossel, Nonnetje, Wadslakje, Gewone alikruik), kreeftachtigen (Strandkrab, Garnaal, Slijkgarnaal) en wormachtigen (Wadpier, Zager). Een aantal bodemdieren is van economisch belang als voedsel voor de mens, zoals de Mossel en de Kokkel. Anderen zijn van belang als zee-aas.

De wilde, niet geëxploiteerde, mosselbanken vormen op zich weer het leefgebied voor diergroepen en wiersoorten, die gebonden zijn aan een harde ondergrond. Het milieu is min of meer te vergelijken met dat van de steenglooiingen.

De fauna van stenen dijkvloeiingen is soortenrijk en vertoont vele overeenkomsten met die van rotskusten in het Kanaal. Naast zakpijpen, zeedahlia's, zeeanjer en sponzen worden in de intergetijdzone alikruiken, zeepokken en oesters aangetroffen. Daarnaast kunnen als specifieke fauna-elementen voor de steengloeiingen de Kreeft, Zeekat, Zeedonderpad, Zeenaald, Zwarte grondel, Botervis, Snotolf en het Harnasmannetje genoemd worden.

De Oosterschelde vervult voor een aantal vissoorten als de Schol, Schar, Bot, Tong, Haring en Sprot de functie van kinderkamer. Vanwege de goede voedselsituatie en schuilgelegenheid vormt het gebied zeer goede mogelijkheden voor het opgroeien van jonge vis. In de Oosterschelde komen meer dan 60 vissoorten voor waarvan een aantal zich hier ook voortplant.

Getijdewateren zoals de Oosterschelde met hun grote oppervlakten slikken, platen en schorren en ondiepe wateren vervullen voor een groot aantal vogelsoorten een belangrijke rol als doortrek- en overwinteringsgebied. Tezamen met andere getijdgebieden in West-Europa vormt de Oosterschelde het meest noordelijk gelegen overwinteringsgebied voor een aantal arctische broedvogels.

De steltlopers, eenden en ganzen die voor kortere of langere tijd in de Oosterschelde verblijven, fourageren met laag water op de droogvallende platen en slikken en overtijen op de grotendeels binnendijks gelegen hoogwatervluchtplaatsen.

De voornaamste in de Oosterschelde overwinterende vogelsoorten zijn Scholekster, Kanoetstrandloper, Bonte strandloper, Wulp, Tureluur, Zilverplevier, Steenloper, Smient, Pijlstaart, Bergeend, Rotgans en Brandgans.

De Scholekster, waarvan ruim 14% van de West-Europesche flyway-populatie in de Oosterschelde voorkomt, fourageert vooral op Kokkels en Mossels. De overige vogelsoorten fourageren op de diverse soorten bodemdieren of zijn planteneter.

Behalve als fourageergebied is de Oosterschelde ook belangrijk als slaapgebied voor diverse overwinterende vogelsoorten. De in de poldergebieden, inlagen en kreekrestanten fouragerende Kleine zwanen, Kollganzen en Rietganzen, brengen veelal de nacht door op of aan de Oosterschelde.

In de periode juli-september vervult de Oosterschelde de functie als ruigebied. Gezien het beperkte vliegvermogen van de ruiende vogels is rust in deze periode erg belangrijk. Gedurende de najaars- en voorjaarstrek worden in de Oosterschelde nog meer vogelsoorten aangetroffen, soms in zeer hoge aantallen. Tijdens vorstperioden kunnen belangrijke aantallen vogels de Oosterschelde verlaten. Hun plaats wordt ten dele weer ingenomen door vogels uit het Waddengebied.

Ook als broedgebied is de Oosterschelde voor diverse vogelsoorten van betekenis. Op de hoger gelegen schorren broeden o.a. Tureluur, Schol-ekster en Wilde eend. In de randgebieden en op bijvoorbeeld de voormalige werkeilanden, bevinden zich belangrijke broedgebieden van kale grond broeders als Visdief, Bontbekplevier, Strandplevier en Kluut.

De Gewone zeehond kwam vroeger algemeen in de Deltawateren, waaronder de Oosterschelde, voor. De populatie in het Deltagebied is echter vanaf de jaren vijftig onder andere tengevolge van jacht, welke rond 1960 is beëindigd, vervuiling en rustverstoring drastisch verminderd tot een 5 à 10 tal dieren eind jaren zeventig. Momenteel is er in samenhang met de ontwikkeling in de Voordelta, in de Oosterschelde sprake van een licht herstel van de zeehondenstand. De leefomstandigheden in de Oosterschelde zijn langzamerhand aan het verbeteren. Voortplanting in de Deltawateren wordt wel vermoed, maar is nog niet met zekerheid vastgesteld.

De leefgebieden van de Zeehond zijn zandige platen met hoge gedeelten die met een steile rand direkt grenzen aan min of meer diepe geulen. Het hoofdvoedsel van de Zeehond wordt gevormd door platvissen als Schol en Schar.

De meest kansrijke gebieden voor de zeehond in de Oosterschelde zijn het Roggenplaat/Neeltje-Jans-complex en de Vondelingsplaat. Verdere uit-zwerming binnen het bekken is echter niet uitgesloten.

3.4. Relatie buitendijks-binnendijks.

Zowel in abiotische als biotische zin zijn er relaties tussen de buitendijks gelegen Oosterschelde en de binnendijks gelegen gebieden met een natuurfunctie.

De bodem en het oppervlaktewater van de binnendijkse gebieden hebben tengevolge van kwel vaak een brak tot zout karakter. De kwelsterkte wordt in de tijd onder meer bepaald door de getijbeweging van de Oosterschelde. Daarnaast spelen hoogteligging, bodemopbouw en samenstelling van de diepere grondlagen een belangrijke rol.

In biotische zin liggen er met name ten aanzien van de vogels relaties tussen buiten- en binnendijks.

De meeuwen en sterns die in de inlagen broeden fourageren vooral in de getijdewateren, tot op tien of meer kilometer afstand van de broedplaats. Bergeenden en soms ook enkele steltlopers trekken met de jongen naar de buitendijkse gebieden.

De binnendijkse gebieden vervullen daarnaast een functie als fourageer- en rustgebied tijdens de trek en als hoogwatervluchtplaats en slaapplaats voor tal van vogelsoorten, die ook buitendijks periodiek op schorren, slikken en platen vertoeven.

4. Natuurschoon

De Oosterschelde wordt ervaren als een gebied van bijzonder landschappelijke schoonheid.

Het weidse karakter, het vrije spel der elementen, de voortdurende wijzigingen in de grenzen van land en water, en de grote vormenrijkdom bieden de mogelijkheid tot het opdoen van wisselende en boeiende ervaringen en zijn wezenlijke elementen van het gebied.

Hierbij is essentieel, dat de invloed van de menselijke activiteiten (visserij, recreatie en scheepvaart) in het niet zinkt bij het stempel dat de natuurlijke elementen op de Oosterschelde drukt. Een gebied van dergelijke omvang, waarin de mens zijn verbondenheid met natuur- en landschap ten volle kan ervaren, heeft een hoge uniciteit.

5. Andere van kracht zijnde instrumenten

Voor het natuurmonument "Oosterschelde-buitendijks" zijn verschillende bestemmingsplannen buitengebied van de betrokken gemeenten van kracht.

Het bestemmingsplan Buitengebied Oost van de gemeente Westerschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 16-10-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 15-01-1974. Het buitendijkse water en intergetijdegebied hebben de bestemming water.

Voor de Schelphoek is het bestemmingsplan Schelphoek van kracht, vastgesteld door de Raad d.d. 18-05-1987 en ged. goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 15-12-1987. Door de kroonuitspraak van 25-08-1989 is het plan v.w.b. het deel gelegen binnen het natuurmonument definitief geworden. Het westelijke deel heeft de bestemmingen natuurgebied en water, het oostelijke deel de bestemmingen water, natuurgebied met subbestemming dagrecreatie waarbij geen gebouwen zijn toegestaan.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Middenschouwen is vastgesteld door de Raad d.d. 09-11-1976 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 16-05-1977. Het buitendijkse water en intergetijdegebied hebben de bestemming water.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Zierikzee is vastgesteld door de Raad d.d. 19-12-1977 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 14-11-1978. In 1980 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak definitief geworden. Delen van het Roggenplaat/ Neeltje-Jans-complex hebben de bestemming buitendijks natuurgebied. Het resterende deel heeft de bestemming water. Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e gedeeltelijke herziening van de gemeente Zierikzee is vastgesteld door de Raad d.d. 16-03-1987 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 13-10-1987. Het intergetijdegebied ten westen van de Noordbout heeft de bestemming buitendijks natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e planverandering van de gemeente Duiveland is vastgesteld door de Raad d.d. 23-03-1978 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 31-10-1978. De Slikken van Viane hebben de bestemmingen water en beschermd natuurgebied. Bij de Hoek van Ouwerkerk ligt een klein deel met de bestemming dagrecreatie.

Het bestemmingsplan Buitengebied 1^e planverandering van de gemeente Bruinisse is vastgesteld door de Raad d.d. 30-05-1985 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 19-11-1985. De buitendijkse gebieden hebben de bestemmingen natuurgebied, water en waterstaatswerken.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 21-03-1972 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 01-09-1972. In 1974 is het bestemmingsplan na een kroonuitspraak definitief geworden. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen natuurreservaat, oevergebied, water en waterstaatsdoel-einden. De 2^e herziening bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente St. Philipsland is vastgesteld door de Raad d.d. 17-03-1982, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 25-01-1983 en in 1985 door een

kroonuitspraak onherroepelijk geworden. Het meest oostelijke deel van het natuurmonument ten noorden van St. Philipsland heeft de bestemming water.

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Tholen d.d. 11-08-1977 werd het prematuur geacht voor de buitendijkse gronden bestemmingen vast te leggen. Tot op heden hebben deze gebieden nog geen bestemming.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Reimerswaal is vastgesteld door de Raad d.d. 18-12-1978, gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 12-02-1980 en bij kroonuitspraak in 1982 onherroepelijk geworden. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen water en natuurgebied.

Voor de oeverzone Kijkuit ten noorden van Yerseke is door de Raad d.d. 17-02-1970 het partieel bestemmingsplan Kijkuit vastgesteld, gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 30-05-1971. Deze oeverstrook heeft de bestemming recreatieve doeleinden.

Het bestemmingsplan Natuurgebieden van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 20-07-1972 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 06-03-1973. Het westelijke deel van het Zandkreekg gebied heeft hierin de bestemming strand en oevergebied. Het bestemmingsplan Natuurgebieden 1^e wijziging van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 21-11-1974 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 16-06-1975. Delen van het buitendijkse gebied hebben de bestemming natuurgebied. Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Goes is vastgesteld door de Raad d.d. 20-07-1978 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 22-09-1980. Na een kroonuitspraak in 1985 is het onherroepelijk geworden. Delen van het buitendijkse gebied hebben de bestemming water.

Voor twee gebiedsdelen van de gemeente Goes is het oude Plan in Hoofdzak van de voormalige gemeente Kattendijke van kracht. In dit plan vallen deze delen onder de meldingsplichtige gebieden.

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kortgene is vastgesteld door de Raad d.d. 09-04-1970 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 24-11-1970. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen natuureservaat, natuurgebied, water, strand en oevergebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied 3^e herziening van de gemeente Wissinkerke is vastgesteld door de Raad d.d. 13-07-1982 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten d.d. 20-02-1983. Het buitendijkse gebied heeft de bestemmingen water en natuurgebied.

Het bestemmingsplan Buitengebied Veere is vastgesteld door de Raad d.d. 30-08-1989. Het buitendijkse gebied heeft de bestemming water en waterstaatsdoeleinden.

6. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis om zijn natuurschoon. Voor het verloop van de grens wordt verwezen naar de bij de toelichting behorende kaart BN164/SN110.

Aan de landzijde wordt het natuurmonument begrensd door de buitenteen van de zeeverende dijken. Vanaf de waterzijde wordt de grens gevormd door de scheepvaartbetonning of, waar deze ontbreekt, door de NAP - 5m

dieptelijn. De begrenzing vanaf de waterzijde is variabel. Door de dynamiek van het morfologische systeem, of in het belang van de scheepvaart, kan het namelijk noodzakelijk zijn de betonning te verleggen. De begrenzing volgt dan de betonning. Ook door het wegbaggeren van plaatranden ten behoeve van de instandhouding van de vaarweg, kan de begrenzing in geringe mate wijzigen.

Daarnaast zijn enkele geulen, als de Geul van Roggenplaat, de Oliegeul, de Dortsman, het Lodijkse Gat, het Marollegat en de Pietermanskreek, en het aan de Oosterscheldekering grenzende water binnen de aanwijzing opgenomen. De grens met de aangrenzende wateren wordt gevormd door de Oosterscheldekering, Zandkreekdam, Oesterdam, Krabbenkreekdam, Philipsdam en de Grevelingendam.

De begrenzing zal op de jaarlijks uit te geven hydrografische kaart van het Oosterscheldegebied van de Dienst der Hydrografie worden aangegeven.

7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing als staatsnatuurmonument

De wet geeft in artikel 21 aan dat het beheer van de staatsnatuurmonumenten gericht moet zijn op het behoud of het herstel van het natuurschoon en van de natuurwetenschappelijke betekenis. Voor het uitvoeren van schadelijke handelingen in een staatsnatuurmonument is een vergunning van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij vereist.

Artikel 21, vierde lid, bepaalt dat ten aanzien van een staatsnatuurmonument voorts het bepaalde bij artikel 16, eerste lid en tweede lid onderdeel b. en c., en artikel 17 van toepassing zijn.

Ingevolge artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een staatsnatuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument, ofwel de recreanten.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als staatsnatuurmonument (b.v. verhuring van de jacht) geldt dit verbod niet (artikel 16, tweede lid, onderdeel b). De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, tweede lid, onderdeel c). Met behulp van artikel 16 is het mogelijk handelingen die verstoring of schade kunnen veroorzaken zoals betreding, Zeekraal snijden en Lamsoor plukken, tegen te gaan.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een staatsnatuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht.

"Wateren" zijn in de Oosterschelde alle gebieden die gelegen zijn beneden de gemiddelde hoogwaterlijn. De titel voor het "gerechtigd zijn" is bij staatsnatuurmonumenten gelegen in een privaatrechtelijke betre-

dingsvergunning, afgegeven door of namens de Dienst der Domeinen, gekoppeld aan een publiekrechtelijke vergunning of ontheffing op basis van de Natuurbeschermingswet, voor een bepaalde activiteit in een onder de werking van artikel 17 gebracht gebied. Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren al dan niet voor bepaalde perioden van het jaar afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

8. Gevolgen voor andere functies

Hierna wordt aangegeven wat de gevolgen van de aanwijzing als natuurmonument zijn voor andere functies.

8.1. Toegankelijkheid van het natuurmonument

Een gevolg dat verschillende functies raakt is de mate waarin het natuurmonument toegankelijk zal zijn.

Uit recent onderzoek naar de effecten van betreding van slikken, platen en schorren op de natuurfuncties van de Oosterschelde is gebleken dat betreding met name de ornithologische waarden aantast. Daarnaast kunnen door betreding de vegetatiekundige waarden aangetast worden en kan verstoring van het leefgebied van de zeehond plaats vinden.

De druk op de Oosterschelde is de laatste jaren sterk toegenomen. Een aantal kenmerkende natuuraspecten (schorren, bodemdieren, vogels, zeehonden) is aangetast en zal zonder maatregelen in de toekomst waarschijnlijk nog verder afnemen.

De verkleining van het intergetijdegebied als gevolg van de uitvoering van de compartimenteringswerken en getijreductie, heeft geleid tot hogere vogelconcentraties bij een verminderd voedselaanbod, waardoor de kwetsbaarheid voor verstoring groter is geworden. Tegelijkertijd zijn de kansen op verstoring ook toegenomen door de grotere toegankelijkheid van het gebied.

Teneinde de verstoring te minimaliseren is regulering van de toegankelijkheid noodzakelijk. Hiertoe is een regeling voor het gehele natuurmonument opgenomen, die op de kaart, welke bij deze toelichting is gevoegd, is weergegeven. De regeling onderscheid drie categorieën van toegankelijkheid: toegankelijk, beperkt toegankelijk en niet toegankelijk.

In de toegankelijke gebieden is het toegestaan zich te bevinden; betreding van slikken en platen (drooggevallen intergetijdegebied) is toegestaan, tenzij deze gebieden als schelpdierperceel in gebruik zijn, hetgeen door bebakening is aangegeven.

In de beperkt toegankelijke gebieden is het vanwege de kwetsbaarheid van de vogels voor verstoring, niet toegestaan zich te bevinden op slikken en platen (drooggevallen intergetijdegebied). Buiten de laagwaterperiode is hier het varen en ankeren toegestaan.

In de niet toegankelijke gebieden is het vanwege de kwetsbaarheid van vogels en zeehonden voor verstoring, niet toegestaan zich daar te bevinden.

Afsluiting van gebieden zal moeten geschieden door toepassing van artikel 461 Wetboek van Strafrecht. Voor gebieden gelegen beneden de gemiddelde hoogwaterlijn kan afsluiting tevens plaats vinden door toepassing van artikel 17 van de Natuurbeschermingswet. Dit artikel is alleen van toepassing op water en zal toegepast worden op plaatsen waar het wenselijk geacht wordt voor het publiek aan te geven dat natuurbeschermingsredenen de motivering vormen voor afsluiting.

De afsluiting geldt niet voor eigenaar en gebruiker en voor degenen die door de eigenaar/gebruiker danwel op wettelijke gronden gerechtigd is zich in het gebied te bevinden. Met nadruk wordt echter opgemerkt, dat men, ook wanneer men gerechtigd is aanwezig te zijn, niet is ontheven van de verplichtingen, voortvloeiend uit artikel 16 en, voor zover van toepassing, artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Voor staatsnatuurmonumenten wordt daarom een privaatrechtelijke betredingsvergunning voor een afgesloten gebied alleen afgegeven als tevens een vergunning danwel ontheffing in het kader van de Natuurbeschermingswet wordt verleend. Periodiek, om de vijf jaar en voor het eerst in 1996, zal worden bezien of de voor de openstelling (betreden, varen) ingestelde zonering aangepast dient te worden. Onderzoek naar de ontwikkelingen van de natuurfuncties is hiervoor richtinggevend. De bij de toelichting behorende kaart betreffende de toegankelijkheid kan dan aangepast worden.

In verband met het aanbrengen van de nodige kentekenen om het natuurmonument als zodanig aan te duiden, de wenselijkheid om door middel van voorlichting de gevolgen van de aanwijzing onder de aandacht van het publiek te brengen en lopende overeenkomsten zal de toegankelijkheidsregeling met ingang van 1 januari 1991 daadwerkelijk geëffectueerd worden.

Naast de op grond van de toegankelijkheidsregeling noodzakelijke ontheffing danwel vergunning volgens de Natuurbeschermingswet, is voor het zich bevinden op gronden van particulieren toestemming van de eigenaar nodig.

8.2. Visserij

In de Oosterschelde vindt beroepsmatige visserij plaats op schelpdieren, vissen en schaaldieren. De schelpdiervisserij en meer in het bijzonder de teelt van mosselen en oesters en de visserij op kokkels zijn in commercieel opzicht verreweg de belangrijkste visserijactiviteiten.

De mosselteelt is een semiculture waarbij mosselzaad dat verspreid in de kustwateren op natuurlijke zaadbanken wordt aangetroffen, op speciaal daarvoor uitgezochte percelen wordt opgekweekt tot een marktwaardig product. De meeste kweekpercelen zijn gelegen aan de rand van de geulen op een diepte die varieert van 2-6 meter beneden de laagwaterlijn. De voor mosselcultuur geschikte perceelsoppervlakte in de Oosterschelde bedraagt ca. 2000 ha. Van groot belang voor de mosselhandel zijn de verwaterplaatsen op de Yerseke Bank in de Kom van de Oosterschelde. De opslag van de mosselen op deze grotendeels droogvallende verwaterpercelen heeft niet alleen een voorraadfunctie maar strekt er ook toe de houdbaarheid van de mosselen na verwerking en verpakking te vergroten. In de eerste plaats echter dient zij voor de "ontzanding" van de mosselen.

In de Oosterschelde komen twee soorten oesters voor, de inheemse platte Zeeuwse oester en de Japanse oester. Als gevolg van de oesterziekte *Bonamia ostreae* zijn in de Oosterschelde sedert 1980 vrijwel geen platte oesters meer gekweekt. Gezien de onzekerheden met betrekking tot de ontwikkeling van *Bonamia*, zijn de toekomstige mogelijkheden voor de cultuur van platte oesters nog onduidelijk.

De Japanse oester die niet gevoelig is voor *Bonamia*, komt thans verspreid over de Oosterschelde in grote aantallen voor. Deze oester wordt ook gekweekt. Ca. 2000 ha. in de Kom van de Oosterschelde is aangemerkt als oesterperceel. Daarvan is thans 1600 ha verhuurd.

De kokhaan of kokkel is één van de meest voorkomende bodemdieren in de Oosterschelde; op alle platen wordt op kokhanen gevist. De vangsten van kokkels fluctueren nogal doordat de intensiteit van de broedval en daarmee de dichtheid van marktwaardige kokkels per jaar verschilt en er sterfte als gevolg van vorst plaatsvindt. Daarnaast hangt de intensiteit van de bevissing van kokkels in de Oosterschelde af van de mogelijkheden tot kokkelvisserij buiten het gebied. Voor de visserij heeft de kokkel het laatste decennium een plaats ingenomen die in commercieel opzicht vergelijkbaar is met die van de mossel- en oesterteelt.

Van de visserij op vissen is de aalvisserij met fuiken commercieel gezien een belangrijke activiteit.

Een aantal bedrijven legt zich ook toe op de vangst van platvis, sprot, ansjovis, harder, garnaal en kreeft. Genoemde visserijen worden veelal in combinatie uitgeoefend.

Behalve voor de beroepsvisserij is de Oosterschelde ook voor de recreatievissers van betekenis. Door deze categorie vissers wordt vooral gebruik gemaakt van de hengel. In beperkte mate wordt daarnaast ook gevist met fuikjes en staand want.

Voor het vissen anders dan met de hengel is een vergunning nodig van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De vergunningen worden jaarlijks verleend op grond van artikel 9 van de Visserijwet 1963, en de daarop gebaseerde regelgeving. Ingevolge artikel 9, tweede lid, van de Visserijwet 1963, wordt bij het stellen van regels in het belang van de visserij, mede rekening gehouden met de belangen van de natuurbescherming. Teneinde hieraan uitvoering te geven zal het op artikel 9 gebaseerde Reglement zee- en kustvisserij 1977, alsmede de daar weer op gebaseerde Beschikking visserij, visserijzone, zeegebied en kustwateren, worden aangepast. Na aanpassing zal het mogelijk zijn om ter bescherming van natuurbelangen bepaalde voorschriften te verbinden aan vergunningen, vrijstellingen of ontheffingen, of deze onder beperkingen te verlenen. Alsdan worden vergunningen in de Oosterschelde slechts verleend voorzover de instandhouding van de visvoorraden niet in gevaar komt en geen onaanvaardbare aantasting van de natuurwaarden plaats vindt. Daartoe worden in de vergunningen zonedig voorwaarden gesteld.

Het produktieniveau van de visserij in de Oosterschelde wordt binnen de mogelijkheden van het ecosysteem gehandhaafd. Daar het bemachtigen en doden van dieren ingevolge artikel 16, lid 1, van de Natuurbeschermingswet in beginsel verboden is, dient ten behoeve van de diverse vormen van visserij in de aan te wijzen gebieden een ontheffing te worden verkregen.

Gezien het feit dat bij de huidige omvang, intensiteit en vangstmethoden van de visserij- en schelpdiercultuur, voorshands niet is gebleken dat deze vormen van visserij in de Oosterschelde de natuur sterk nadelig wordt beïnvloed en de Visserijwet voldoende mogelijkheden biedt om voorwaarden aan de uitoefening van de visserij te stellen, mede ter behartiging van de natuurbescherming, heeft de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij besloten dat ontheffing van het bepaalde in artikel 16 lid 1 zal worden verleend, aan hen die op basis van verleende vergunningen de visserij uitoefenen. Houders van een ontheffing ex. artikel 16 zullen voor zover ze de visserij met behulp van een vaartuig uitoefenen eveneens gerechtigd zijn zich in de artikel 17 gebieden te bevinden.

Uitbreiding van het aantal vergunningen, alsmede verruiming van de voorwaarden, toename van de intensiteit van bevissing en verandering van de vangstmethoden zal voor zover de natuur wordt geschaad, getoetst moeten worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet.

Vanaf 1 januari 1989 is voor de gehele Oosterschelde een sleepverbod van kracht voor het vissen met gesleepte vistuigen anders dan bestemd voor de schelpdiervisserij. Aan een achttiental bedrijven is na die datum in het kader van een overgangsmaatregel voor maximaal 3 jaar een ontheffing verleend.

Op basis van gegevens over de kokkeldichtheden in de verschillende deelgebieden worden jaarlijks vergunningen op basis van de Visserijwet 1963 verleend voor de kokkelvisserij. Na aanpassing van het bovengenoemde Reglement zee- en kustvisserij 1979 zal bij het stellen van voorwaarden aan deze visserij rekening worden gehouden met de minimaal noodzakelijke hoeveelheid kokkels als voedselbehoefte voor de vogelstand.

Daartoe kunnen onder meer beperkingen worden gesteld met betrekking tot het aantal visdagen, de te bevissen gebieden en de maat van de kokkels. De toegepaste reductie van het aantal handkokkelvergunningen tot een niveau vergelijkbaar met het niveau van 1987, zal in combinatie met de mogelijkheid om op grond van de Natuurbeschermingswet gebieden in de Oosterschelde af te sluiten, naar verwachting de verstoring van zeehonden en vogels tot een aanvaardbaar niveau kunnen beperken.

Het gebruik van vaste vistuigen door zowel beroepsvissers als gelegheidsvissers kan problemen opleveren voor vogels en jonge zeehonden vanwege het verdrinkingsgevaar. Nog bezien wordt hoe dit probleem kan worden opgelost. Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van een keerwant.

Het betredingsverbod voor slikken en platen zal ook gelden voor diegenen die beschikken over een vergunning van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor de uitoefening van de visserij in de Oosterschelde. Ontheffing van dit verbod zal slechts worden verleend indien de betreding niet leidt tot ontoelaatbare verstoring van de zeehonden en de vogels. In overleg met het visserijbedrijfsleven zullen nadere afspraken over te verlenen ontheffingen ten behoeve van de inspectie van visserijpercelen, gemaakt worden.

8.3. Recreatie

De recreatie-activiteiten in de Oosterschelde dienen aan te sluiten bij de kenmerken van het grootschalige natuurgebied. In zijn algemeenheid geldt dan ook dat slechts extensieve recreatie in het gebied mogelijk is.

Recreatievormen die hierop inspelen zijn watersport (met uitzondering van snelvarende motorboten, jetski's e.d.), sportvisserij, sportduiken, strand- en oeverrecreatie en natuurverkenning. Deels spelen deze activiteiten zich aan de rand van het gebied af vanaf dijken en dammen. Teneinde conflicten tussen de verschillende vormen van recreatie aan de natuurfunctie van de Oosterschelde te voorkomen, worden hierna vanuit de Natuurbeschermingswet een aantal randvoorwaarden m.b.t. het gebruik van de Oosterschelde aangegeven.

Betreding van de aangewezen gebieden

Wat betreft de schorren is de vegetatie en de meestal weke, slijkkige bodem erg betredingsgevoelig. Al snel ontstaan kale looppaden, waardoor het erosiegevaar toeneemt. Vooral de ijle pioniervegetatie op de laagste schorgedeelten is erg betredingsgevoelig. Schorontwikkeling kan zo benadeeld worden.

De effecten van betreding in de Oosterschelde hebben vooral betrekking op de rust- en fourageerfunctie van het gebied voor doortrekkende, ruiende en overwinterende vogels.

Gebleken is dat reeds in het Oosterscheldegebied van vóór de afsluiting van Krammer-Volkerak, in ca. 25% van het intergetijdegebied de vogelbevolking ten gevolge van verstoring niet optimaal was, vooral ten aanzien van de schuwere soorten.

Pierenspitten blijkt een vorm van voedselconcurrentie voor vogels en vissen te zijn. Uit onderzoek is gebleken dat van het totale intergetijdegebied naar schatting 15-20% door het spitten een sterk verarmde bodemfauna en nogeens zo'n oppervlakte een matig verarmde bodemfauna heeft. Vooral in de periode, waarin de Oosterschelde maximaal door de vogels als fourageer- en rustgebied wordt gebruikt (nazomer tot en met voorjaar), blijken verstoring en verlies aan bodemfauna een negatief effect te hebben op de ornithologische functie van het gebied.

Naast de vogels in het intergetijdegebied vormen de broedvogels op de hoogste delen van de schorren in voorjaar en zomer een aparte verstoringsgevoelige categorie. Als gevolg van de getijreductie kan het aantal broedvogels op de schorren in de komende jaren toenemen.

Uit het zeehondenonderzoek in de Waddenzee blijkt dat verstoring, met name door betreding, maar ook door varen en ankeren dicht bij de plaatrand, grote gevolgen heeft voor het behoud of het herstel van een zeehondenpopulatie. Verstoring tijdens de vestigingstijd en de zoogtijd (1 maart - 1 oktober) heeft de meest verstrekkende gevolgen.

Door verbetering van de waterkwaliteit en door de ontwikkelingen in de Voordelta zijn de kansen voor herstel van de zeehondenpopulatie in de Oosterschelde sterk toegenomen. Vooral de gebieden Roggenplaat-Neeltje

Jans en de kop van de Vondelingsplaat zijn het meest kansrijk. Terugkeer van de zeehond is hier reëel indien de rust in het gebied verzekerd is. Betreden is op grond van de uit de aanwijzing voortvloeiende toegankelijkheidsregeling alleen toegestaan in de gebieden die vallen onder de categorie toegankelijk, zoals aangegeven op de bij de toelichting behorende kaart, met inachtneming van de voorwaarden vermeld in de legenda.

De in de beperkt en niet toegankelijke gebieden gelegen strekdammen, mogen bij droogvallen betreden worden.

Recreatievaart

Deze activiteit speelt zich behalve in de doorgaande vaarroutes af in de nabijheid van slikken en platen. Naast de hiervoor genoemde betreding veroorzaken boten bij slik- en plaatranden verstoring. Vooral boten die dicht langs slik of plaat varen of in de buurt van een slik of plaat voor anker gaan kunnen een sterke verstoringsbron vormen. Uit onderzoek is gebleken dat de verstoringsafstand voor vogels op 400 m. gesteld kan worden en die voor zeehonden op 500 m. In aanvulling op het instellen van een betredingsverbod wordt voor het Neeltje-Jans/Roggenplaat-complex en de Kop van de Vondelingsplaat, in een zone buiten de laagwaterlijn, een vaar- en ankerverbod ingesteld.

Bij de begrenzing van deze gebieden, die op de toegankelijkheidskaart zijn aangeduid als niet toegankelijk, zal zoveel mogelijk (mede) gebruik gemaakt worden van de reeds aanwezige betonning en/of bebakening. Met uitzondering van de zgn. Oliegeul blijft in de niet toegankelijke gebieden in een zone van 100 m buiten de betonning varen en ankeren mogelijk. Teneinde te voorzien in de wens vanuit de watersport om rond de Roggenplaat te kunnen varen, is, rekening houdend met de voor het herstel van een zeehondenpopulatie in de Oosterschelde noodzakelijke rust in de hiervoor kansrijke gebieden, doorvaart binnen de betonning van de zgn. Oliegeul toegestaan in de periode van 1 oktober tot 1 maart daaropvolgend.

De gebieden welke op de kaart zijn aangeduid als beperkt toegankelijk, mogen door de recreatievaart bevaren worden. Zodra deze gronden droogvallen zijn ze echter niet toegankelijk.

In het natuurmonument zullen ter bescherming van de natuurwaarden snelheidsbeperkende maatregelen voor vaartuigen gaan gelden.

Sportvisserij

De sportvisserij vanaf het land ontmoet in zijn huidige omvang over het algemeen geen bezwaar, voor zover de sportvisserij plaats vindt in de toegankelijke gebieden en, bij hoog water, de beperkt toegankelijke gebieden, zoals ze op de toegankelijkheidskaart staan aangegeven. Dijkvakken die direkt grenzen aan hoogwatervluchtplaatsen en broedgebieden dienen evenwel niet betreden te worden, vanwege de verstoring die betreding teweeg brengt. In overleg met de dijkbeheerder dienen hier regels gesteld te worden.

Voor de sportvisserij vanaf het water in sportvisboten gelden in beginsel de regels zoals ze hiervoor onder recreatievaart zijn gesteld. Voor deze vorm van sportvisserij, alsmede de sportvisserij vanaf het land, geldt, voorzover ze plaats vindt in de toegankelijke gebieden en,

bij hoog water de beperkt toegankelijke gebieden dat zij zonder meer kan worden voortgezet.

Exploitanten van de grote sportvisverhuurboten, waar vanaf in georganiseerd verband de sportvisserij wordt bedreven, kunnen, voorzover zij tot op heden regelmatig in deze gebieden vertoefden, onder voorwaarden ontheffing krijgen om zich in het niet toegankelijke gebied te bevinden.

Duiksport

Tengevolge van sportduikers kan schade aan de hard-substraat gemeenschappen ontstaan, vooral op de druk bezochte duikstekken. Sportduiken vanaf de Oosterscheldedijken blijft toegestaan. Het betreden van niet toegankelijk slik teneinde de duiklocatie te bereiken, is niet toegestaan. Artikel 16 lid 1 is voor sportduikers van toepassing. Onthefingen van dit verbod zullen in principe niet verleend worden.

Strand- en oeverrecreatie

Op enkele plaatsen in de Oosterschelde zijn strandjes ten behoeve van de dagrecreatie aanwezig. Deze strandjes worden door de beheerders onderhouden. Werkzaamheden welke gerekend worden tot het normale beheer en onderhoud (b.v. het verwijderen van afval, kleinschalige zandsuppleties en het plaatsen van afvalbakken, informatieborden e.d.) zijn niet vergunningplichtig.

8.4. Zeeaaswinning

Machinaal

Sinds 1987 worden er in de Kom van de Oosterschelde op een daartoe aangewezen locatie pieren en zagers machinaal uit de bodem gezeefd. Deze activiteit vindt plaats in de subgetijde zone, middels een hiervoor ingericht schip. Ten behoeve van deze vorm van machinaal zeeaas winnen in de aangewezen en aan te wijzen gebieden, is vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist. Het op andere wijze machinaal winnen van zeeaas is niet toegestaan.

Niet-machinaal

In vele gebieden wordt traditioneel op niet-machinale wijze zeeaas (pieren en zagers) gespuit. In overleg met de overkoepelende belangenorganisaties op het gebied van de (sport)visserij zal, rekening houdend met de natuurbelangen, de behoefte aan zeeaas, de visserijbelangen en het waterstaatsbelang, onder voorwaarden vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet worden verleend aan de Delta Federatie, voor het uitgeven van vergunningen voor het steken van zeeaas, op een aantal, verspreid over de Oosterschelde liggende, locaties. Periodiek zal de vergunning in overleg met de overkoepelende belangenorganisaties worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld worden.

8.5. Scheepvaart en betonningen

De beroepsscheepvaart speelt zich voornamelijk af in de diepere geulen en levert als zodanig weinig conflicten op met de natuurfuncties. De

doorgaande vaarroutes, waarvan de route Krammersluizen - Mastgat - Witte Tonne Vlije - Wemeldinge de belangrijkste is, zijn betond of bebakend. Het gebruik van deze routes in de Oosterschelde blijft in de toekomst mogelijk. De voor de markering van deze routes noodzakelijke betonning en bebakening, alsmede het daaraan verbonden onderhoud, en onderhoudsbaggerwerk, zal dan ook ongehinderd doorgang kunnen vinden. In het belang van de scheepvaart kan het, bijvoorbeeld bij baggerwerkzaamheden of ijsgang, noodzakelijk zijn de betonning te verleggen of (tijdelijk) op te ruimen. In verband met de scheepvaartfunctie zal het ook binnen het natuurmonument mogelijk zijn maatregelen te treffen, die nodig zijn uit een oogpunt van veilig en doelmatig vaarwegbeheer, zoals het aanbrengen van bebakening, bebouwing, lichtopstanden, radarsteunpunten en dergelijke, één en ander na een zorgvuldige plaatsbepaling.

De betonning en bebakening staan, indien nautische en veiligheidsredenen dit toelaten, op twee manieren (mede) ten dienste van het natuurmonument. Met behulp van nieuw aan te brengen betonning of door verlegging of gebruikmaking van reeds aanwezige betonning zal op een aantal punten de aanwezigheid van het natuurmonument kenbaar worden gemaakt. Daarnaast kan door het achterwege laten van betonning of (bles)bebakening, daar waar deze voor de beroepsvaart en visserij niet direkt van belang is, bijgedragen worden aan het creëren van rustgebieden en het voorkomen van penetratie door onbevoegden.

Op de vrij drukke scheepvaartroute tussen de Krammersluizen en Wemeldinge vindt frequent vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Dit kan een bedreiging voor het Oosterschelde-milieu vormen. Door Rijkswaterstaat is een Calamiteitenplan Rijkswateren Zeeland opgesteld, waarin o.a. aandacht besteed wordt aan de bescherming van natuurwaarden ingeval van scheepsongevallen. Daarnaast zijn of worden er maatregelen door Rijkswaterstaat getroffen ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Oosterschelde.

Op grond van het Besluit luchtkussenvoertuigen Wet Geluidhinder is het, uitgezonderd het bepaalde in artikel 2 en artikel 3, tweede lid, van het besluit, verboden met een luchtkussenvoertuig op de Oosterschelde te varen.

8.6. Ontgroningen, zandwinning en berging van baggerspecie

In de Oosterschelde geldt momenteel een terughoudend beleid ten aanzien van ontgroningen, zandwinning en berging van baggerspecie. Zandwinning en berging van baggerspecie zijn in het algemeen beperkt tot activiteiten ten behoeve van de instandhouding en verbetering van scheepvaartgeulen en havens. Daarnaast wordt jaarlijks in het Brabantsch Vaarwater een beperkte hoeveelheid vormzand gewonnen.

Ontgroningen, zandwinning en berging van baggerspecie zullen behoudens voor de instandhouding en verbetering van scheepvaartgeulen en havens, uitgezonderd de beperkte winning van vormzand, in de Oosterschelde niet toegestaan zijn. Vanuit de Natuurbeschermingswet is berging van de in de scheepvaartgeulen en havens gesedimenteerde klasse 1 specie in de diepere geulen van de Oosterschelde zonder meer toegestaan. Berging van klasse 2 specie in de diepere geulen op een zodanige wijze dat geen risico voor verspreiding van de vervuiling optreedt, is eveneens moge-

lijk. Berging van specie klasse 2 buiten de diepere geulen dient getoetst te worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet. Berging van specie van de klasse 3 en 4 is in de Oosterschelde niet toegestaan.

8.7. Luchtverkeer

Laagvliegende luchtvaartuigen (helicopters, (sport)vliegtuigen en ULV's) kunnen ernstige verstoringen veroorzaken van de fauna, in het bijzonder de avifauna en de zeehond. De Natuurbeschermingswet is niet van toepassing op de luchtkolom boven het natuurmonument. De geluidsproductie van onnatuurlijke bronnen in het Oosterscheldegebied is echter als uitvloeisel van de aanmelding van de Oosterschelde als wetland van internationale betekenis, de aanwijzing ingevolge de Natuurbeschermingswet en de daaruit voortvloeiende verplichting tot aanwijzing als stiltegebied, wettelijk begrensd in het kader van de Wet Geluidhinder. Luchtvaartuigen vallen niet onder de Wet Geluidhinder. Na wijziging van artikel 11 van de Luchtvaartwet is een Algemene Maatregel van Bestuur in procedure, waarin een minimum vlieghoogte boven stiltegebieden wordt geregeld.

Boven stiltegebieden zal een minimum vlieghoogte gelden van 300 m. op zaterdag, zondag en feestdagen en 210 m. op andere dagen. Deze hoogten zullen ook gaan gelden voor de Oosterschelde, voor zover dit gebied is aangewezen als stiltegebied. Een grotere hoogte is niet mogelijk in verband met militair verkeer boven Zeeland.

Op grond van de interimregeling ULV's bedraagt de aan te houden afstand tot stiltegebieden 1500 m. Vluchten met ULV's boven de Oosterschelde kunnen dus niet voorkomen.

Ten behoeve van inspectievluchten op lage hoogte door de beheerders (b.v. ijsgang) dient op basis van de Luchtvaartwet ontheffing verleend te worden.

8.8. Opsporing en winning van delfstoffen

In het kader van de procedure ten behoeve van de boorvergunning "Zee-land" is de Oosterschelde in zijn geheel aangemerkt als "kwetsbaar en van boorwerken te vrijwaren gebied". Activiteiten met betrekking tot de opsporing en winning van delfstoffen zullen dan ook in zijn algemeenheid niet zijn toegestaan. Mogelijke aanvragen hiertoe dienen getoetst te worden aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet.

9. Overige beheersaspecten

De dijken, met de bijbehorende vooroeververdedigingen, inclusief de compartimentsdammen, hebben primair een waterstaatkundige functie. Het normale beheer en onderhoud aan deze waterstaatswerken kan zonder beperking doorgang vinden. De dijken en dammen zijn echter ook van betekenis voor de natuurfunctie. De harde substraten bezitten een zeer rijke onderwaterflora en -fauna. Naast de handhaving van de goede waterkwaliteit als essentiële voorwaarde is het beheer van de steenglooingen bepalend voor het voortbestaan van deze levensgemeenschappen. Bij de keuze van materialen en uitvoeringswijze van onderhoud en aanpassings- of herstelwerkzaamheden dienen deze aspecten in de afwegingen te worden betrokken.

In het Beheersplan Waterkeringen, dat in overleg met de betrokken waterschappen, Rijkswaterstaat en Provinciale Waterstaat van Zeeland zal worden opgesteld, zal het beheer en onderhoud van de harde substraten, rekening houdend met de primaire functie, nader uitgewerkt worden.

Het is gewenst het beheer van de grasmat mede af te stemmen op de (te ontwikkelen) natuurwaarden. Extensivering van het beheer van de grasmat en een grotere ruimtelijke variatie in beheersmaatregelen zullen leiden tot een toename van de floristische, vegetatiekundige en landschappelijke waarden van dijken en dammen.

Betreding van de dijken door sportvissers en overige recreanten ontmoet in principe geen bezwaar. Op dijkvakken die aan belangrijke fourageeren/of broedgebieden voor vogels grenzen, dient de betreding (eventueel periodiek) beperkt te worden.

Het is wenselijk e.e.a. in een op te stellen beheersplan nader uit te werken.

Op de bodem van de Oosterschelde liggen op verscheidene plaatsen kabels. Op grond van de hiervoor verleende vergunningen dienen de beheerders deze kabels te onderhouden, onder meer door het uitvoeren van bestortingen, wanneer de dekking van de kabels is verminderd en de kabels, wanneer zij hun functie verloren hebben, te verwijderen. Voornoemde werkzaamheden worden in het kader van de Natuurbeschermingswet gerekend tot het normale beheer en onderhoud, waarvoor geen vergunning vereist is. De aanleg van nieuwe kabels dient, voor zover ze in het natuurmonument komen te liggen, aan de bepalingen van de Natuurbeschermingswet getoetst te worden.

Het beheer van de Oosterscheldekering is in 1985 beschreven in de BARCON-projectnota "Beheer Stormvloedkering Oosterschelde". In 1986 is door de Minister van Verkeer en Waterstaat besloten de kering te sluiten bij een peilverwachting van N.A.P. + 3,25 m. De kering zal dan op een zodanig tijdstip gesloten worden, dat een binnenpeil van NAP + 1,00 m. bereikt wordt. Bij een meertopsstorm wordt voor het binnenpeil een 1-2-1 strategie gehanteerd.

In de evaluatieperiode tot ca. 1991 zal een peilverwachting van NAP + 3,00 m. worden gehanteerd om ervaring op te doen en inzicht te krijgen in de effecten van het Oosterscheldebekken. Omstreeks 1991 kan, op basis van de uitkomsten van dit evaluatieproject, een bijstelling van het te voeren beheer noodzakelijk blijken.

Het inzetten van de Oosterscheldekering in andere noodsituaties dan stormvloeden dient beperkt te blijven tot de drie situaties genoemd in de BARCON-nota, namelijk: ter beperking van een dijkval en stormschade aan de waterkeringen, voor een efficiënte bestrijding van waterverontreiniging en ter voorkoming van ernstige schade aan dijken tengevolge van drijfijss. Voor deze situaties is een consultatieteam in het leven geroepen, dat in voorkomende gevallen de Hoofdingenieur Directeur directie Zeeland van advies dient. Namens de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft de Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in dit team zitting.

Een aantal van de schorren in de Oosterschelde is onbeweid. De vegetatie hiervan heeft een hoge diversiteit en een gevarieerde verticale structuur, dit in tegenstelling tot de overige (tamelijk intensief)

beweide schorren, waar een korte kweldergras vegetatie met een lage diversiteit aan begeleidende soorten domineert.

Omdat nagenoeg het gehele schorrenareaal in de Oosterschelde qua hoogte-
ligging en ontwikkeling zogenaamd laag-schor is, is uit het oogpunt van
natuurlijke diversiteit een beweidingsbeheer in het algemeen niet wense-
lijk. Dit is zeker het geval waar schorbodems in de voltooiingsfase van
de Oosterscheldewerken zijn aangetast en kwetsbaarder zijn geworden voor
betreding. Daar waar momenteel beweiding op de schorren plaats vindt,
zal deze aangepast moeten worden aan de ecologische functies.
Dit kan door extensivering van de beweiding of indien de ecologische
functies zeer worden aangetast, stopzetten van de beweiding.
Uitoefening van de jacht dient slechts te worden beoefend voor zover dat
uit een oogpunt van natuurbeheer of ter voorkoming van schade aan land-
bouw of kustverdediging noodzakelijk is. Nieuwe jachthuurovereenkomsten
zijn gebonden aan een vergunning in het kader van de
Natuurbeschermingswet.

Teneinde de lokale bevolking in de gelegenheid te stellen zeegroente op
de schorren te snijden, zal met ingang van seizoens 1991, rekening
houdend met de draagkracht van de terreinen, verspreid over de
Oosterschelde een beperkt aantal vergunningen voor het snijden voor
eigen gebruik, onder voorwaarden en met een beperkte duur, worden
afgegeven. De wijze van afgifte zal nader met de gemeentebesturen worden
overlegd. Periodiek, voor het eerst najaar 1993, zal het afgiftebeleid
worden geëvalueerd.

Op een tweetal locaties, op de Neeltje Jans plaat, nabij het voormalige
werkeiland en in de haven van Schelphoek-west, zullen in de loop van
1990 natuurtechnische maatregelen worden uitgevoerd, teneinde de
natuurwaarden van de betreffende gebieden te vergroten. Beide projecten
zijn reeds getoetst door de Stuurgroep Oosterschelde. Voor de uitvoering
hiervan is derhalve geen vergunning in het kader van de
Natuurbeschermingswet vereist.

10. Inlichtingen

De consultant Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincie Zeeland is
gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbe-
schermingswet. Het kantoor van de Consultant is gevestigd te Goes,
Westsingel 58, 4461 DM Goes, telefoon 01100-37911.
Vergunningen en ontheffingen dienen schriftelijk te worden aangevraagd
bij het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie
Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.